

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

**Nemám Facebook a světe div se, žiju
aneb život studentů středních škol bez sociální
sítě Facebook**

Bakalářská práce

Brno 2016

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Martina Kurowski, Ph.D.

Autor práce:

Barbora Vymazalová

Bibliografický záznam

Vymazalová, Barbora. *Nemám Facebook a světe div se, žiju aneb život studentů středních škol bez sociální sítě Facebook*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky, 2016. 104 l., 58 l. příl. Vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Martina Kurowski, Ph.D.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o studentech středních škol, kteří nemají založený účet na sociální síti Facebook. Teoretická část vymezuje období adolescence, včetně všech vývojových změn, sociální vývoj dospívajících a budování identity. Taktéž přináší vymezení sociálních sítí a popis Facebooku. Empirická část, vycházející z kvalitativního výzkumu, je zaměřena na analyzování rozhovorů s informanty, a to prostřednictvím otevřeného kódování. Hlavním cílem práce je pak zjistit vliv Facebooku na jedince, jež na sociální síti nemají založený účet.

Annotation

Bachelor thesis deals with the high school students without the social network Facebook. The theoretical part defines the period of adolescence, including all developments, social development of adolescents and building identity. It also brings the definition of social networks and the description of Facebook. The empirical part, based on the qualitative research, is aimed at analyzing the interviews with informants, through an open coding. The main aim of the work is to see the influence of Facebook for a man who is not based account.

Klíčová slova

Adolescence, vývojové změny, sociální vývoj, vrstevníci, identita, sociální síť, Facebook

Keywords

Adolescence, adolescent development, social development, peers, identity, social networks, Facebook

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury dalších informací a zdrojů v souladu s Disciplinárním řádem pro studenty Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“

Brně dne 20. listopadu 2016

Barbora Vymazalová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. et Mgr. Martině Kurowski Ph.D. za obrovskou trpělivost, vstřícná slova, cenné rady a vše ostatní, co mi poskytovala po dobu tvorby mé práce.

Taktéž děkuji všem účastníkům výzkumu, kteří byli ochotni věnovat mi svůj čas a podělit se se mnou o vlastní zkušenosti. V neposlední řadě bych ráda poděkovala svým blízkým a přátelům za veškerou podporu, kterou mi během psaní práce poskytovali.

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. ADOLESCENCE.....	9
1.1 VYMEZENÍ A PERIODIZACE POJMU ADOLESCENCE	9
1.2 VÝVOJOVÉ ZMĚNY V ADOLESCENCI.....	10
<i>Tělesný vývoj.....</i>	<i>10</i>
<i>Kognitivní vývoj.....</i>	<i>11</i>
<i>Citový vývoj.....</i>	<i>12</i>
<i>Morální vývoj.....</i>	<i>12</i>
1.3 SOCIÁLNÍ VÝVOJ	13
1.3.1 Vztah s rodiči.....	14
1.3.2 Vztah s vrstevníky.....	15
1.3.4 Vztah k opačnému pohlaví.....	17
1.4 IDENTITA	17
1.4.1 Virtuální identita.....	19
2. INTERNET	21
2.1 INTERNETOVÉ SOCIÁLNÍ SÍTĚ	21
2.1.2 Facebook.....	22
EMPIRICKÁ ČÁST	25
3. METODOLOGIE VÝZKUMU	25
3.1 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	25
3.2 STRATEGIE VÝZKUMU	25
3.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	26
3.4 METODA SBĚRU DAT	27
3.4.1 Průběh sběru dat.....	27
3.5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT POMOCÍ OTEVŘENÉHO KÓDOVÁNÍ	28
4. ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	29
4.1 KATEGORIE – MŮJ NECHTĚNÝ SPOLEČNÍK FACEBOOK.....	29
4.2 KATEGORIE – FACEBOOK UMÍ DÁVAT, ALE I BRÁT	33
4.3 KATEGORIE – FACEBOOK JAKO PRKNA, CO ZNAMENAJÍ SVĚT	36
4.4 SHRNU TÍ VÝZKUMU	40
ZÁVĚR	43
<i>Použitá literatura.....</i>	<i>44</i>
<i>Elektronické zdroje.....</i>	<i>45</i>
SEZNAM PŘÍLOH.....	46
PŘÍLOHY	47

Úvod

Žijeme v době, kdy si jen málokdo dokáže představit svůj běžný den bez užívání internetu. Internet nám slouží jako bezbřehý zdroj informací, který můžeme využívat při studiu, v zaměstnání, ale také k lepší orientaci ve světovém dění. Stejně tak jej můžeme využívat jakožto neomezený zdroj zábavy, vyplňující náš volný čas. Možností, jak se na internetu zabavit, jsou jistě stovky, možná i tisíce. Patří mezi ně například sledování videí nebo televizních kanálů, hraní online her, čtení knih, komiksů a článků, psaní blogů, poslouchání internetových rádií či komunikace s přáteli a známými. Právě komunikace s druhými je pak jeden z hlavních atributů internetu.

Dříve byla ve většině případů využívána pro internetovou komunikaci elektronická pošta, dnes ji však ve velkém nahradila komunikace realizovaná pomocí internetových sociálních sítí. To však neznamená, že by e-mail již neměl své opodstatnění. Je stále hojně využíván, obvykle však jen při komunikaci vyžadující jistou formální úroveň. Pro komunikaci mezi přáteli a známými a celkově pro komunikaci vyžadující co nejrychlejší odpověď se pak využívají již zmíněné sociální sítě. Jejich popularita rok od roku roste u všech věkových kategoriích a jen těžko se tomu lze divit. Disponují totiž řadou dalších aplikací, které jejich uživatelům zpestřují volný čas.

Uvedme si například Facebook. Jakožto celosvětově nejrozšířenější sociální síť, nabízí svým uživatelům kromě komunikace s přáteli, které si sami vybrali, vkládání fotografií, videí a odkazů na tzv. zeď, zakládání tematických skupin, vstupování do skupin ostatních, psaní komentářů k vlastním fotografiím i fotografiím přátel, hraní online her, sledování profilů ostatních, zahrnující kromě profilů přátel i profily firem, organizací či slavných osobností. Tento krátký výčet jistě zdaleka neshrnuje vše, dobře však ilustruje, proč je Facebook tolik oblíbený. Svým uživatelům totiž umožňuje žít na síti druhý život, být s ostatními neustále v kontaktu, sdílet s nimi své zážitky – a to vše z pohodlí domova.

Zcela zásadní roli hraje Facebook v životech mladých lidí od patnácti do dvaceti let, tedy studentů základních a především pak středních škol. V této věkové kategorii je účet na Facebooku téměř společenskou normou a jen zřídka narazíte na někoho, kdo jej nemá. Přesto však takoví dospívající mezi námi žijí a každý den překonávají překážky, a že jich není právě málo, které jim jejich rozhodnutí přináší. A právě na tyto jedince se zaměřím ve své bakalářské práci.

Téma jsem si vybrala na základě vlastní zkušenosti, neboť sama účet na Facebooku ani žádné jiné sociální síti založený nemám. A tak moc dobře vím, jak těžký život bez Facebooku může být. Člověk se musí den co den potýkat s tím, že nemá přístup k informacím a souborům potřebných ke studiu, není, co se týká života druhých, v tomto věku především spolužáků, příliš v obraze. To jej může, ale nemusí, vyčleňovat z kolektivu, neboť zatímco se všichni baví o tématu, které je momentálně na Facebooku číslem jedna, on o něm buď vůbec netuší anebo jen něco málo, co mu některý ze spolužáků přetlumočí. Nehledě na to, že komunikace o daném tématu, či čemkoliv jiném, probíhá v podstatě neustále, bez ohledu na čas či místo. Stačí mít jen připojení k internetu a telefon, počítač či jiné informační technologie. Člověk tak může trpět pocitem, že mu neustále něco uniká. Značnou překážkou může být absence profilu na Facebooku i v oblasti navazování partnerských vztahů, neboť dnes je zcela běžné, že si dotyčného, pokud se nám třeba líbí nebo se s ním chceme seznámit, vyhledáme na Facebooku a přidáme si jej do svých přátel. A funguje to samozřejmě i naopak, tedy v případě, že se někomu líbíte vy a chce se s vámi seznámit více. Samotnou kapitolou je pak běžný den, kdy vás modré písmeno „f“ obklopuje téměř na každém kroku a všechno zajímavé (ať už se jedná o recenze na knihy nebo pozvánky na přednášky) je napsané právě tam. Člověk pak musí vynaložit nemalou energii, aby se ke všemu potřebnému dostal jinou cestou než přes sociální síť a především si pevně stát za svým přesvědčením. A to není vždycky snadné...

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí – teoretické a výzkumné. V teoretické části, jež je podkladem části výzkumné, se zabývám vymezením období adolescence (viz. kap. 1. Adolescence), jehož periodizaci volím obdobně jako Říčan (2004), tedy od 15 do 20 (22) let. Často také používám termín dospívání, který považuji za synonymum k tomuto období. Konkrétněji se zaměřuji na vývoj v oblasti tělesné, kognitivní, citové i morální, samostatné kapitoly pak věnuji změnám v oblasti vztahů, tvorbě identity a samozřejmě sociální síti Facebook (viz. kap. 2. Internet). Ve výzkumné části je obecně popsána metodologie sběru dat, jejich analýza a interpretace, přičemž cílem mého výzkumu je deskripce života adolescentů bez Facebooku, jakožto v dnešní společnosti často znevýhodněných jedinců. Podrobněji se cílům práce a výzkumným otázkám věnuji ve 3. kapitole.

Adolescence je pro každého dospívajícího značně náročným a zásadním obdobím, kdy dochází k přeměně celé osobnosti, zahrnující vývoj v oblasti tělesné,

psychické i sociální, přičemž za stěžejní úkol je považováno dosažení konzistentní identity. To je úkol značně nelehký, neboť na jedince a jeho utváření obrazu sebe sama působí řada vlivů. Jedním ze zásadních činitelů, podílejících se na budování identity, jsou ve 21. století i média, internetové sociální sítě nevyjímaje. Dospívající jsou médii obklopeni v podstatě na každém kroku, neustále tak čelí konfrontaci vlastních názorů s názory prezentovanými v médiích, kdy oblast témat, která je v médiích prezentována, je téměř všeprostopující. Dospívající jedinec, který se ve světě teprve snaží zorientovat, si tak pod přemírou informací může připadat ztracený, neukotvený a v případě „nezapadnutí“ do některé z právě žádoucích kategorií, i nikam nepatřící. Posledně zmiňovaným pocitem pak mohou být, více než ostatní, ohroženi jedinci, o nichž pojednává tato práce, tedy dospívající, jež nemají založený účet na Facebooku. Jak již bylo napsáno výše, Facebook je dnes místem, kde se odehrává téměř veškeré společenské dění a tak tito jedinci mohou být svým rozhodnutím značně limitováni a ostatními třeba i vyčleňováni z kolektivu. Zde proto spatřuji významnost profese sociálního pedagoga, který může adolescentům pomoci se snadnější orientací ve světě, s utvářením vědomé hodnoty sebe sama i s jistou mediální gramotností, zahrnující získání zdravého odstupu od informací, jež nám média předkládají jako pravdivé. S problematikou pak úzce souvisí i nápomoc při volbě vyznávaných hodnot, ale také nabídka vhodných alternativ k trávení volného času jinak, než jen na internetových sociálních sítích.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Adolescence

Adolescence, jakožto ontogenetická fáze člověka, má v životě každého jedince nepostradatelný význam, neboť průběh celého období podmiňuje vstup do dospělosti. „*Termín adolescence je odvozen z latinského slovesa adolescere (dorůstat, dospívat, mohutnět).*“ (Macek, 1999, s. 11) V odborné literatuře tak bývá často označována rovněž jako dospívání.

1.1 Vymezení a periodizace pojmu adolescence

Vymezení adolescence není kvůli současnému užívání pojmu dospívání jednoduché, převážně pak v otázce věkového rozhraní období. Říčan (2004) datuje adolescenci do věkového rozmezí od 15 do 20–22 let, kdy počátek období je dán tělesným dozráváním jedince a zvolením učebního nebo studijního oboru. Konec období je pak spjat s nástupem do zaměstnání, přičemž věk, kdy k této události dochází, se liší dle stupně dosaženého vzdělání. S obdobným věkovým rozmezím přicházejí i Langmeier a Krejčířová (2006) a Vágnerová (2000), kteří však dospívání jako celek dělí na období pubescence a období adolescence. Jiný pohled na adolescenci přináší Macek (1999), který období dělí na fáze časně, střední a pozdní adolescence, přičemž celé období trvá od 10 do 20 let, v případě studentů vysokých škol i déle. Vašutová (2013, s. 9) ve své knize přináší dvojí rozdělení adolescence, přiklání se však spíše k užšímu pojetí. „V širším pojetí je za období adolescence považována doba mezi 11/12 lety až 20/22 lety. Dále je dělena na ranou, střední a pozdní adolescenci. V užším pojetí začíná období vlastní adolescence od 15/16 let do 20/22 let.“

Hartl (2000) udává, že v české literatuře bývá termínem dospívání označována samostatná fáze lidského vývoje mezi pubescencí a dospělostí, zatímco v anglické literatuře se do období dospívání započítává nejen adolescence, ale i pubescence. Tomuto dlouhému věkovému rozmezí lze, vzhledem k novodobým sociokulturním trendům porozumět, neboť řada pubescentů přejímá rysy zábavy, hudebního stylu či oblékání, typické právě pro období adolescence a celkově se celé období dospívání rozšiřuje jak do dětství, tak do časně dospělosti.

Ačkoliv věkové rozmezí adolescence není jednotné, shodují se všichni výše zmínění autoři, že se jedná o období důležitých změn, které prostupují oblastí fyzickou, psychickou i sociální. Dospívající modifikuje vztah k sobě samému i ke svému okolí,

oproštuje se od závislosti na rodičích, začíná přemýšlet nad vlastní budoucností, což koresponduje s výběrem povolání a postupně, nejprve pomocí vrstevníků, hledá své místo ve společnosti. Proměnou pak prochází i vztah společnosti k dospívajícímu, kdy společnost očekává, že dospívající bude dodržovat normy dané společností, s nabytím plnoletosti se stane plně zodpovědným za své chování a postupně se stane mladým dospělým, který bude ekonomicky nezávislý na rodičích a tím pádem i zcela samostatný.

Tyto nelehké úkoly, doprovázené stresem, osobními krizemi a protichůdnými pocity jsou pro mnohé dospívající nepříjemné a příliš obtížné. Řada adolescentů má tak dle Vágnerové (2012, s. 371) tendenci období dospívání vědomě prodlužovat, aby se vstup do dospělosti co nejvíce oddálil a oni si mohli užívat bezstarostného života. „*Této tendenci odpovídá postoj označený Eriksonem (1963) jako adolescentní psychosociální moratorium. Moratorium je projevem potřeby odložit rozhodnutí, které by bylo příliš závazné.*“ Říčan (2014) moratorium rozděluje na generační a osobní, přičemž generačním moratoriem je myšlený obecný trend odkládání dospělosti, osobním moratoriem jsou pak již konkrétní aktivity, které jsou pro dospívajícího důležitější, než dospívání. Může se jednat o přehnané studium cizího jazyka či vysoké školy, cestování po světě, hraní na hudební nástroj, ale i sexuální promiskuitu či přidání se k pochybné partě. Dle autora je nasnadě, aby okolí dospívajícího, tedy především rodiče a pedagogové, bylo pozorné, neboť ne vždy signalizují aktivity, i když mnohdy značně pochybné, potřebu oddálení dospělosti. V některých případech může jít o poruchu osobnosti nebo socializace, vyžadující vyhledání pomoci odborníků.

1.2 Vývojové změny v adolescenci

Harmonický vývoj v oblasti tělesné, kognitivní, citové a sociální podmiňuje vstup jedince do nejdélsí a nejproduktivnější etapy lidského vývoje – dospělosti.

Tělesný vývoj

„*Mezi patnácti a dvaceti vrcholí mládí... V této době je člověk nejkrásnější, tělesně i duševně nejsvěžejší, nejdychtivější a nejbystřejší.*“ (Říčan, 2014, s. 191) Ačkoliv nejviditelnější a nejrazantnější tělesný vývoj byl u dospívajících ukončen již v pubescenci, i v adolescenci dochází k důležitým tělesným změnám, jejichž vliv na psychiku jedince a utváření pohledu na sebe sama nelze podceňovat.

Jelikož chlapecké růstové období končí později než dívčí, pokračuje u hochů již v pubertě započatý růst do výšky, nárůst hmotnosti a sním spojené zmohutnění svalů a rovněž dochází k ustálení hloubky hlasu. Společně se svaly pak přichází i fyzická síla a atraktivita. Dívky již prochází pouze drobnými změnami, díky kterým se začínají čím dál více podobat dospělým ženám a což je také pro mnohé z nich značně stresující. Dospívající jsou skrz média každý den konfrontováni s ideály krásy v podobě známých osobností, jejichž zevnějšky lze v dané věkové kategorii považovat téměř za normativní. Nelze se tedy divit adolescentům, že chtějí být svým vzorům co nejvíce podobní, ať už stylem oblékání či tvarem postavy a jsou pro to ochotni udělat téměř cokoliv. Každý se chce líbit a zapadat do nějaké skupiny, a tak se péče o zevnějšek stává prioritou číslo jedna. „Zevnějšek se stal prostředkem i cílem. Adolescent se potřebuje líbit jiným i sobě, aby se ubezpečil o své hodnotě. Zevnějšek je prostředkem k dosažení sociální akceptace a prestiže.“ (Vágnerová, 2000, s. 256)

Mimo sociální akceptaci a prestiž ovlivňuje pěkný zevnějšek i pohled na sebe sama, kdy jedinci roste sebevědomí a dochází k osobní spokojenosti, potřebné k ustálení identity. A naopak, pakliže u jedince nedochází k žádoucímu tělesnému vývoji nebo se jeho tělesný vzhled vymyká současným trendům, může to mít závažný vliv jak na jeho sebejistotu, tak i na jedincovo postavení ve skupině vrstevníků. Nežřídkou se stává, že jsou tito jedinci odsunuti na okraj skupiny či se dokonce stanou obětmi šikany.

Kognitivní vývoj

Obdobně jako u tělesného vývoje nedochází ani ve vývoji kognitivním k razantním změnám, neboť všechny myšlenkové operace si jedinec osvojil již v pubescenci. Díky většímu rozhledu, bystrému úsudku a také nabytým zkušenostem se však z dospívajícího stává téměř rovnocenný partner při diskuzích s dospělými, stojící si však tvrdě za svým názorem, ač mnohdy nemusí být správný. Toto zkratkovité jednání je následkem prožívání řady ambivalentních pocitů, které sice již nejsou tak intenzivní jako v pubescenci, stále však ještě převažují nad schopností klidného rozmyšlení a uvažování. „Adolescent je ještě typický svým radikalismem a nekompromisností, projevuje jednotnost v chápání skutečnosti, nepostihne všechny faktory, které danou situaci ovlivňují, a proto je u něho tendence ke zjednodušení a radikálnímu prosazování takto nabyté zkušenosti.“ (Šimíčková Čížková, 2005, s. 114) Vašutová (2013, s. 14) zmíněný radikalismus, ale také jednoznačné a rychlé strategie užívané při řešení

problémů, zdůvodňuje potřebou rychlého dosažení pocitu jistoty a s ním i nabytí osobní rovnováhy.

Citový vývoj

V oblasti emocí dochází po pubescentním období plném bouří a extrémních výkyvů nálad, zapříčiněných rychle dozrávajícím limbickým systémem, k postupné stabilizaci, diferenciaci a také prohloubení. *„Důvodem je hormonální vyrovnání a adaptace organismu na pohlavní dospělost. Kromě toho je citová expanze raného dospívání korigována zkušeností, původního nadšení ubývá, mnohé prožitky přestávají být neznámé a překvapující...“* (Vágnerová, 2010, s. 392)

Ke škále emocí přibývají nové druhy a odstíny, do popředí se dostává empatie, potřeba přátelství a lásky. Dle I. S. Kona, kterého ve své knize cituje Macek (1999, s. 60) je pro toto období *„charakteristická větší extravertovanost, menší impulzivnost, emocionální dráždivost a vyšší stálost.“* Dospívající si je po předchozích zkušenostech vědom síly emocí v oblasti vztahů s ostatními, lépe se také dokáže orientovat v emocích druhých. Zvláštní význam pak dle Macka (1999) získávají emoce a city související s erotickou sférou života, estetické city a mravní citění.

Morální vývoj

„Adolescent je v morálce absolutista“ (Říčan, 2004, s. 211), který díky rozvinuté abstrakci dokáže pod svá ochranná křídla pojmout jako objekt mravního činu celé lidstvo se všemi jeho problémy. Přičemž tímto absolutismem si musí na své cestě k mravní dospělosti projít každý, podmínkou však je, dokázat ho překonat. Základy morálního jednání se utvářejí již v dětském věku, v adolescenci však dochází k hledání a vytvoření soustavy mravních hodnot, jež si jedinec volí sám a které jsou důležité pro dozrání jeho osobnosti.

Vašutová (2013) ve své knize odkazuje na Kohlbergovu klasifikaci morálky, přičemž adolescentní morálka bývá obvykle konvenční. Tedy založená na principech, které si jedinec odvodil z jednání lidí ve svém okolí, přičemž je pro něj důležité, aby se v očích ostatních zračil jako dobrý. *Dle Vágnerová (2000, s. 274-275) jde však většinou již o „postkonvenční morálku, založenou na vnitřních normativních principech.“* Jak poukazuje Vágnerová (2000), adolescenti se pokouší najít opravdové, trvalé a nezpochybnitelné hodnoty, jež by mělo smysl dodržovat. Často se však jedná o hodnoty

neréálné a absolutní, které lze dodržovat jen těžko. Tato bezmoc pak, v konfrontaci s podřadnými hodnotami dospělých, v dospívajícím zasívá zklamání, které může mít dle Říčana (2004) za následek vstoupení jedince do náboženské sekty či jiné organizace, slibující nejvyšší pravdu a spásu celého světa. Další možností, jak se s krizí vypořádat, pak může být obrácení k naprostému protikladu, pod čímž si Řičan (2004) představuje cestu bezohledného egoismu, nebo také zjemnělost mravního usuzování, kdy si jedinec své jednání zdůvodňuje pomocí sofistikovaných argumentů. Langmeier a Krejčířová (2006) jsou obdobného názoru jako Řičan, k bezohlednému egoismu však ještě připojují hrubý cynismus, přičemž pohled dospívajícího na okolní svět a všechny jeho problémy prezentují jako černobílé, bez jakéhokoliv kompromisu.

1.3 Sociální vývoj

Ačkoliv se na vytváření identity podílejí v období adolescence veškeré probíhající změny, nejvýznamnější roli hrají změny v oblasti sociální, zahrnující proměny vztahu jedince k sobě samému, k rodičům a vrstevníkům. V bakalářské práci tak bude tomuto vývoji věnována samostatná kapitola.

V období adolescence, obdobně jako po celý život, přichází jedinec do styku s mnoha sociálními prostředím. Sociální pedagogika přikládá prostředí obklopující jedince velký význam, neboť jeho kvalita je jedním z hlavních faktorů ovlivňujících jedincův život. Prostředí tak může člověku přinášet řadu podnětů a možností pro osobní rozvoj, stejně tak však může přinášet i jistá rizika a omezení. Pro adolescenci jsou podstatná tzv. prostředí přirozená. „*Mezi ně patří především rodinné, školní, lokální a skupinové prostředí.*“ (Knotová, 2014, s. 35) Skupinovým prostředím jsou pak myšleny vrstevnické skupiny, které mají pro dospívajícího, vzhledem k postupnému odpoutávání se od rodičů, nezaměnitelnou úlohu, neboť jedinci v době osobních krizí poskytují pocit jistoty (viz. podkap. 1.3.2 Vztah s vrstevníky).

Důležitými socializačními mezníky jsou v období adolescence nástup na střední školu a nabytí plnoletosti. Plnoletost přináší dospívajícímu prvotní ochutnávku dospělosti, kdy se mu naskýtá možnost, začít samostatně rozhodovat o vlastním životě, což výrazně pozměňuje pohled na sebe sama. Plnoletost však s sebou přináší i povinnosti v oblasti právního systému, neboť dospívající přebírá za své činy veškerou zodpovědnost. Na adolescenta tak začíná být nahlíženo jako na téměř dospělého, kladou se na něj čím dál vyšší nároky, mění se jeho postavení i role ve společnosti. Sociální

vazby s rodiči postupně slábnou, dochází k osamostatňování, s vrstevníky, především pak spolužáky ze střední školy, vazby naopak sílí a nabývají na intenzitě. Oproti pubescenci začíná dospívající projevovat vážnější zájem o druhé pohlaví, prožívá první vážné lásky a sexuální zkušenosti.

1.3.1 Vztah s rodiči

Postupné vymezování se ze závislosti na rodičích a přechod k samostatnosti patří ke stěžejním úkolům adolescence. K procesu vlastní autonomie dochází postupně, obvykle paralelně s proměnou vztahu mezi rodičem a dospívajícím. Na počátku adolescence mohou být vztahy s rodiči napjaté. Dospívající prožívá pocity úzkosti a nejistoty, vyplývající z nutnosti odpoutání se od rodičů, hledá prostředky, jak emancipaci zvládnout. *„Nejčastěji bývá přemístění citových vztahů doprovázeno přeháněním rozdílů, které dospívající hledá v chování, v názorech, v zájmech a v hodnotách rodičů a nových osob, k nimž se nyní přiklání.“* (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 153) Toto srovnávání s sebou obvykle přináší zvýšenou kritiku rodičů, především za jejich výchovné chyby a životní styl. *„Život rodičů se mladým jeví prázdný, zmařený, jejich zájmy nudné a starosti malicherné, jejich životní kompromisy ubohé, morální názory beznadějně zastaralé, inteligence pochybná, vztahy neupřímné...“* (Říčan, 2014, s. 213) Rodiče tuto kritiku a z ní vycházející konfliktní situace špatně snášejí, neboť se bojí, že kvůli častým hádkám ztratí s dítětem doposud vybudovaný vztah. Tyto časté roztržky jsou však dle Vágnerové (2000) i Říčana (2014) důležité pro budování jedinci nové identity a pro jeho vlastní sebevymezování v rámci rodiny. Je však potřeba, aby rodiče adolescentovy názory a kritiku nezlehčovali a brali ji vážně. Často se totiž stává, že rodiče nepovažují zkušenosti dítěte jako dostatečné a jeho názory tak považují za naivní a krátkodobé. Toto chování, jehož strůjci nemusí být pouze rodiče ale třeba i učitelé, však může mít vážné důsledky. *„Necítí-li se dospívající akceptovaný rodiči, vrstevníky, dalšími autoritami a skupinami, do kterých patří, zažívá odcizení.“* (Vašutová, 2013, s. 56) Dospívající si pak může připadat nezakotvený, neví, kam směřovat, kde je jeho místo a postupně ke všem ostatním ztrácí důvěru. Je proto potřeba, aby dospělí projevovali empatii a byli dospívajícímu vzorcem vhodným k následování a napodobování. *„Pokud jsou dospělí schopni brát adolescenta vážně a logickými argumenty obhajovat své stanovisko (nebo uznat svoje nedostatky), pomohou mu v hledání identity více než jakýmkoliv radami.“* (Vágnerová, 2000, s. 282)

Ubírá-li se emancipace jedince správným směrem, dojde postupem času k přesunu vazeb z rodičů na vrstevníky a s tím i k ustálení vztahů a rolí. Jelikož se však jedná o proces zdlouhavý a především pro obě strany obtížný, mohou se vyskytnout překážky bránící úspěšnému osamostatnění. Pro mnohé adolescenty je vidina osamostatnění frustrující, neboť přináší odpovědnost za vlastní život a v očích adolescentů i možnou ztrátu rodičovské lásky. Z těchto důvodů dochází u dospívajících k odmítání navazování nových vztahů s vrstevníky, distancování se od jejich životního stylu, k přehnanému infantilnímu chování a závislosti na rodičích. Postupně by dle Langmeiera a Krejčířové (2006) měly všechny tyto formy chování odeznít, v krajních případech však může dojít až k patologiím v podobě sebepoškozování či mentální anorexie, nebo k psychickým poruchám osobnosti.

S obdobným strachem, tedy strachem ze ztráty lásky, se potýkají i rodiče a především pak matky, jež jsou na dětech mnohdy emočně závislé a těžce snášejí, že děti již nepotřebují jejich péči. Obzvláště, jedná-li se o dítě jediné nebo poslední ze všech sourozenců. Matky se u dětí snaží pomocí chování vyvolat emoční závislost, místo lásky se jim však dostává emocí opačných, jako je pohrdání a neúcta, často i nenávisť. Dítě si pak své chování nedokáže vysvětlit, neumí však jednat jinak, neboť proces osamostatňování je dán biologicky.

Jak ve své knize poukazuje Thorová (2015) osamostatnění dítěte neznamená, že své rodiče již nepotřebuje. Naopak, stále potřebuje cítit jejich lásku a zájem, potřebuje vědět, že jsou tu rodiče stále pro něj. Navíc, životní zkušenosti adolescentů ještě nejsou tak velké, aby se mohli stát zcela autonomními, i když se tak možná snaží reprezentovat. „*V období dospívání adolescenti rodiče velmi potřebují. S prognózou vývoje a chování adolescenta souvisí pozornost a výchovná pomoc ve formě povzbuzování ke školnímu úspěchu, vysvětlování hranic, učení a sdílení hodnot či podpora při rozhodování, které jsou dítěti poskytovány.*“ (Thorová, 2015, s. 417) Právě podpory, upřímnosti a spolehlivosti si pak potomci na rodičích váží v tomto věku nejvíce.

1.3.2 Vztah s vrstevníky

Vztahy s vrstevníky nabývají v adolescenci na důležitosti, která přímo úměrně narůstá s rozvojem jedincovi autonomie. Skupinová identita, která je oproti individuální identitě stabilnější a lehčeji přijatelná, poskytuje jedinci pocity jistoty a bezpečí, které mu až doposud poskytovali rodinní příslušníci a rovněž také dopomáhá s budováním

vyššího sebevědomí. „*Vazba na skupinu snižuje individuální zodpovědnost a zvyšuje pocit sebevědomí a sebejistoty, jehož by jedinec jinak velmi pravděpodobně nedosáhl.*“ (Vágnerová, 2012 s. 423)

Vrstevníci, řešící obdobné problémy a vyznávající podobné hodnoty, mají pro dospívajícího referenční význam, neboť právě porovnáváním a sdílením vlastních zkušeností dochází v rámci skupiny k vymezení sebe sama, k reálnějšímu sebehodnocení. Adolescent může ve svých vrstevnících nacházet vzory, jež je hodné následovat a napodobovat, stejně tak se může od chování druhých distancovat. „*Kontakt s vrstevníky uspokojuje potřebu orientace a smysluplného učení*“ (Vágnerová, 2000 s. 285), rovněž pomáhá s uspokojením potřeby být akceptován sobě rovnými. Ač by se mohlo adolescentům zdát, že jim dospělí kromě finančního zázemí a ztrpčování života nemají co nabídnout, není to pravda. Kontakt s dospělými, a především rodiči, je pro budování identity neméně důležitý, neboť dospívajícímu ukazuje rozdíly mezi oběma generacemi a s nimi spjaté role ve společnosti.

Není-li jedinec z nějaké důvodu vrstevnickou skupinou přijímán, přičemž nejčastěji se jedná o kolektiv školní třídy, pociťuje frustraci a osamění. Potřeba být akceptován je především v první polovině dospívání silnější, než cokoliv jiného, často se tak může stát, že adolescent dělá všechno možné pro to, aby akceptace dosáhl. Bere na sebe roli skupinového šaška, chová se proti své vůli, jen aby se zalíbil. Vrstevníky se snaží získat pomocí uplácení nebo tím, že jim plní jejich přání a je v podstatě jejich sluhou, což už může často hraničit s šikanou ze strany vrstevníků. Mimo jiné se dospívající může stát členem rizikové party a sklouznout k užívání návykových látek či jiné kriminální činnosti. Členství v partě je pro dospívajícího atraktivní, neboť parta jej přijímá takového jaký je, členové jsou si v postavení relativně rovni a obvykle mají, co se týče přijetí skupinou, stejný osud. Touto podobností a společnými zážitky vznikají mezi členy pevné vazby, které se později jen těžko zpřetrhávají. Nicméně s postupem času a přibývajícím zkušenostmi dochází u všech typů vrstevnických vztahů k proměně.

Adolescent postupně ztrácí zájem o členství ve skupině, začíná preferovat důvěrný vztah s blízkým kamarádem, popřípadě s pár přáteli. Přátelé bývají vybíráni na základě shody v oblasti zájmů či vyznáváných hodnot, velkou roli hraje i povaha přítele. Pro adolescenty je důležitá důvěra a ochota pomáhat, přičemž tyto vlastnosti nejen vyžadují od druhých, ale sami je také s velkým potěšením rádi oplácejí. „*Adolescentní*

přátelství zahrnuje ochotu pomoci, jednat altruisticky, vzdát se pro něj něčeho osobně důležitého.“ (Vágnerová, 2012, s. 433) Dospívající tak mají možnost prožívat pocity vzájemnosti, podpory, ale i jisté intimity, což pouze utvrzuje sílu přátelství, přetrvávající často až do dospělosti.

1.3.4 Vztah k opačnému pohlaví

Zatímco v pubescenci byl zájem o opačné pohlaví podmíněn především rozvojem erotických pocitů, tlakem okolí a zvědavostí, v adolescenci již dochází ke skutečnému zájmu, vedoucímu k prvním partnerským vztahům. Ty s sebou dle Vašutové (2013, s. 23) přináší i první sexuální zkušenosti, kterých u většiny dospívajících s přibývajícím věkem postupně přibývá. Ačkoliv adolescentní vztahy nemají obvykle dlouhé trvání, Thorová (2015) popisuje adolescentní lásku jako bláznivou, nestálou a štěněcí, poskytují jedinci zkušenosti potřebné pro lepší sebepoznání a vymezování sebe sama. *„Nejdůležitější je proces sexuální identifikace jako proces přijetí svého pohlaví, jako součást identity. Zahrnuje přijetí rolí, postojů, motivací a chování vlastního druhu.*“ (Vašutová, Panáček, 2013, s. 25). S přijetím sexuální identity pak souvisí i vymezení sexuální orientace a pozdější budování partnerských vztahů v dospělosti.

Sexualita mívá především na počátku dospívání charakter experimentování, přičemž nejčastějším prvním sexuálním kontaktem bývá polibek. Vágnerová (2010, s. 439) popisuje heterosexuální kontakty jako sled fází *„od držení za ruku, přes líbání, francouzské polibky, které symbolizují koitus, mazlení typu neckingu, pettingu, orálního sexu až po sám pohlavní akt.*“ Délka jednotlivých fází je v každém vztahu značně individuální a může trvat pouze pár hodin, ale i několik týdnů či měsíců. Vašutová (2013, s. 23) považuje za stěžejní polibek, jakožto první sexuální kontakt Pohlavní styk je pak mnohými dospívajícími považován za důležitý životní mezník, vstupenkou do opravdové dospělosti a v kolektivu vrstevníků přináší jistou prestiž, která dané jedince povyšuje nad všechny, jež ještě pohlavní styk neměli.

1.4 Identita

„Základní vývojový úkol, který je spojován s obdobím adolescence, je dosažení identity.“ (Sobotková a kol., 2014 s. 31) To ovšem neznamená, že hledání a budování „vlastního já“ se doposud nedělo. Naopak, jedná se o celoživotní proces, jehož počátky lze nalézt již v raném dětství, v adolescenci však nabývá největší intenzity. Dle Říčana

(2004) dochází k vrcholu osobního zápasu o identitu a to jak s okolím, které jedince obklopuje, tak i, vzhledem ke zvýšené sebereflexi, se sebou samým. Jak poukazuje Macek (2001), dospívání bylo vyčleněno jako samostatné vývojové období a stalo se společenským fenoménem během posledních sto padesáti let, přičemž se jedná o „produkt“ euro-americké kultury. Ta dospívání chápe jako období, kdy má jedinec právo na experimentování s novými rolemi, pocity i zkušenostmi a to vše pro to, aby na konci období dosáhl konzistentní identity a byl připraven na život v dospělé společnosti.

Dosažení identity je úkol nelehký, neboť v naší společnosti neexistuje její jasné vymezení, nejsou na ni kladeny konkrétní požadavky. Od dospívajícího tak tento úkol vyžaduje jistou dávku odvahy, kdy opouští roli dítěte a pubescenta a vstupuje do neznámého prostředí, které nemá jasně vymezené mantinely, není přesně definováno, jak dosáhnout požadovaného cíle. Především počátky adolescence bývají nelehké, neboť je třeba se smířit s tím, že končí léta bezstarostnosti, kdy se o všechno starali druhí, a nastává doba pomalu se vynořující zodpovědnosti za vlastní život, s čímž koresponduje i představa vlastní budoucnosti. Celé období je tak protkané protichůdnými pocity, v nichž dominuje zmatek a zoufalství, experimenty s vlastními hodnotami, postoji, rolemi i koníčky a neposlední řadě i vlastním tělem. Experimentování bývá často impulzivní a v mnohém extrémní, dospívajícímu však pomáhá nalézt vlastní životní cestu a sní spjatou identitu. *„Mít identitu znamená znát odpověď na otázku, kdo jsem, znát sám sebe, rozumět svým citům, vědět, kam patřím, kam směřuji, čemu doopravdy věřím, v čem je smysl mého života. Znamená to jistotu sebou samým, zodpovědnost za své činy, realistické sebevědomí, znalost svých možností a mezí.“* (Říčan, 2004, s. 217)

Kromě experimentování je pro adolescenci typická i jistá uzavřenost dospívajícího před společností, obzvláště pak před rodiči. Je to dáno vývojovou potřebou soustředit se jen plně na sebe, na své sebepoznání i sebehodnocení, na přijetí svého nového já. *„Dospívající jsou manipulováni ke změně představy o sobě samých tím, že oni se skutečně mění: jinak vypadají, mají jiné pocity, jinak uvažují. Děje se tak nezávisle na jejich vůli...“* (Vágnerová, 2014, s. 452-453) I přes introvertní zaměření má však okolí pro dospívajícího nezpochybnitelný význam. Pomocí srovnávání a hodnocení chování druhých, jejich hodnot či postojů si dospívající utváří obraz o sobě samém, kdy se s druhými může ztotožňovat anebo naopak může mít potřebu se od nich odlišit. Nezastupitelnou roli zde hrají vrstevníci, se kterými může adolescent v rámci

srovnávání soupeřit, poměřovat svůj výkon, poskytují mu však i zpětnou vazbu na vlastní chování a jednání. „*Ve skupině vrstevníků si adolescenti porovnávají svoje názory, vypůjčují a zkouší si cizí identity a hledají vlastní postoje a hodnotové rámce*“ (Thorová, 2015, s. 421-422). Kromě vrstevnické skupiny nabízí experimentování s identitou i subkultury, které jedinci poskytují již předem vyhraněnou identitu, čímž mu mohou alespoň částečně ulevit od těžkého úkolu. Mimo to, hraje v dnešní době informačních technologií značnou roli i virtuální realita.

1.4.1 Virtuální identita

Nezastupitelnou roli při budování identity má v dnešní době i virtuální realita, umožňující dospívajícímu pod rouškou relativní anonymity experimentovat s mnoha podobami sebe sama. „*Online komunity nabízejí k experimentování relativně bezpečné prostředí, před hlubším citovým zraněním chrání dospívající anonymita a možnost diskuzi rychle ukončit*“ (Thorová, 2015, s. 423). Možnost volby, tedy zda se jedinec bude prezentovat takový, jaký skutečně je, nebo zda vyzdvihne jen některé stránky osobnosti, či si vybuduje identitu zcela novou, je pro většinu dospívajících velmi atraktivní. Dospívající se tak dostává do prostředí, kde může v rámci komunikace s ostatními uživateli internetu experimentovat s vlastními názory, které mohou jít až do extrémů, což by se v běžném nejspíš jen těžko odvážil. Stejně tak může experimentovat s vlastní sexuální orientací, vyzdvihovat stránky své osobnosti, kterými ve skutečnosti neoplyvá. Toto chování na síti pak může být přeneseno i do reálného světa v podobě motivace ke změně sebe sama, neboť když jedinec může mít danou vlastnost ve virtuální realitě, proč by se o ni nemohl pokusit i ve světě skutečném.

Značnou roli hraje prostředí internetu i při navazování vztahů, respektive při komunikaci s ostatními lidmi, převážně pak s opačným pohlavím. Dospívající mají kvůli zvýšené sebereflexi tendenci o sobě neustále pochybovat, což může být při navazování, nejen partnerských, vztahů značnou překážkou. V online komunikaci, kdy jedinec nemusí odhalit svou skutečnou podobu a také má více času na promyšlení si odpovědi, je tak komunikace s ostatními snazší a může dopomáhat k pozitivnímu nahlížení na sebe sama. Mimo to se také může jednat o první kontakt se sexualitou, jež během dospívání hraje nezastupitelnou roli při přijetí vlastní sexuality.

Virtuální realita však může mít na jedince i negativní dopady, které nelze opomíjet. S anonymitou na internetu je například spjat efekt „*online disinhibice, který je charakterizován sníženou schopností řídit impulzivní chování, myšlenky a prožívání*

na internetu.“ (Ševčíková, Šmahel, 2010, s. 117) Jedinec se tak pod rouškou anonymity může stát přehnaně agresivním, může slovně napadat ostatní uživatele, psát nenávistné komentáře. Rovněž může dojít až k přílišnému upnutí se na vytvořenou virtuální identitu, což pak dospívajícímu může bránit v konstruování identity ve skutečném světě. Popřípadě může mít jedinec na internetu až příliš mnoho identit, což pak může mít za následek neschopnost sjednotit svou skutečnou identitu v jednotný celek. V neposlední řadě je třeba zmínit, že se v prostředí internetu může jedinec snadno stát obětí kyberšikany, stejně tak však jejím strůjcem.

2. Internet

„Dnešní svět je stále více chápán jako „svět informací“ či „svět Internetu.“ (Kolouch, 2014, s. 39) Internet pak lze popsat jako celosvětovou počítačovou síť, která umožňuje vzájemnou a především rychlou komunikaci počítačů, bez ohledu na jejich vzdálenost. Jedinou podmínkou pro využívání všech služeb, které internet nabízí, je připojení se do internetové sítě. Ačkoliv se, v porovnání s klasickými médii (tisk, rozhlas), jedná o poměrně nové médium, získalo si velmi rychle celosvětovou popularitu a v současné době se jedná se o nejrozšířenější a také nejvlivnější medium všech dob. Pavlíček (2010) jej ve své knize prezentuje jako hlavní platformu nových médií, jež umožňuje nespočetné množství využití, mezi něž patří mimo jiné i komunikace.

Internetová komunikace může probíhat dvěma způsoby. První způsob probíhá například za pomoci elektronické pošty a jedná se o tzv. asynchronní komunikaci. Tento typ komunikace obvykle nevyžaduje okamžitou reakci adresáta, posílaná sdělení tak bývají promyšlenější a obsáhlejší. Druhým typem komunikace je komunikace synchronní, kdy se předpokládá současné připojení aktérů komunikace, čímž dochází k okamžité interakci. Komunikace probíhá pomocí chatovacích nástrojů, stejnou službu však poskytují i internetové sociální sítě. A není to zdaleka to jediné, čím disponují.

2.1 Internetové sociální sítě

Internetové sociální sítě, obvykle označované pouze jako sociální sítě, lze považovat za fenomén 21. století, který proměnil podobu společnosti téměř po celém světě. Pro miliardy lidí se staly neomezeným zdrojem zábavy, prostředkem pro komunikaci s přáteli a známými, místem pro vlastní seberealizaci, ať už v oblasti studia či kariéry. Dle jejich využití se sítě rozdělují na osobní (Facebook, Twitter, MySpace, Google+) a profesní (LinkedIn, Xing), přičemž Pavlíček (2010, s. 125) pod pojmem sociální síť rozumí *„každý systém, který umožňuje vytvářet a udržovat seznam vzájemně propojených kontaktů, přátel.“*

Komunikace a s ní spjaté sdílení zážitků s přáteli, se vzhledem k trendům postmoderního světa ukázaly jako zcela zásadní atributy osobních sociálních sítí. Pavlíček (2010) spatřuje v přátelích základní stavební kameny sociálních sítí, Wallman (2016, s. 136) pak poukazuje na postupný přerod společnosti, kdy se prožitým zážitkům začíná přikládat větší význam než materiálním statkům. *„Dnes se to, kde se nacházíte,*

jak se cítíte, co zrovna děláte nebo co jste podnikli, najednou stalo hodnotnou společenskou měnou, stejně jako tomu bylo před dvacátým stoletím.“ Což samozřejmě neznamená, že materiální statky již nemají svou hodnotu nebo neukazují společenské postavení, tak tomu bude pravděpodobně až do skonání věků, prožitky však, vzhledem k obecné touze být jedinečný, představují významnější společenský kapitál.

Tato touha po výjimečnosti a potřeba prezentovat své prožitky na sociálních sítích je typická především pro současnou mladou generaci. *„Na rozdíl od generací před nimi se nepředvádějí prostřednictvím fyzického zboží, nýbrž vyjadřují své identity a získávají postavení díky prožitkům, které mohou sdílet na sociálních sítích.“* (Wallman, 2016, s. 148) Změna společensky uznávaných hodnot je celkem pochopitelná, neboť dnešní euro-americká společnost chápe adolescenci jako období, kdy má jedinec právo na ochranu poskytovanou právě společností, jíž je členem, aby měl dostatek času na hledání sebe sama. Budování vlastní identity a místa ve společnosti pak probíhá mimo jiné i díky zážitkům, spjatých například s cestováním, sportem, gastronomií či partnerskými vztahy, přičemž pozitivní nahlížení na sebe sama je o to více umocňováno, čím více lidí dá jedinci na sociálních sítích najevo, že jim jeho prožitky imponují.

O tuto sebe prezentaci, úzce spjatou s budováním identity, mohou být jedinci bez účtu na sociálních sítích ochuzeni, neboť jejich možnosti sdílení zážitků s ostatními jsou značně omezené. Neznamená to však, že jejich životy jsou, co se zážitků týče, chudší než životy ostatních. Na uživatele sociálních sítí a především pak těch, jež s daným dospívajícím nejsou v úzkém kontaktu, to tak ale může působit. Důsledkem pak může být nálepkování jedince, například jakožto někoho, kdo žije až příliš nudný život, přičemž tato nálepka může vést k jeho ignoraci ze strany ostatních, v krajních případech i k vyloučení z tolik potřebné vrstevnické skupiny.

2.1.2 Facebook

Celosvětově nejrozšířenější sociální síť je Facebook, který má již více než jeden a půl miliardy uživatelů. Počátky Facebooku sahají do roku 2004, kdy harvardský student Mark Zuckerberg založil pochybnou internetovou stránku, na níž probíhalo hodnocení ukradených fotografií harvardských studentek. Stránka měla i přes krátkou dobu funkčnosti obrovský úspěch, Zuckerbergovi tak vnikla myšlenka na vytvoření nové stránky, tentokrát určené pro studenty a profesory z Harvardu. Všichni zaregistrovaní zde mohli základě vlastní volby sdílet informace týkající se studia, ale

také vlastní fotografie či zajímavé poznatky. To vše pod záštitou osobního profilu a možnosti výběru těch, kteří sdílení obsah mohou sledovat. Mimo jiné měl projekt „zjednodušit proces seznamování mezi lidmi a zlepšit orientaci nově příchozích studentů.“ (Pavlíček, 2010, s. 137) Jelikož zájem o danou stránku byl obrovský, jen na Harvardu se během prvního měsíce registrovala více než polovina možných uživatelů (Pavlíček, 2010), rozšířila se velice brzy i na ostatní americké univerzity, posléze na všechny vysoké školy a v roce 2006 byl Facebook, za podmínky dovršení třinácti let a platné emailové adresy, otevřen všem bez výjimky, čímž začala jeho blesková expanze do celého světa. A jen těžko se tomu lze divit, už úvodní stránka sítě se svým sloganem vám pomůže pochopit proč – *Facebook vám pomáhá navázat kontakt s lidmi ve vašem životě a sdílet s nimi své příspěvky.*

„Facebook sjednocuje svět. Stal se z něj most mezi kulturami, zvláště mezi mladými lidmi... Jeho členové prostupují napříč generacemi, regiony, jazyky i třídami. Dost možná se vlastně jedná o nejrychleji rostoucí společnost na světě.“ (Kirkpatrick, 2011, s. 17) I v České republice se těší velké oblibě a počet uživatelů rok od roku roste. Zdaleka už však neplatí, že je výsadou mladé generace. Naopak, s rozvojem informačních technologií a také osvětou v oblasti užívání internetu, roste počet uživatelů, kteří svým věkem spadají do kategorie seniorů, tedy jedinci starší šedesáti let. Stále však platí, že mezi nejaktivnější uživatele sítě patří dospívající, kteří tvoří, co se týče věku, druhou nejpočetnější skupinu.

Vliv Facebooku na celosvětovou společnost je nevyvratitelný. Během pár let fungování se stal běžnou součástí lidského života, tak jako je nám vlastní jíst nebo pít. Lidé se na něj připojují kdykoliv a odkudkoliv, jsou na něm schopni trávit každý den hodiny času a to i v době, kdy by se měli věnovat studiu nebo zaměstnání. Sociální síti samozřejmě nelze upřít, že jejich služeb využívá řada lidí právě pro zaměstnání, ať už v rámci reklamy nebo pro snazší navazování kontaktů s obchodními partnery. Mnohem častěji se z něj však stává nástroj k prokrastinaci či alespoň k vyplnění volného času. Mimo to se Facebook stal také „reformátorem“ v oblasti sdílení osobních informací. *„Ať už je to dobře, či špatně, síť způsobila masový posun hranic osobní intimity. Mnoho uživatelů, zvláště těch mladších, o sobě prozradí úplně všechno. Dobrovolně a velmi podrobně vyplní údaje o své profesi, zájmech i vztazích. O kamarádovi na Facebooku se někdy dovíte více, než jste se dověděli „offline“ v průběhu celé své desetileté známosti.“* (Kirkpatrick, 2011, s. 174) Ačkoliv se toto tvrzení může jevit jako paradoxní, je tomu

skutečně tak. Dnešní doba nabádá k otevřenosti, ke stírání hranic mezi soukromým a veřejným. Často tak na Facebooku můžete narazit na informace týkající se bydliště uživatelů, na příspěvky obsahující telefonní čísla, ale i intimní informace z oblasti partnerských vztahů. V současné době je také moderní sdílet na Facebooku fotografie právě narozených dětí nebo polonahých snímků. Posun hranic je tedy skutečně znát a jen čas ukáže, jaké dopady to bude mít.

Stejně jako každá mince má dvě strany, i Facebook svým uživatelům přináší jisté výhody, ale také rizika, se kterými je potřeba počítat. Sociální síť se může poměrně lehce stát zdrojem psychické závislosti, kdy se uživatelé stanou posedlými sdílením osobních informací a fotografií nebo naopak sledováním životů druhých. Představa dne prožitého bez Facebooku v nich pak vyvolává úzkost, strach a jiné nepříjemné pocity. Další riziko s užíváním Facebooku je spatřováno v možném zneužití zveřejněných informací či fotografií, v krádežích identit uživatelů, sociální síť se také může lehce stát nástrojem šikany. Stejně jako u veškeré aktivity na internetu i u Facebooku platí, že co člověk jednou napíše, už nikdy nejde zcela smazat a vzít zpět.

Na druhou stranu, Facebooku nelze upřít i řadu výhod, které svým uživatelům přináší, obzvláště tehdy, chovají-li se bezpečně. V mnoha případech se skutečně jedná o komunikační nástroj, který sbližuje lidi, neboť vzhledem k jeho rozšíření a oblibě je velmi pravděpodobné, že na něm naleznete své přátele a známé z dětství, mládí nebo včerejšího večírku. Stačí si jen zapamatovat jméno hledané osoby. V podstatě jej tedy lze považovat za nástroj sloužící k jednoduššímu seznamování se s lidmi a posléze za nástroj poskytující jednoduchou a téměř bezplatnou možnost komunikace. Navíc může být i podstatným zdrojem informací v oblasti kulturního a světového dění a v neposlední řadě i zdrojem finančního zisku. Záleží pouze na uživatelích, kterou stranu mince si vyberou...

EMPIRICKÁ ČÁST

3. Metodologie výzkumu

Empirická část bakalářské práce se zaměřuje na výzkumné šetření, metodologii výzkumu a jeho strategii. Je zde popsán výzkumný soubor, technika sběru dat, jejich analýza a následná interpretace.

3.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem mého výzkumu je zjistit, jak studentům středních škol ovlivňuje sociální síť Facebook jejich životy, ačkoliv zde nemají založený účet, s přihlédnutím na oblasti studia, vztahů a osobní identity. Dílčím cílem je pak zmapování faktorů, jež je v jejich rozhodnutí ovlivňují.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jak informanti bez účtu na Facebooku vnímají vliv sociální sítě na jejich život v každodenní realitě?

Dílčí výzkumné otázky:

- Jaký vliv má rozhodnutí informantů nevlastnit na Facebooku účet v oblasti přístupu k záležitostem týkajících se studia?
- Jak jejich rozhodnutí nemít na Facebooku založený účet ovlivňuje oblast vztahů?
- Jak sociální síť Facebook ovlivňuje budování jejich identity?
- Jaké faktory ovlivňují adolescenty v jejich stanovisku nevlastnit účet na Facebooku?

3.2 Strategie výzkumu

Pro svou bakalářskou práci jsem, na základě podstaty zkoumaného jevu, zvolila formu kvalitativního výzkumu, neboť klade „*důraz na porozumění významu lidského jednání a zkušenosti a na získání podrobných zpráv o pohledech zkoumaných jedinců.*“ (Hendl, s. 3-4). Obdobný názor na kvalitativní výzkum zastávají i Strauss a Corbinová (1999), kteří jej považují za vhodnou strategii, pokud chce výzkumník poodhalit podstatu lidských zkušeností s určitým jevem nebo problémem, popřípadě chce odhalit podstatu jevů zcela nových či rozšířit informace o jevech již známých. Zároveň jej také

definují jako „výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.“ (Strauss a Corbinová, 1999, s. 10) To ovšem neznamená, že kvalitativní a kvantitativní výzkum spolu nelze kombinovat, naopak, někdy se mohou vhodně doplňovat.

3.3 Výzkumný soubor

Pro realizaci výzkumu jsem zvolila metodu záměrného výběru, neboť vzhledem k povaze stanoveného cíle jsem do svého vzorku mohla vybrat jen ty jedince, kteří splňovali mnou předem stanovená kritéria. Vymezená kritéria byla následující:

- informant je studentem střední školy, ve věku od 15 do 19 let
- informant zná sociální síť Facebook, nikdy však na ní neměl založený vlastní účet
- ochota informanta zapojit se do výzkumu

Hledání vhodných informantů, jež by splňovali mnou daná kritéria, nebylo vůbec jednoduché, neboť když člověk sám nevlastní účet Facebooku, vyžaduje značné úsilí, rozšířit danou informaci mezi širší veřejnost. Velmi často jsem se navíc po položení otázky setkávala s údivem a okamžitou reakcí, že nikdo takový přeci nemůže v této věkové kategorii existovat. Nakonec mi pomohla náhoda, kdy jsem si na rodinné oslavě povídala se vzdálenou příbuznou a zjistila jsem, že právě ona Facebook nemá. Ihned jsme se domluvily na setkání a ani ne o týden později byl uskutečněn pilotní rozhovor. Jelikož se však ukázalo, že mnou předpřipravená sada otázek nepostačuje na získání dostačujících odpovědí, proběhl rozhovor asi o týden později ještě jednou. Při realizaci druhého rozhovoru mi také sama dotazovaná poskytla kontakt na další dvě dívky ze zájmového kroužku, jež stejně jako ona splňovala kritéria a souhlasily s účastí na výzkumu.

Obě dívky jsem tedy oslovila a po zdlouhavém domlouvání, kdy bylo poměrně náročné najít s každou z nich vhodný termín, proběhly další dva rozhovory. Jedna z dívek mi navíc opět poskytla kontakt na spolužačku ze třídy, ta se však výzkumu odmítla zúčastnit. Protože mi tři rozhovory nepřišly pro realizaci výzkumu adekvátní, navštívila jsem mnou studované gymnázium a za pomoci učitelky dějepisu jsem zapátrala i tam. Nakonec se mi podařilo získat kontakt na studentku čtvrtého ročníku, s níž jsem záhy udělala rozhovor. S touto dívkou byl rozhovor nejotevřenější, což je téměř hmatatelné i na jejích odpovědích.

3.4 Metoda sběru dat

Pro sběr dat jsem, vzhledem k výzkumnému problému, zvolila metodu rozhovoru, konkrétně rozhovoru polostrukturovaného. Ten je Hendlem (2008, s. 178) označován jako rozhovor pomocí návodu. „*Návod k rozhovoru představuje seznam otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento návod má zajistit, že se skutečně dostane na všechna pro tazatele zajímavá témata.*“ Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je, že otázky nemají striktně dané pořadí, tazatel je tedy může pokládat v různém pořadí, stejně tak může klást otázky doplňující. V následné analýze dat pak předem dané schéma otázek dopomáhá výzkumníkovi k jednoduššímu porovnávání předem vytyčených oblastí.

3.4.1 Průběh sběru dat

Všechny rozhovory proběhly na základě předchozí telefonické domluvy, přičemž každý z nich probíhal na zcela jiném místě. Vždy jsem se snažila maximálně přizpůsobit požadavkům dívek, proto se jeden rozhovor odehrál u mě doma, druhý v kavárně v centru Brna, třetí na lavičce v lese a čtvrtý doma u respondentky. Rozhovor s příbuznou, probíhající u mě doma, se již od začátku nesl v přátelské atmosféře. Nemusely jsme se seznamovat, prolamovat počáteční ledy, dívka se přede mnou nestyděla. Rozhovor proto plynul hladce. S ostatními dívkami, a obzvláště s těmi z druhých ročníků, už to tak snadné nebylo, nicméně po nějaké chvíli nezávazného konverzování o společném tématu se i při těchto rozhovorech rozprostřela klidná a přátelská atmosféra. S kamarádkami od Pavlíny jsem se bavila o jejich společném zájmu, kterým je tanec, s dívkou z gymnázia zase o studiu, neboť nás mnohé předměty učili stejní vyučující.

Před započítím „oficiálního“ rozhovoru jsem každou z dívek informovala o ochraně jejího soukromí, tedy že nikde nebude uvedeno její celé jméno, ani další osobní informace, jako je například bydliště. Současně jsem je také požádala o souhlas s nahráváním rozhovoru na diktafon. Na závěr jsem také vždy dodala informaci, že pokud na cokoli nebudou chtít odpovídat, tak nemusí. Délka rozhovorů se lišila dle výřečnosti respondentek, každý z nich však trval nejméně šedesát minut. Studentka čtvrtého ročníku gymnázia mluvila hodně sama od sebe, bylo vidět, že má potřebu sdělit světu svůj ucelený názor. Zbývajícím třem dívkám bylo potřeba v průběhu rozhovoru pokládat doplňující otázky, v některých oblastech se však i ony hodně rozpovídaly. Všechny čtyři dívky se pak shodly na tom, že je těší mnou vybrané a zpracovávané

téma, neboť konečně se někdo zeptal na jejich názor. Dvě dívky pak doufají, že tato práce ovlivní i ostatní jedince bez založené účtu na Facebooku a dopomůže jim utvrzení se v jejich stanovisku. Všechny rozhovory tak považují za zdařilé.

Velice záhy po realizaci rozhovoru jsem provedla jejich doslovnou transkripci, kdy jsem pouze upravila některé informace týkající se soukromí dívek.

3.5 Analýza získaných dat pomocí otevřeného kódování

Získaná data z rozhovorů jsem podrobila analýze pomocí otevřeného kódování dle Strausse a Corbinové. Prvním krokem otevřeného kódování je rozbití textu na určité segmenty a jejich následná konceptualizace. *„Při otevřeném kódování je text jako sekvence rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými (označenými) fragmenty textu potom výzkumník dále pracuje.“* (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 211) Kódy lze přiřazovat jednotlivým slovům, větám i odstavcům textu, přičemž nosnými kódy nemusí být dle Hendla (2005) jen podstatná jména, ale i slovesa či jména přídavná. Další fází je tzv. kategorizace, kdy již vytvořené pojmy bývají seskupovány do kategorií, popřípadě subkategorií, dle svého významu (Gulová, 2013, s. 48). Vzniklé kategorie jsou následně dále rozvíjeny pomocí hledání jejich vlastností, kdy dimenze prezentují vlastnosti kategorií na určité škále (Strauss a Corbinová, 1999).

4. Analýza a interpretace získaných dat

4.1 Kategorie – Můj nechtěný společník Facebook

Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze
Já a Facebook	Znalost sítě Konfrontace Možnost volby Hodnota sebe sama	nedostatečná – dostatečná ojedinělá – každodenní chybějící – přítomná nízká – vysoká
Limity v oblasti studia	Participace na chodu třídy Studijní materiály Vlastní iniciativa	omezená – neomezená spíše nedostupné – dostupné nepotřebná – potřebná
Bariéry v oblasti vztahů	Seznamování se Předsudky Emoce Informace Udržování přátelství	ztížené – jednoduché nemožné – možné jednotné – ambivalentní opožděné – aktuální těžší – lehčí

Já a Facebook

Ačkoliv ani jedna z dívek nemá na Facebooku založený profil, znají ho všechny, kvůli každodenní konfrontaci, více než dobře. Jak jedna z dívek uvádí, Facebook nelze ignorovat, provází totiž jedince na každém kroku. O nějaké možnost volby, zda Facebook chce nebo nechce brát na vědomí, tak nemůže být řeč. S určitou nadsázkou lze dokonce říci, že účet na Facebooku je dnes společenskou normou.

Dennodenně o něm dívky, respektive o dění na síti, slyší z úst spolužáků, potřebují jej ke zdárnému zvládnutí studia, setkávají se s ním na internetových stránkách, v obchodech či v dopravních prostředcích. Tlak společnosti na založení účtu je poměrně velký, dívky však zdárně odolávají a nevlastnění účtu berou jako jednu ze svých předností a především také jako velkou výhodu v oblasti budoucího ucházení se o zaměstnání.

„Z každodenní reality. Vzhledem k tomu, že mě, jakožto obyčejného člověka, obklopuje téměř na každém kroku, tak není těžký si nějak odvodit, jak funguje. Jakože, jak to říct... Prostě je všude kolem, neustále ho sjíždí moji spolužáci a pořád se o něm baví a je i na každé druhé, teď už možná první internetové stránce, modré efko vídáš i na plakátech, billboardech, letáčcích, v televizi, takže člověk ho samozřejmě musí brát na vědomí a za pomoci okolí tak nějak odtuší, jak funguje“ (H.)

„Člověk to tak nějak oduší. (smích)“ (P)

„Tak nějak si nemůžu vybrat, jestli chcu nebo nechcu o Facebooku slyšet. Baví se o něm spolužáci, potřebuju ho ke škole. Nebo teda jako všechno je tam...“ (P.)

„Občas už mám z toho modrýho rámečku s efektem fakt tiky v oku. Jdeš na nějakou internetovou stránku, je tam v rohu, dostaneš ve městě leták, je tam v rohu, chceš se dostat k nějaký informaci a mimo jiné se můžeš přihlásit přes tlačítko s efektem... (povzdych) Tak nějak čekám, kdy se to tlačítko objeví i na lidech.“ (T)

„No a teď je to jako nemoc, která postupně všechny ochromuje a to ať chcou nebo ne.“ (H.)

„Hrdost, nebo nějaká průbojnost, že jsem jedna z mála těch, kteří ho nemají.“ (G.)

„Říkám si, jo, neztrácím zbytečně s tímhle čas. Promrhám ho nějak jinak. A myslím si, nechci nikoho urazit, ale myslím si, že plno lidí je neustále na Facebooku jen proto, že si nedokáží najít jinou zábavu. A já si říkám, jo, já ji dokážu najít jinde, ať už jsou to knížky, ať je to hraní her s rodinou, ať je to třeba i jen ležení v posteli, tak mně to přijde mnohem lépe zaplněný čas.“ (P.)

Limity v oblasti studia

V dnešní době je zcela běžné, že má každá školní třída založenou na Facebooku svou vlastní skupinu, kde sdílí studijní materiály potřebné k testům či zkoušení a řeší zde všechny náležitosti, u kterých je potřeba zapojení co nejvyššího počtu spolužáků. Tím může být například plánování třídního výletu, ale i záležitostí mimoškolních, v podobě pátečních party, apod.

Pakliže někdo ze spolužáků nemá Facebook je jeho přístup k materiálům značně komplikovaný. Jak uvádí dívky, v případě, že je daný materiál dostupný pouze na Facebooku, musí vyvinout vlastní iniciativu a požádat některého spolužáka či spolužačku o jeho zaslání. Tato prosba v nich pak obvykle zanechává nepříjemný pocit, že spolužáky okrádají o jejich vlastní čas.

Obdobně je to i s možností participace na chodu třídy, kdy se nemohou účastnit diskuzí přímo a musí své názory či nápady opět zprostředkovávat přes spolužáky. Také od nich se pak opožděně dozvídají, jak hlasování dopadlo či co se právě na třídní skupině řeší.

„No tak když se chystají třeba nějaký akce, asi nejčastěji ve škole, že se tam na něčem domluví, napíšu si to na tu svoji skupinu. Baví se tam spolu, víc toho o sobě ví, když něco chystají, tak o něčem nevím. A ve škole mi obvykle jen oznámí, jak to dohodli.“ (G.)

„Ale zas jako mě to občas pěkně štve, že prostě všichni všechno ví z Facebooku, baví se tam třeba o testu a já to nevím. Ale zas chápu, že oni předpokládají, že je zcela normální, že všichni Facebook mají.“ (T.)

„Někdy se studijní materiály na FB nedávají, ale tam, kde se dávají, tak jako vždycky musím mít někoho, kdo na mě myslí a pošle mi to. Vlastně tím spíš obtěžuju okolí, tím že nemám FB. Jako, takže ne že by to vadilo mně, ale mně spíš vadí, když někoho poprosím, jestli by mi to neposlal a ještě mu to i připomenu a von, tak jako: Aha, jo já jsem zapomněl" a třeba to pak ani nepošle. To je takový hloupý a já to pak zas musím shánět ještě složitěji.“ (P.)

„Bud' si sama píšu, nebo si informace dohlédám, nebo mi je pošle některá z kamarádek. S tím nemám absolutně žádný problém. A víš co, mně byla vždycky škola taková volnější, takže já na ty materiály nikdy moc nehrála. (smích) Ale když mi teklo do bot, tak vždycky pomohly kamarádky. Bůh jim žehnej. (smích)“ (H.)

Bariéry v oblasti vztahů

Absence účtu na Facebooku je nejvíce pocíťována v oblasti navazování a udržování vztahů. Dívky musí při prvotním seznámení s druhými vysvětlovat svůj postoj, což se často neobejde bez údivu, ironických narážek a předsudků, přičemž celkově je jejich pozice při seznamování se s druhými ztížená, neboť si, v případě, že si ihned nevymění kontakt, nemohou nikoho již více dohledat a nikdo si nemůže dohledat

je. Tím pádem mohou být značně ochuzeny o naleznutí potencionálních přátel či dokonce partnerů.

Značně limitovány jsou respondentky i v oblasti informační, kdy se vždy až zpětně dozvídají vše zajímavé, a to pouze v případě, že se s nimi o dané informace podělí někdo ze spolužáků nebo spolužaček. Tato nevědomost, ale i nemožnost přispívat svými názory k daným tématům, může mít za následek vyčleňování dívek z třídního kolektivu.

„Třeba: „Nemáš FB?“ A já řeknu: nemám. Tak je to takový, jakože: „tak čau“ a nic z toho. Že, když se dva spolu seznámí, tak si na sebe většinou v dnešní době bere FB. Tak já mu za to můžu nabídnout tak možná telefon? Ale už to není takový, že? Přece jen když se řekne FB, tak všichni řeknou: Jo, tak já si tě tam najdu, tak v tom je to jiné.“ (P.)

„A když jim to řeknu poprvé, tak oni vždycky zůstanou stát s otevřenou pusou a s mírnou ironií řeknou: „No dobře a co máš jinýho? Máš třeba telefon?“ A já vždycky: jasně, že telefon mám.“ (T.)

„Jak kdy, někdy někdo řekne něco jako: hm, to seš dobrá, že ho nemáš. Už jsem se setkala i s větou jako: to máš dobrý, že nemáš Facebook, nejseš závislák, jako já. (smích) Nebo třeba: hm, odolala tlaku. Někdy lidi řeknou jen: hm, tak nemá. A někdy: hm, nemá Facebook, intonací jakože podřazenej člověk, atd.“ (G.)

„Víš, takový, že člověk je vyčleněnej z toho, že se takhle nebaví. Že když člověk vidí, že někdo řekne: jo, toho jsem viděl na Facebooku, tak ho jdu pozdravit. A toho jsem viděl na Facebooku... A ted' člověk nic, je odříznutej.“ (G.)

„Mimo dění jsem jenom po ránu, protože to přijdu do školy a nevím nic, co se přes odpoledne nebo večer řešilo na Facebooku. Ale není to zas tak strašná věc, se kterou by se nedalo žít.“ (T.)

„Možná, že kdybych měla Facebook a psala si tam s nima, tak bych vlastně neustále udržovala ten kontakt. Ale jde o to, jestli by to nebylo až moc uměle udržovaný. Jakože

chápeš ne? Když se spolu dva nedokážou bavit na živo, tak proč by měli provozovat konverzaci přes net. Nevidím v tom smysl.“ (H.)

4.2 Kategorie – Facebook umí dávat, ale i brát

Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze
Přátelství	Hodnota Trvalost Iniciativa uživatelů	nízká – vysoká nestálá – stála malá – velká
Osobní kontakt	Preference Vzdálenost Odvaha Pohodlnost	nízká – vysoká nežádoucí – vítaná klesající – vzrůstající mírná – značná
Volný čas na Facebooku	Ztráta Aktivita uživatelů Osobní přínos	nulová – obrovská občasná – celodenní minimální – velký

Přátelství

Přátelé jsou pro život každého člověka nepostradatelní, Facebook však posunul dosavadní chápání přátelství na zcela jinou úroveň, kdy přátelství uzavíraná na Facebooku nemají zdaleka takovou hodnotu, jako přátelství reálná. Dle dívek se z přátelství stal spíše jen pojem, představující určitý druh vztahu, který lze bez větší snahy navázat, ale i přerušit, během několika sekund a jehož relevantnost je více než nízká. V anglickém jazyce již dokonce pro toto chování, tedy pro odstraňování jedinců ze seznamu přátel, vznikl termín „defriend“. Počet virtuálních přátel pak představuje v prostřední sociální síti žádaný artikl, neboť poukazuje na oblíbenost a prestiž uživatele. Nezřídka se tak může stát, že uživatelé mají až pět set přátel, za skutečné přátele však považují jen pár z nich.

„Jeden tejdén se kámošíš s tímhle, druhej s tamtím, no, a když už tě nebaví ani jeden, tak si prostě najdeš a přidáš do přátel někoho dalšího. O tom přece Facebookový přátelství je, ne?“ (H.)

„Ale pak takoví ti, že člověk má tisíc přátel, že si prostě každýho, že si každý profil, na který najede, tak mu dá nějakou žádost o přátelství nebo každýho člověk, co kdy, kde nějak, za jakýchkoliv okolností viděl, tak si ho dát jako přítele. To je jakože takový přítel na Facebooku není to stejný jako přítel v nefacebookovém prostředí.“ (G.)

„Ale takový to, že někoho vidím na Facebooku, vypadá fakt cool, má tam dobrý fotky, cestuje po celém světě, ve škole je oblíbená, tak si ju přidám do přátel. A v životě si spolu nenapišete, ale ty odebíráš její fotky, takže víš, co dělá a ona odebírá tvoje fotky, takže ví, co děláš ty a jste BFF. To se mi zdá strašně povrchní. Jako přidáš si kdekoho, jen abys tam měla více přátel, protože to vypadá líp, když tam máš přátel dvě stě než třeba jen třicet. I když třeba v reálu máš těch kamarádů jen pět. Prostě dvě stě vypadá líp pro ostatní. Člověk se zdá populárnější, je pro všechny atraktivnější. Kdežto když tam má někdo pět přátel, tak první, co tě napadne, bude, že je to nějaký podivín, co má jen pět kamarádů, nikdo se s ním nebaví.“ (T.)

„Nebo prostě když se s ním přestane bavit, tak to není takovej ten šok, protože to je jeden, jedna položka z toho dlouhýho seznamu a jenom těch pár příspěvků.“ (G.)

„Znáš ten vtip o přátelství na jeden klik? Takže asi tolik k přátelství na Facebooku, kde jich můžeš mít během pár minut stovky.“ (P.)

Osobní kontakt

Osobní setkání s přáteli se u mnoha jedinců snížilo po rozšíření sociálních sítí na nezbytné minimum, virtuální realita jim totiž umožňuje žít na síti druhý, v mnoha ohledech jednodušší, život. Uživatelé mohou z pohodlí domova v jednu chvíli komunikovat s více lidmi navzájem, mají mnohem více času na promyšlení odpovědi, osobní nepřítomnost příjemce zprávy jim dodává odvahy v otevřenosti projevu. Tato komunikace má však i svá úskalí, která dívky spatřují například v nepochopení smyslu zprávy na základě absence intonace hlasu či mimiky obličeje.

„Jako já to, nebo spíš ho, jakože ten Facebook, vidím jako virtuální zmenšeninu našeho světa. Možná třeba i svět sám pro sebe. Když je možnost si tam povídat, proč by někdo někam chodil?“ (H.)

„Jo, protože člověk je prostě s tím druhým v užším kontaktu, takže když člověk chce mít nějakýho přítele, jakože fakt, se kterým se baví a takhle, tak na Facebooku je to, jakože člověk si sice udělá přítele, ale pak se to hned tak má tendenci rozprsknout.“ (G.)

„A teďka tam něco někomu napíšíou divnýho nebo pošlou nějakej ujetej obrázek, i když, kdyby ho měli třeba tištěnej, tak by ho tomu druhýmu nikdy neukázali, tedy pravděpodobně. Jo, tak mu to raději pošlou.“ (G.)

„A takhle když si to jako člověk vyřiká z očí do očí, tak člověk vidí, že třeba někomu hrají oči nebo mimika, gesta a všechno.“ (P.)

„Ve chvíli, kdy je mám, třeba ve škole nebo na sídlišti, tak tváří v tvář. Ale když mám třeba i kamarády, odjinud, tak v tu chvíli se hodí, že si s nima můžu mluvit i jinak, ale nejčastěji s nimi mluvím tváří v tvář. To je podle mě nejhodnotnější, akorát je blbý, že dneska už jsou všichni hrozně zhýčkaní a nejradši by si psali jen zprávy.“ (P.)

„Protože upřímně, dneska už se na nějaký chození ven nehraje. Každý si sedí doma, je lenošnej vstát a jít si třeba zaběhat nebo se i jen úplně normálně projít.“ (H.)

Volný čas na Facebooku

O tom, že Facebook vyplňuje svým uživatelům značnou část volného času a v podstatě i každou volnou chvíli, nepochybuje ani jedna z informantek. Facebook se stal nedílnou součástí života každého uživatele, v mnoha případech už však hraničí se závislostí, kdy jsou na něm lidé schopni strávit i celý den. Dívky nepopírají, že řada uživatelů je umírněných a Facebook skutečně využívají jen jako informační a komunikační médium, spoustu uživatelů se však nechá lehce strhnout a stráví u sítě i několik hodin denně jen proto, aby nepřišli o žádnou novinku. Těch je dle dívek spousta, ovšem vypovídající hodnotu či osobní přínos pro uživatele má jen nepatrné procento z nich.

„Kromě toho, že je tam člověk jak ve výkladní skříni, tak to taky dokáže sežrat neskutečný množství času. To vidím na svých spolužácích, kteří jsou na něm snad úplně pořád, i v hodinách a ještě o přestávkách a ještě během jízdy ze školy a do školy a pak určitě pro jistotu i doma. Protože, co kdyby se náhodou zrovna něco událo?“ (H.)

„Že taky to ubírá dost času, protože si vždycky řeknete – Á, co je novýho na FB? No a pak vám někdo napíše...“ (P.)

„To rozhodně, já někde dokonce četla, že řada lidí ještě skoro ani neotevře ráno oči a už jsou na Facebooku. Jo, a že se v Americe rozešla nějaká holka s klukem, když si on při sexu prohlížel fotky na zdi. (smích) Tak to už je fakt ujetý ne? Jakože Facebook je fakt všude s námi a to pořád. Lidi pořád dokola aktualizují svou zed', aby viděli každou pitomost.“ (T.)

„Jo, sedíš u počítače a jenom sleduješ to, co dělají ostatní, co bys vlastně dělal i ty, kdybys šel ven. To je prostě úplně zabíjej čas.“ (G.)

„Jako, když člověk přijde od třídy a už je po zvonění, jako všichni jsou ve třídě a prostě polovina lidí má vytáhnutej mobil a je někde na mobilu, pravděpodobně na internetu, pravděpodobně na Facebooku, tak je to takový, že člověk se jenom dívá a vidí jen mobil, mobil, mobil a říká si, co je?“ (G.)

4.3 Kategorie – Facebook jako prkna, co znamenají svět

Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze
Sebeprezentace	Potřeba obdivu Prosazení se Autoregulace projevu Projevy Komparace	malá – velká nežádoucí – žádoucí nízká – vysoká nevhodné – vhodné ojedinělá – častá
Uniformita	Skupinová identita Přetvářka Manipulace	slabá – silná ojedinělá – častá skrytá – zjevná
Soukromí	Otevřenost Soudnost Obezřetnost	malá – velká chybějící – přítomná nedostačující – dostačující

Sebeprezentace

Facebook je v rukou adolescentů mocným nástrojem sebeprezentace a tím pádem i spolutvůrcem identity. Jedinci zde mohou prezentovat pomocí textů, fotografií či videí své myšlenky, názory, podělit se o své problémy či zážitky. Touha po obdivu a sebeprosazení je v dospívání značná, jedinci jsou pro to schopni udělat téměř vše. Na sociální síti to může znamenat sdílení šokujících a často nemístných fotografií, psaní

nevhodných komentářů, či jakoukoliv jinou aktivitu, jež přitáhne pozornost ostatních. Jelikož na Facebooku téměř neexistuje cenzura, jsou možnosti prezentace každého uživatele téměř neomezené, přičemž značnou roli zde samozřejmě hraje i porovnávání sebe sama s ostatními.

„Protože třeba chtějí obrátit svou pozornost od sebe. Třeba se jim něco nemusí dařit a tak aby se právě odebrali pryč z reality, tak se podívají, kde kdo byl, co si kdo koupil nového, co jedl k obědu.“ (P.)

„Někdo, kdo nemá co dát na Facebook si může sám pro sebe připadat hrozně nudnej a přitom třeba žije bohatší život než ostatní, ale jen se o to nechce podělit nebo mu dost zajímavej nepřipadá. No a zase ten, co tam pořád něco přidává, si může připadat jako nejvíc cool a přitom je jeho život nudnej.“ (T.)

„Já nevím, že tam třeba člověk píše každou myšlenku, která ho napadne, nebo že se třeba fotí v nějakých nesmyslných pozicích, třeba ted'ka ty selfička v poslední době, to mi přijde úplně strašný.“ (G.)

„Dál mi na něm vadí, že je místem pro obrovské projevy nenávisti, pro vystavování nezletilých těl, pro šikanu a to, aniž by kdokoliv přemýšlel. Jako všechny ty stránky typu: Nenávidíme Islám, Romové do plynu, Tlustí lidi na pustej ostrov, atd. Všichni to sdílí, aby šokovali, ukázali, jak se ničeho nebojí, aby vybočili.“ (H.)

Uniformita

Každý dospívající chce být jedinečný a vybočovat z řady, zároveň však potřebuje i někam patřit a pociťovat sounáležitost. V prostředí sociální sítě to může mimo jiné znamenat, že se uživatelé bez rozmyslu přizpůsobují aktuálním internetovým trendům a chovají se jinak, než je jim přirozené jen proto, aby své prožitky mohli stejně jako ostatní sdílet na svém profilu. Jsou tak v podstatě dennodenně manipulováni, neboť každý den se na Facebooku objevují další a další výzvy, které potřebují sdílet, dodržovat, atd.

„Já bych řekla, že je k tomu určitým způsobem nějak nabádají nebo donutí a oni se nechají. Jo, jakože ta vůle už jde taky do háje, že si řeknou, že to všichni dělají, tak já jim to taky automaticky napíši.“ (G.)

„Jo a naopak, když někdo něco na Facebook dá, tak je to asi něco, co stojí za zmínku a chce se o to podělit. A to já bych pak samozřejmě taky chtěla rychle udělat něco skvělého, abych to mohla dát na Facebook a pochubit se tím. Jo, takže to dost vlastně ovlivňuje nás samotný, v tom jak se vnímáme.“(T.)

„Všechny ty pitomý výzvy, kdy jsou lidi schopni snést lžičku skořice, protože to dělají všichni a je to moderní. Jo nebo jak všichni sdílí něco, o čem třeba ani nic neví, ale dělají to všichni, tak já taky, aby byl součástí funclubu“ (T.)

„Lidi tam žijí v jakési bublině vlastních iluzí, dávají tam svoje nejhezčí fotky, mají potřebu se líbit. Vytváří si tam mnohdy nereálnou představu o sobě samých, která ale v reálu neexistuje. Takže je místem velké přetvářky, neupřímnosti. Takže bych musela být neustále na pochybách, zda ten like, co mi někdo dal, myslel vážně, atd.“ (H.)

Soukromí

Otázka soukromí je v souvislosti s Facebookem, ale i ostatními sociálními sítěmi, věčně omílané téma. Pomineme-li fakt, že se důvěrné informace mohou dostat na veřejnost po zásahu zvenčí, například při útoku hackerů, jsou na vině ztráty soukromí obvykle samotní uživatelé, zveřejňující na svých profilech citlivá data týkající se adresy bydliště či telefonního čísla. Témata dříve považována za tabu, týkající se například sexuality, jsou dnes otevřeně sdílěna a řešena, nahota již není nic soukromého.

Dívky považují ochranu vlastního soukromí za stěžejní, extroverze a téměř nulová obezřetnost některých uživatelů při sdílení osobních informací je pro ně nepochopitelná. Fotografie uživatelů a uživatelek sítě v laciných pózách a bez špetky soudnosti jim připadají odpudivé.

S přihlédnutím k budoucnosti pak dívky považují ochranu soukromí za stěžejní při hledání zaměstnání. Dnes totiž není nic neobvyklého, že jsou uchazečům o zaměstnání prohlíženy jejich soukromé profily.

„... tam o sobě lidi fakt napíšíou všechno, jako i hodně osobní věci a kdokoliv si to na světě může přečíst. Jakože, je to nebezpečný. Nebo jako, ono se to asi dá určitým způsobem zablokovat, že ten, kdo tě nemá v přátelích, tak tě nevidí, ale i tak, mně to přijde jako znásilňování. Že si tě tam kdokoliv může najít, vytipovat si tě. Proto nechápu třeba ty celebrity, co tam o sobě píšou i dost intimní věci.“ (T.)

„... jsem třeba teďka viděla fotky své spolužačky a můžu říct, že bych to do ní nikdy neřekla, že se takhle vyfotí. Mně to přišlo, že sama sebe uráží tím, jak se vyfotila“ (P.)

„No, jak to říct? Prostě úchylák, tak si můžu vybírat svoje potencionální oběti a dojít si pro ně až domů. A skoro přesně bych mohla odhadnout, jaký na sobě třeba budou mít spodní prádlo. Jakože, jasně, nedělá to každá a někdo si svoje soukromí chrání, ale většinou mi přijde, že o tom lidi ani nepřemýšlí. Jakože, chybí jim nějaká soudnost, co je ještě v normálu a co už za hranice intimity“ (H.)

„A oni pak vlastně odhrnuli plentu a za ňou byli dva lidi, kteří byli na Facebooku a všechno hledali. Já jsem třeba byla v šoku, že někdo na Facebook číslo svého účtu. Napřed jsem si říkala, že to ani není možný, proč by to dával na Facebook, ale ono to fakt je. To je děsivý.“ (G.)

„Bojím se, že když teď tam třeba napíšu nějakou hloupá poznámku, tak ono už plno firem teď dělá to, že si ty lidi najdou, najedou si na jejich Instagram, Facebook a podívají se, co tam třeba sdílí, aby aji viděli, že se třeba jen nepřetvařují, aby si třeba našli, kam chodili na školu, s jakými lidmi se stýkají. A tak se bojím i toho, abych tam třeba neudělala nějakou chybu, která mě pak třeba bude provázet celý život.“ (P.)

4.4 Shrnutí výzkumu

Na tomto místě bych ráda provedla shrnutí výzkumu a také odpověděla na výzkumné otázky, definované v podkapitole 3.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky.

Výzkumné šetření bylo, na základě mnou stanoveného cíle, realizováno pomocí kvalitativního výzkumu, k analýze dat jsem použila otevřené kódování od Strausse a Corbinové. Výzkumným souborem mi byly čtyři studentky středních škol, jež splňovaly předem daná kritéria, a se kterými jsem provedla čtyři polostrukturované rozhovory. Rozhovory jsem doslovně přepsala a následně je analyzovala a interpretovala. Díky výzkumu byly vytvořeny kategorie a subkategorie, jež jsem doplnila citacemi z rozhovorů. Doslovné přepisy rozhovorů jsou pak přiloženy na konci bakalářské práce jako přílohy.

Ačkoliv mnou sesbíraná data nelze, vzhledem k výzkumnému designu a výzkumnému souboru, představující pouze dívky, zobecnit na širokou oblast populace, poskytují hloubkovou analýzu určité výseče reality, což je pro oblast sociální pedagogiky, zaměřující se jak na společnost, tak jednotlivce, rovněž přínosné.

- *Jak informanti bez účtu na Facebooku vnímají vliv sociální sítě na jejich život v každodenní realitě?*

Na základě analýzy dat vyplynulo, že Facebook tyto jedince ovlivňuje více, než by se na první pohled mohlo zdát, neboť jsou s ním v konfrontaci téměř na každém kroku. Což znamená, že nejenže ovlivňuje jejich přístup ke studijním materiálům a všem záležitostem týkajících se studia, ale také k řadě informacím na internetových stránkách, působí v oblasti vztahů a stejně tak se nepřímo podílí na utváření obrazu sebe sama.

Jedinci se s Facebookem dokonce setkávají tak často, že vědí více než dobře, jak přesně Facebook funguje a to bez možnosti ovlivnění tohoto stavu. Facebook jako takový, totiž vzhledem ke sféram oblastí, kterými prostupuje, nelze ignorovat.

- *Jaký vliv má rozhodnutí informantů nevlastnit na Facebooku účet v oblasti přístupu k záležitostem týkajících se studia?*

Největší problém představuje přístup ke studijním materiálům potřebných ke zkoušení a psaní testů, neboť jsou často sdíleny pouze na třídních skupinách na Facebooku, kam jedinci bez účtu samozřejmě nemají přístup. Často tak musí vyvíjet vlastní iniciativu v podobě žádosti některého spolužáka o zaslání potřebného materiálu, neboť ne vždycky si na ně někdo vzpomene a materiál jim pošle například na email.

Další překážkou v oblasti studia je pak nemožnost aktivně participovat na chodu třídy, neboť obdobně jako u materiálů se vše ve valné většině případů řeší na třídní skupině. I zde je proto potřeba vlastní iniciativy v podobě zájmu o novinky na skupině a v případě potřeby i sdělení vlastního názoru druhé osobě, která jej zahrne mezi názory ostatních.

- *Jak jejich rozhodnutí nemít na Facebooku založený účet ovlivňuje oblast vztahů?*

Jedinci bez účtu na Facebooku jsou v oblasti navazování a udržování vztahů značně znevýhodněni oproti ostatním a to hned z několika důvodů. Prvním z nich je fakt, že mají mnohem více ztížené už jen samotné seznámení se s někým, kdy musí každému, s kým se seznámí vysvětlovat své rozhodnutí ohledně účtu na sociální síti. To může u řady lidí vyvolat překvapení, ale i předsudky nebo ironické poznámky, přičemž v případě přetrvávajícího zájmu si musí jedinci vyměnit buď emailovou adresu, nebo rovnou telefonní čísla, což už ale postrádá kouzlo rychlé komunikace na Facebooku.

Značný vliv má pak Facebook i na udržování stávajících a třeba i vzdálených přátelství, neboť dnes se opravdu téměř veškerá komunikace mezi přáteli odehrává na síti. Stejně těžké je pak i udržet se v obraze a být součástí nějakého kolektivu, neboť jedinec se vždy všechno dozvídá až se zpožděním, popřípadě se k němu některé informace nedostanou vůbec. To jej může značně vylučovat ze skupiny.

- *Jak sociální síť Facebook ovlivňuje budování jejich identity?*

Na budování identity se v adolescenci mimo jiné podílí i vrstevnická skupina. Ta hraje pro adolescenta, při postupném odpoutávání se od rodičů, významnou roli, neboť mu

poskytuje oporu a jistotu, pocit sounáležitosti. Jelikož vrstevníci řeší obdobné problémy jako dospívající, mohou mu pomoci mu je zvládnout. Často se však jejich řešení odehrává na sociální síti, což je pro dospívajícího značně limitující.

Další oblastí, kde může být jedinec bez Facebooku značně limitován je oblast vlastního vymezování se v podobě hledání a přijímání nových rolí. Vymezování probíhá na základě sebezpřítání druhým a současně také konfrontací vlastních hodnot či názorů s ostatními. Sociální sítě mohou sloužit jako nástroj pro ulehčení tohoto sebezpřítání, je proto třeba myslet i na jedince, jež nejsou jejich uživateli.

- *Jaké faktory ovlivňují adolescenty v jejich stanovisku nevlastnit účet na Facebooku?*

Z analýzy dat vyplynulo, že mezi faktory ovlivňující stanovisko jedinců patří potřeba odlišit se od ostatních, která je mimo jiné dána biologicky, dále degradace hodnoty přátelství, jež se na Facebooku často odehrává, preference osobních setkání s přáteli, povrchnost a přetvářka některých uživatelů, nulová nebo nízká hodnota sdílených příspěvků. Stěžejním argumentem pak byla také otázka náplně volného času, kdy dívky označily aktivitu na Facebooku za nejčastější způsob trávení volného času. V neposlední řadě pak hraje důležitou roli i potřeba ochrany vlastního soukromí.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce je zjistit a popsat, jak moc studenti středních škol vnímají vliv Facebooku na jejich každodenní život a to s přihlédnutím na fakt, že na této síti nemají a ani nikdy neměli založený profil. Sociální sítě mají v dnešní společnosti nezastupitelný význam, v období dospívání obzvláště neboť mohou ovlivňovat jedince při budování identity, ale i při navazování partnerských vztahů potřebných do budoucna.

Teoretická část práce vymezuje období dospívání, včetně vývojových změn, sociálního vývoje a vývoje identity. Zahrnuje rovněž vymezení internetu a sociálních sítí.

Výzkumná část obsahuje cíle výzkumu a výzkumné otázky, analýzu čtyř polostrukturovaných rozhovorů s dívkami, jež splňovaly mnou předem určená kritéria, přičemž analýza a interpretace rozhovorů byla provedena za pomoci otevřeného kódování.

Použitá literatura

Gulová, L., & Šíp, R. (2013). *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada.

Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.

Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace (2., aktualiz. vyd.)*. Praha: Portál.

Kirkpatrick, D. (2011). *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*. Brno: Computer Press.

Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie (2., aktualiz. vyd.)*. Praha: Grada.

Macek, P. (1999). *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál.

Pavlíček, A. (2010). *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica.

Říčan, P. (2004). *Cesta životem*. Praha: Portál.

Sobotková, V. (2014). *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada.

Strauss, A. L., & Corbin, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce

Ševčíková, A., Šmahel, D. (2010). *Konstrukce virtuální identity u dospívajících uživatelů internetu*. In TYRLÍK, MACEK, ŠIRŮČEK. *Sebepojetí a identita v adolescenci: sociální a kulturní kontext*. (s. 113 - 130). Brno: Masarykova univerzita.

Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál.

Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání (Vyd. 2., dopl. a přeprac.)*. Praha: Karolinum.

Vágnerová, M. (2000). Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál.

Vašutová, M., & Panáček, M. (2013). Mezi dětstvím a dospělostí: vybrané kapitoly z psychologie adolescence. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.

Wallman, J. (2016). Jak nás věci zahlcují: více žít, méně mít. Tetčice: Impossible, s.r.o.

Elektronické zdroje

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum v pedagogice. Dostupné z

<http://web.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/kvalvyzkpedhendl.pdf>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru s Pavlínou

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s Gábinou

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Terezou

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Hanou

Přílohy

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru s Pavlínou

B: Ahoj, díky, že jsi souhlasila s rozhovorem. Na začátku bych ti ráda řekla, o co se jedná. Na základě mého studia na vysoké škole, konkrétně na Sociální pedagogice musíme vypracovat bakalářskou práci, kterou já samozřejmě dělám také. Zaměřila jsem se na středoškoláky bez FB. Což je skupina lidí, kam doufám, taky ještě stále spadáš.

P: Ano

B: Výborně. Ráda bych s tebou udělala rozhovor, který si budu nahrávat na tento diktafon, a nemusíš se vůbec bát, všechno bude anonymní, nikdo nepovoláný se k tomuto rozhovoru nedostane a v práci budeš uváděná buď jako respondentka nebo s nějakou smyšlenou iniciálou. Kdyby ti cokoliv nebylo jasné, tak mě zastav a zeptej se, zároveň samozřejmě, kdybys nechtěla na něco odpovídat, tak nemusíš.

P: Dobře

B: Bezvadný, jdeme na to. Znáš sociální síť Facebook?

P: Ano znám

B: Dokážeš ji prosím nějak ve stručnosti popsat?

P: Je to modrá stránka, na kterou můžeš přidávat fotky nebo je komentovat, nebo taky svoje vlastní komentáře nebo... Založíš si tam vlastně profil, na kterej si dáš buďto svou fotografii nebo nějaký obrázek. Nějak se pojmenuješ a potom si tam píšeš s přáteli, popřípadě s úplně cizími lidmi, jsou tam různé akce, můžeš tam hrát hry.

B: Odkud ji tak dobře znáš?

P: Ze svého okolí. Například spolužáci...

B: Odkud víš, že takhle funguje?

P: To vím právě díky spolužákům, kteří mně třeba chtěou ukázat, co kde si přečetli, popřípadě jaký obrázek viděli, něco vtipného. Tak se přihlásí na Facebook a ukážou mi to. Člověk to tak nějak oduší (smích).

B: Takže jsi tady ty aplikace a vše co FB dokáže, pochytila od spolužáků?

P: Ano. Taky je to hodně omílaný téma.

B: Jak to myslíš, omílaný?

P: Že o FB se neustále mluví, protože ho má velké množství lidí a jsou na něm neustále. Teda lidé mé věkové skupiny, spolužáci v hodinách, pořád. Takže se vždycky řeší: a

vidělas to na FB a četli jste si, že na Faceu a neustále se o tom mluví dokola, takže proto omílaný.

B: Kde všude se s FB setkáváš ve svém Běžném životě?

P: Ve škole, doma.

B: Můžeš být prosím konkrétnější?

P: Moji spolužáci jsou ve většině hodin na FB, teda o přestávkách (pohled na diktafon, úšklebek). Taky si přes ně posílají různé práci do školy, popřípadě se tam hlasuje, kam se pojedete na výlet. Nebo co se bude dělat, když máme den volna. Třeba když se podíváte na stránky nějaký cukrárny, tak tam taky máte, najdete nás na FB. A tak, všude.

B: Nenapadá ještě nějaký další příklad.

P: Tak s FB se člověk setkává i když se chce podívat třeba na nějaké rekreační středisko, tak pokud je nějaké novější nebo jeho majitelé jsou mladí, tak většinou odkazují na FB stránky. I jakákoliv cukrárna, kavárna. Vlastně teďka i plno hvězd – herci zpěváci, tak mají svou stránku na FB, kde mají svůj finclub a tak různě. A tak tady všude ten FB v tom vidím.

B: co si myslíš o často používané větě: Kdo není na FB, jako by nebyl?

P: Je to pravda. Že v mnoha věcech to je, jako by člověk vůbec neexistoval, protože: hele vidělas jakou fotku tam dala Vendy? Ne neviděla. Ajo vlastně, ty nemáš FB. Tak je to takový, že je člověk fakt mimo obraz a nechytá se. A ve chvíli, kdy někdo řekne: nemáš FB a člověk odpoví: ne nemám, tak je to: ježda, ona nemá FB, tak na co bych se jí třeba ještě zeptal? třeba na email? Takže je to teď hodně bráno, tím že je to ta tak rozšířené, takže kdo ho nemá, tak je to něco zvláštního. Ale zase na druhou stranu si nemyslím, že mě osobně ti lidi nějak odsuzují za to, že ho nemám. Není to třeba jako když někdo bere drogy, tak že ho ta společnost odsuzuje. Na tohle se vůbec nemyslí. A proto jsem i ráda, že se nad tím někdo zamyslel.

B: B: Tu větu: aha vlastně jsi řekla pozměněným tónem. Jak si to mám vykládat?

P: No já bych řekla, že je to o tom zapominání, že fakt můžu říct, že moje spolužačka, která vlastně tím, že jsem teď ve druhém ročníku, takže se mnou chodí už rok a půl do třídy, tak ve chvíli, kdy jsem jí teď žádala o jednu prezentaci, tak řekla: Ale já ji dala na FB. A já jí řekla: No ale já nemám FB. A ona právě: Aha, ty nemáš FB?

B: To byl údiv?

P: To byl údiv a z mé strany to bylo asi tak milionkrát větší údiv, že si za rok a půl vůbec nevšimla, že existuju, popřípadě spíš lépe řečeno, neexistuju na Facebooku. Že jako tam někde jsem, ale nejsem tam. Že vůbec nezaregistrovala, že tam nejsem.

B: Co to pro tebe znamená?

P: No tak je to docela jasné, co to pro mě znamená. My se spolu vážně vůbec nebavíme, je to jen spolužačka, takže chápu, že si toho nevšimla. Ale vzhledem k tomu, že to ví skoro všichni a jsou vážně tak ochotní, že mi posílají ty práce a všechno. I spolužáci, kteří se se mnou nijak zvlášť nebaví, ale prostě ví, tak si řeknou: jo tak ti to pošlu. Tak nevím, přišlo mi to takový, jakože cítila jsem se špatně. Proč si nevšimla, že existuju, ale zároveň neexistuju.

B: Mělo by to pro tebe nějaký smysl? Vzhledem k tomu, jak jsi teď popsala váš vztah.

P: Tak vzhledem k tomu, že nejsem jediná, kdo s ní má vztah na téhle úrovni zhruba, ale tam s těma lidma, jim napíše třeba o úlohu, popřípadě si s nima třeba i napíše, tak nevím. Přišlo mi to takové spíš zvláštní. Chápu, že to člověku nedojde. Že když někde nic není, tak si toho nic nevšímáme. Všímáme si spíš toho něčeho.

B: Jaké v tobě její reakce vyvolala pocity?

P: (smích) Asi ne úplně vhodné, abych je tady říkala. Nevhodné slovo.

B: Klidně ho použij.

P: Napřed jsem si řekla, že to asi nebude úplně chytrá holka, ale pak jsem si zas řekla, že z její strany je to pochopitelný, že si toho nevšimla. Já jsem si taky nevšimla, že ho má. Sice vím, že o mám, ale nijak to pro mě nebylo důležité, stejně jako pro ni nebylo důležité, to že ho nemám.

B: Máš ještě nějakou takovou zkušenost?

P: Naštěstí ne.

B: Jaký je tvůj názor na sociální síť FB?

P: Tak vidím tam na něj kladný to, že se přes to dorozumíváte s lidmi, můžete s nimi sdílet své zážitky. A jako zápornou věc vidím to, že ty zážitky, které vy s nimi sdílíte, tak můžou vidět i cizí a můžou si tam o vás číst. A najít si vás. Že taky to ubírá dost času, protože si vždycky řeknete – Á, co je novýho na FB? No a pak vám někdo napíše... Nebo vás něco zaujme... Na Facebooku je podle mě úplně všechno, co lidi dneska zajímá a co tam není, to je dost pravděpodobný, že se objeví. Jako, vždyť tam můžeš najít (počítání na prstech) recepty, návody na tvoření ze všeho možnýho i nemožnýho, recenze, vědecký články, stránky časopisů, herců, stránky s koníčkama,

stránky restaurací, divadel, institucí... Nevím, jsou tam stránky týkající se sexu, stránky kde ti poradí se všema problémama, stránky, který tě pobaví nebo co ti doporučí kam jet na dovolenou, stránky s politikou. Je tam prostě všechno na co si vzpomeneš... (zamyslí se) Jako nenapadá mě nic, co by tam nebylo, ale fakt.

B: Tohle víš odkud?

P: P: Od jedné své spolužačky, která mi vždycky vykládá, jak se učila třeba biologii. Se tak kouká do toho sešitu a teďka jenom cvak (gesto rukou), rožl se mobil. V tu chvíli ona: je, podívám se, kdo mi napsal. Je jasné, že to pouze prokrastinuje, aby se nemusela učit. Ale, že v tom vlastně vidí ten odchod od reality, od toho, co musí dělat. Vidí v tom to východisko.

B: Aha. A myslíš si, že FB může být dobrým nástrojem pro odpoutání se od reality?

P: Ve chvíli, kdy, například, jako já si to jenom myslím, nemám to ničím podložené, ale, když si s někým píšete, tak je to vždycky jinačí, než když s ním mluvíte a když si s ním bude psát, tak si i některá slova může vykládat trošku jinak a může to bejt úplně nějakej novej pocit. Když kolem tebe nic neexistuje, kromě té osoby, kdy ty čekáš, že prostě odepíše a jenom se koukáš a říkáš si: ty, už aby napsal (zasněně) a zároveň, pak když máš odpovědět, tak nad tím musíš popřemýšlet, protože to nechceš zkazit. A, ten druhej, zas si myslím si říká: ježda, tak aby už ta odpověď přišla. A tak že v tomhle je to určitě skvělý, pro to, jak být mimo realitu. Aji když se tam člověk kouká na nějaká videa, tak si v tu chvíli neříká: hmm, tady mám vysavač, měl bych vysát. Ale říká si: ježda, ta kočka tam skáče po stropě.

B: Myslíš si, že toto odpoutávání se od reality může někdy dojít až za určitou hranici?

P: Jakože třeba závislosti?

B: Třeba

P: Tak vzhledem k tomu, že závislý člověk může být na čemkoliv, tak nevidím důvod, proč by nemohl být závislý na FB. Přece jenom ta volnost, kterou cítíte, když si s někým píšete, tak mu můžete říct i věci, který byste se do očí nikdy neodvážili. A jste si myslím mnohem víc otevření, pokud toho člověka znáte.

B: Co myslíš, že v tom hraje důležitou roli?

P: Určitě vzdálenost. Má to výhodu v tom, že se o sobě můžete víc dozvědět, ale zas pak může být problém v tom, že si fakt napíšete a ty té osobě důvěřuješ a pak zjistíš, že vlastně to vůbec není ta osoba, se kterou sis psala. Že to prostě byla jen přetvářka. Takže nevýhoda, výhoda i nevýhoda je, že na toho člověka nevidíš. Takže ty nevíš,

jestli když jsi mu napsala nějakého smajlíka tak jestli si řekl: jejda mane, další smajlík, to je fakt děs, fakt otrava a nebo jestli si řekl: ježda, to je dobrý smajlík. Nebo něco v tomhle smyslu.

B: Takže jestli tomu správně rozumím, tak ty hovoříš o nějakém možném náraz na realitu, když se tito dva lidé potkají?

P: Přesně tak, že když si píšou, tak si tam sdělují, já nevím, můžou i nějaké intimní věci. A pak, když se třeba sejdou, když se pro to rozhodnou, tak vedle sebe sedí tak jako mlčky: jéé, on vlastně ví to a tamto.. A je to, nevím, Taky to zas na druhou stranu může mezi nima mnohem víc otevřít ten prostor, kdy budou spolu a můžou si vzpomenout: ajo, já vlastně vím, že jezdí na kole, tak se budeme bavit o kolech. JE tam i výhoda i nevýhoda, jako skoro u všeho.

B: A jaký je tvůj postoj k němu?

P: Já proti němu nic nemám, jenom ho sama nechci mít.

B: Co to ovlivňuje, že ho nechceš? Jaké faktory?

P: I má rodina bych řekla. Že v mé rodině moc lidí taky FB nemá. A na základce jsem vlastně taky nebyla jediná, kdo ho neměl a nikdy jsem ho k ničemu nepotřebovala. Když se chci s někým dorozumět, tak pošlu esemesku.

B: Jaké to bylo na základní škole bez FB?

P: Určitě jednodušší, protože na základní škole nebyly nijak žádný moc práce, ani žádné rozhodování, které by bylo mimo školu, takže to bylo určitě mnohem lepší.

B: Byli už tenkrát nějakí spolužáci, co měli založený účet na FB?

P: V deváté třídě už to byli všichni kromě mě, v šestce asi polovina.

B: Víš, že je tam věková hranice od 13 let?

P: Ano (smích).

B: Jak si to vysvětluješ?

P: Asi tím, že co je zakázané, to je vlastně povolené (smích).

B: Na základní škole jsi podobné problémy jako dnes neměla, myslím ve smyslu nevlastnění FB?

P: Určitě ne, ono se to dost změnilo. Že třeba tam jsme si nemuseli sdílet informace, jako na střední. Dneska plno učitelů odkazuje na to, že si to máme nějak předat ty informace. A my třeba máme i třídní mail, kam by se to vlastně mělo posílat, ale ono je snazší dát to na FB, odkud si to všichni stáhnou.

B: Pamatuješ si zhruba, kdy poprvé jsi o FB uslyšela?

P: V šesté? Možná o něco dřív?

B: A jak na tebe působil?

P: Mně přišel jako něco podobného jak ICQ, které jsem měla, takže mi to nepřišlo nijak zvláštní, že je to prostě něco, kde si můžeš s děčkama psát. Vůbec jsme ale nepřemýšlela nad tím, že bych si ho založila nebo tak něco.

B: Promiň, asi jsem špatně položila otázku. Myslela jsem to tak, jaké faktory ovlivňují to, že ho nemáš? Například, že by ti kradl čas nebo tak něco.

P: Ano, tak i to je důvod. Ztráta soukromí, té se docela dost bojím a taky kvůli času. Já mám dost málo volného času a vyplňuji ho jinak než FB.

B: Jak to myslíš s tou ztrátou soukromí?

P: Bojím se, že když teď tam třeba napíšu nějakou hloupá poznámku, tak ono už plno firem teď dělá to, že si ty lidi najdou, najedou si na jejich Instagram, Facebook a podívají se, co tam třeba sdílí, aby aji viděli, že se třeba jen nepřetvařují, aby si třeba našli, kam chodili na školu, s jakými lidmi se stýkají. A tak se bojím i toho, abych tam třeba neudělala nějakou chybu, která mě pak třeba bude provázet celý život.

B: Takže tvé obavy jsou z oblasti zaměstnání?

P: Ano.

B: Odkud víš, že tohle někteří zaměstnavatelé dělají?

P: P: Nám o tom vykládal pan učitel na informatiku, ještě na základní škole. On totiž viděl, že tam nějaký můj spolužák na FB zaškrtl nějakou hovadinu, když to řeknu takhle. K něčemu se přidal, nějaké úplně absurdní věci. A protože ten náš učitel měl FB taky, tak to jako viděl, i přesto, že ho neměl v přátelích. A právě nás na to upozornil, abychom si na to dávali pozor. Protože právě ve chvíli, kdy se budeme ucházet o nějaký místo, popřípadě se seznámíme i s novými lidmi a oni si o nás budou chtít něco zjistit, tak si nás najdou na FB a uvidí tam třeba, že jsme pro, plácnu, nějakou blbost, třeba pro vraždění pejsků, tak si o nás udělají nějaký špatný obrázek. On nám třeba říkal, že se i při hledání práce na to přihlíží. Že pokud tam má člověk třeba z bývalé práce a má tam nohy na stole a kafičko a mám tam u toho napsáno: pracuji, tak že na to ais budou koukat jinak, než když tam někdo má třeba nějaké rozumné věci.

B: Co si myslíš, že bys tam musela napsat, aby tě to provázelo celý život?

P: Já nevím, třeba tam napsat nějaký svůj názor, který bude, dejme tomu novátorský. Třeba přestaňme se všichni oblékat a choďme nazí, tak třeba něco v tomhle smyslu. A že třeba, když si tohle někdo přečte, tak si řekne: ježda, to je strašný. A i když bych

třeba chtěla být paní učitelkou ve školce na základní škole a někdo by to z těch rodičů viděl, že jsem tam napsala, že vraždím pejsky, no tak by mně asi své dítě tak úplně s důvěrou nesvěřil. To by asi dost záleželo na tom, co bych tam napsala.

B: A nemyslíš si, že jsi zrovna ty teď ve věku, kdy si můžeš psát, co chceš?

P: Ono je lepší to spíš říkat, než psát. Protože ve chvíli, kdy se to řekne, tak to má úplně jiný význam. Navíc, to co je řečený, tak je v podstatě nedohledatelný. Zatímco, když se to tam napíše, tak i když si to člověk smaže, tak je to navždycky uloženo v paměti FB a vždycky se to dá najít.

B: A nemyslíš si, že k tvému věku patří psaní nějakých provokativních zpráv nebo komentářů?

P: Já osobně si myslím, že napsat to je srabský, to se člověk schovává za to, že to je na dálku. Neznám moc lidí, kteří když na FB napíšou, jako třeba nesnáším tě, tak by k tomu člověku fakt přišli a do očí mu řekli nesnáším tě. To už není tak lehký.

B: V čem je to jednodušší?

P: Si myslí, že na něj ten druhej nemůže, nemůže mu nijak uškodit, nemůže mu nijak něco špatně udělat. Ale když by přišel a řekl: hej nesnáším tě a na té fotce, co jsi dal na FB máš fakt velkej zadek.. tak je jasný, že mi jednu ubalí. Zatímco, kdy to tam jenom napíšu, tak jako mi ta odpoví: já tě taky nesnáším. A to bude všechno, co se stane.

B: Uvažovala jsi někdy o založení FB?

P: Uvažovala, kvůli škole především. Jak už jsem říkala, tak se tam sdílí často rozhodování o tom, co se tam pak vlastně bude dít a takhle je dost problém, že mi furt někdo musí psát jakoby bokem anebo i když se tam dávají práce, ze kterých se pak učíme, tak i ty mě neustále někdo musí posílat... Neustále musím někoho otravovat, že mě je musí posílat...

B: Otravovat?

P: Že jim беру jejich vlastní čas. Protože mi třeba ty práce musí stáhnout z FB a pak mi to musí poslat, nebo se mně třeba o něčem důležitým musí zmínit. A už jim to jakoby zabírá ten čas, kterej by mohli strávit někde jinde, než když bych FB měla. To bych si taky totiž přečetla, že ve středu hrajeme basket, ať si to na to vezmu tělocvik a nemusí mi tam pět holek psát, protože si každá vzpomene: ajo vlastně, (jméno informantky) nemá FB, tak jí musím napsat. Někdy se mi fakt stane, že mi třeba pět lidí napíše stejnou informaci, abych to věděla. A já jsem za to fakt ráda, že si na mě vzpomenou,

ale zároveň mi to připadá hloupý, že je fakt okrádám. I kdyby to byla třeba jen minuta, tak tu minutu mohli strávit úplně jinak.

B: Nedělají to pro tebe třeba rádi, když jsou to tví kamarádi?

P: To je možný, že když by to nechtěli dělat, tak to nedělají, ale zas oni mi věnují svůj čas, když jsem s nima, takže nemyslím, že kdybych měla FB, tak že bych si myslela, že mě mají míň rádi, protože už by mě nic neposílali.

B: A co kdybys ty měla FB a některá z tvých kamarádek ne? Nechovala by ses stejně jako ony?

P: To asi určitě jo, protože třeba i když si dělám nějaký zápisky ze školy a vím, že tam ta nebo ta chyběla, tak jí to taky pošlu.

B: Já bych to třeba zahrnula pod slovo kamarádství.

P: No, ale přece jenom, je otravuju, když po nich furt něco chcu.

B: Má to nějaké řešení, tato situace?

P: Má, vykašlat se na školu! (smích) To byl samozřejmě jen vtip.

B: Opravdu?

P: Jistě, mě v tomhle asi ovlivňuje má sestra, která je hrozně cílevědomá a já jsem celá po mí.

B: Sestra má FB?

P: Sestra nemá FB.

B: A přesto zvládla studium?

P: Má sestra je straší a za ní FB ještě nebyl tak úplně číslo jedna. Jakože už byl hodně rozšířený, ale myslím si, že za ní to i ve škole probíhalo trochu jinak.

B: Na které škole?

P: Na střední. Na základní si myslím, že od ní ještě skoro nikdo neměl FB. My máme docela velké věkové rozdíly a v mé generaci, se to podle mě rozjelo hodně. I když, když se podívám teď třeba na šestáky, nebo pohlédnou na ty, kteří jsou mladí teď, tak tam je ten FB úplně. Že tam možná ani takový trubka jako já není, která ho nemá. Teď je to ještě víc a vlastně od mladšího věku.

B: Měla na tebe sestra nějaký vliv, ohledně FB?

P: Já jsem si nijak neuvědomovala, že ho nemá, takže v tomhle mě to nijak neovlivnilo.

B: A bavíte se spolu někdy o FB?

P: Ani ne. Jenom občas když chce vidět některé mé spolužáky, popřípadě spolužačky nebo já bych se ráda podívala na někoho od ní, tak to je takovej jedinej náš problém, že

se na tom zasekneme a nevíme jak dál. Ale jinak se o FB nebavíme, jako že bychom si sedly a bavily se o něm, tak to ne. Takové rozhovory mezi námi neprobíhají

B: Ještě z nějakého jiného důvodu by sis ho založila?

P: No tak, taky bych si ráda psala (smích) s někým. Je to i takový zvláštní, když mi třeba holky řeknou: "Jo, takže teda jdeme do té cukrárny o hodinu dřív." A já nevím proč, nebo kde se k tomu přišlo. A tak, když bych byla v té skupině, ve které si to napsaly, tak bych to věděla..

B: S kým by sis ráda psala?

P: S kamarádkama. Občas se člověk potřebuje vyprávět a když je člověk tak ukecanej, stejně jako já, tak mu ten den ve škole nestačí.

B: A co používáš místo FB?

P: Whats up.

B: Můžeš mi to prosím popsat?

P: Je to aplikace, která je na mobilu, takže za přístupu internetu, jakože wifi, si s kamarádkama můžu psát v podstatě kdekoliv. Přirovnala bych to ke Skypu. A člověk tam může zakládat skupiny, kde si všichni píší dohromady, jakože multizprávy. A nebo si můžete psát s jednotlivci. A můžete tam nahrávat i fotky a videa, popřípadě zvukovou záznamy, že se dá jakože poslat zpráva, to je někdy dost velká legrace. A vlastně jsou tam normálně smajlíci a všechno. Ale zas proč bych si s nima nemohla psát na FB, když si s nima píšu na Whats up. Vlastně v tom nevidím zas takovej rozdíl.

B: Jak si přidáváš lidi, se kterými si chceš psát? Na FB funguje tzv. přidávání přátel..

P: Tady se přidávají pomocí tel. čísla, tím, že je to přes telefony. Tak se tam zadá, pokud někdo má What up, tak vy když si otevře jakoby kontakty svoje, tak v tom vidíte, kdo ho má, kdo ho nemá a můžete si ho přidat. No přidat, no můžete si ho jakoby přidat do svých kontaktů a jemu se to zobrazí a může si vás taky přidat a můžete si psát. Takže to funguje doopravdy jako ICQ, já v tom nevidím žádný rozdíl, až na to, že tady je vlastně telefon a tam nebyl, tam bylo jen číslo.

B: To znamená, že tebe si může přidat kdokoliv z tvého telefonního seznamu?

P: Ano, ale ve chvíli, kdy já to odmítnu, tak už mě má jakoby blokovanou, dokud bych to sama neoddělala.

B: To je zajímavé, protože takhle se to vlastně dozví každý ze tvého seznamu.

P: Ano, ale zas, nedávám na potkání své číslo, že? Ale je to v tomhle vlastně i dobré, protože když mám telefonní číslo, na svou bývalou kamarádku. My jsme spolu chodily

do kroužku a nechala jsem si její číslo v telefonu, i když jsme se spolu už šest let neviděly. A teďka jsem zrovna viděla, že má What up, takže jsem viděla jakou tam má jakoby fotku, protože to si člověk může nastavit, ale nemusí. A ona tam má fotku se sestřičkou, takže jsem se dozvěděla, že se jí narodila sestřička, což je hrozně roztomilý. A když bych si s ní chtěla psát, tak by nebyl problém, napsat jí, kdo jsem a odkud se známe, kdyby si nevzpomněla.

B: A ozvala ses jí?

P: Ne, protože jsem nevěděla, co bych jí napsala. Mně to přišlo takové hloupé, abych jí napsala: Ahoj, chodily jsme spolu tancovat, nepamatuješ si na mě? Říkala jsem si, že už je to strašně dlouhá doba, že už je to jakoby promlčený. Takže jsem se k tomu neodvážila.

B: Myslíš, že bys s FB mohla získat něco víc? Myslím v aplikacích.

P: Myslím, že ne, tak maximálně ty prezentace, takže věci do školy.

B: Tam můžeš třeba hrát i hry...

P: Jo, hry mně hrozně chybí, ty bych teda potřebovala taky (smích), ne legrace samozřejmě. Myslím si, že by mi to nic víc nenabídlo, kromě těch informací o škole a kromě toho hlasování. Protože zas na FB mám celou třídu, zatímco na Whatupu mám jenom lidi, který chcu.

B: Jaké hlasování myslíš?

P: Třeba když se jedná o nějaký výlet, nebo kdy se co bude psát. Tak aby se to domluvilo. A vzhledem k tomu, že ve třídě neustále někdo chybí, tak se to dělá přes FB a mně se potom jenom dopředu napíše, že to tak bude, takže já napíšu svůj názor a oni ho k tomu připočítají buď na tu nebo na druhou stranu.

B: Co třeba přístup k fotkám?

P: To je samozřejmé. Mohla bych neustále vidět, kde byli moji spolužáci, co tam pili a úplně všechno. (smích) Jestli měli kofču nebo sprite...

B: A to tě neláká?

P: Ani moc ne. Protože bych si pak asi dost zkazila iluze. Přece jenom takhle si říkám, jo ta Pepička, to je hodná holka, ta beztak doma čte nějaké romány pro holky. A potom bych tam viděla, jak je tam nějaký párty a kdo ví, co všechno.

B: Jak víš, že chodí na párty, když nemá Fb?

P: No já to nevím, ale mohlo by se to stát. Já je prostě nechci sledovat v jejich životě, protože kdyby mi to chtěly říct, tak s kamarádkama si většinou říkáme i nějaké trapasy, co se nám staly a nepotřebuju to vidět na FB.

B: Proč myslíš, že tolik lidí zajímá, co dělají ostatní?

P: Protože třeba chtějí obrátit svou pozornost od sebe. Třeba se jim něco nemusí dařit a tak aby se právě odebrali pryč z reality, tak se podívají, kde kdo byl, co si kdo koupil nového, co jedl k obědu. Což třeba pro mě je úplně absurdní představa, že bych si před obědem tam naaranžovala to jídlo, vyfotila ho a dala to na FB. Tomu třeba vůbec nerozumím. Zrovna tohle mi přijde velice, velice zvláštní. A jen teďka jsem si vzpomněla, že ve výtvarce ve škole, jsme na to udělali, jakoby vtip. Že jsme vytvořili nějaké jídlo, namalovali. Udělali jsme to jakoby ohraničené mobilem, jakože to je fotka na mobilu a to jsme si vzali náš mobil, dali jsme si to jakože to chceme fotit a fotil nás při tom profesor fotoaparát. Takže tam byla jakoby fotka fotky, kdy se fotí fotka namalovaná. To byl vtip o tom, že si teďka tolik lidí fotí svoje jídlo.

B: Máš nějaké zkušenosti ze školy s FB? Myslím se smyslu, že ho s vámi probírali v rámci některých hodin.

P: Ono se o tom docela mluví. Ono se to nezdá, ale třeba ze základky, tak i v předmětech, kde by to člověk nečekal, když nebudu počítat informatiku, kde se baví o nebezpečí na internetu a o různých sociálních prostředcích pro komunikaci, tak občas nějaký učitel, kterej měl FB, tak se zmínil, co tam zase je. A že to není asi úplně dobrý, některý věci. Takže si myslím, že se o tom mluví dost.

B: Myslíš si, že tě FB ovlivňuje i přesto, že na něm nemáš založený účet?

P: Já si myslím, že ano, Protože i to, že ho nemám, tak i to mě hodně ovlivňuje. Díky tomu... už kvůli tomu vlastně jsem taková... Že mi třeba přijde zvláštní, nebo se mi trápím tím, co si o mně ostatní myslí v tom smysku, jako na FB. Že mám třeba kamarádku, které když někdo nelajknul fotku, tak si myslela, že ju nemá rád. A tohle mě třeba jakoby netrápí, takže si o více lidech si dělám jakoby takovou hezkou představu. Vlastně tím, že je znám jenom osobně a nevidím, třeba co tam dávají za zvláštní fotky, nebo tak, tak se mi nikdy nemůžou takhle pokazit. Že si je vždycky pokazím až tím, co si vlastně udělají přede mnou.

B: Preferuješ tedy setkání tváří v tvář?

P: Ano, protože i když člověk něco napíše, tak to ten druhý nemusí vždycky pochopit, že to třeba byl jenom vtip. Nevidí výraz obličeje, mimiku, neslyší intonaci hlasu...

B: Vidíš v tom nějaká úskalí?

P: Tak samozřejmě, někdo si třeba jenom dělá legraci a napíše tam něco zlého, ale když by to řekl, tak z toho vyzní, že je to jenom legrace, jenom vtip. Zatímco takhle to může znít jejda, on mně tady řekl něco hnusného, no tak to mě asi nemá rád a už se s ním nebudu bavit. A takhle když si to jako člověk vyřiká z očí do očí, tak člověk vidí, že třeba někomu hraje oči nebo mimika, gesta a všechno.

B: Mě tady teď k tomu napadla taková poznámka, jak FB tvrdí, že sbližuje lidi, tak právě v tomto případě by je mohl i rozdělovat.

P: To je pravda, ale tak na druhou stranu, když se vám třeba někdo odstěhuje do Prahy a vy jste v Brně nebo tak. Tak je určitě fajn, že si můžete přes FB psát, protože byste se viděli třeba jednou, nevím, za měsíc. Tak v tomhle zase sbližuje. Ale nerozumím, proč lidi, kteří vedle sebe sedí, tak si píšou přes FB, radši než aby si spolu povídali.

B: To je reálný příklad?

P: (smích) Ano.

B: Kde se s tím setkáváš?

P: Ve škole, kdy vedle sebe sedí dvě slečny a najednou se obě začnou hrozně smát a vidím, že ve chvíli, kdy jedna dopíše, tak druhé blikne mobil a začne psát ona. Takže si píšou spolu. A já to chápu, protože není slyšet, že si povídají a přitom si spolu povídají, ale přijde mně to takový divný, zvláštní. Proč si to neřeknou, když jsou vedle sebe? Bylo by to rychlejší, osobnější (rozhořčení?). Myslím si, že se vyčleňují z našeho kolektivu, aniž bychom se o to my zapřičinily.

B: Třeba jen nechtějí být slyšeny.

P: No to je taky pravda, ale tak kdyby si to třeba pošeptali, ve třídě je hluk, takže by to slyšet nebylo.

B: B: Jak se svými kamarády komunikuješ ty?

P: Ve chvíli, kdy je mám, třeba ve škole nebo na sídlišti, tak tváří v tvář. Ale když mám třeba i kamarády, odjinud, tak v tu chvíli se hodí, že si s nima můžu mluvit i jinak, ale nejčastěji s nimi mluvím tváří v tvář. To je podle mě nejhodnotnější, akorát je blbý, že dneska už jsou všichni hrozně zhýčkaní a nejradši by si psali jen zprávy.

B: Co používáš pro komunikace s těmi, kteří jsou, jak jsi sama řekla, odjinud?

P: Tak buď esemesky, volání, dřív jsem měla ICQ, používám ještě email a Whats up.

B: Troufneš si odhadnout, kolik těmito aplikacemi strávíš denně času?

P: Za den?

B: Ano.

P: Deset, maximálně patnáct minut. Podle toho, jestli něco řeším. Když mi třeba posílají ty prezentace. Ale já jim za to taky posílám věci do školy, tak to samozřejmě trvá dýl. Ale v průměru, pokud třeba tam něco neřeším, že se třeba někde sejdem, tak těch 15 minut.

B: Jestli tomu správně rozumím, tak si pomocí tady těchto aplikací získáváš materiály do školy, které jsou jinak třeba jen na FB?

P: Ano, ve škole mám kamarádky, který mají FB a tak si to stáhnou z FB a pošlou mi to také, třeba prezentace.

B: Připadáš si tím někdy limitovaná?

P: Jak v jakém předmětu. Někdy se studijní materiály na FB nedávají, ale tam, kde se dávají, tak jako vždycky musím mít někoho, kdo na mě myslí a pošle mi to. Vlastně tím spíš obtěžuju okolí, tím že nemám FB. Jako, takže ne že by to vadilo mně, ale mně spíš vadí, když někoho poprosím, jestli by mi to neposlal a ještě mu to i připomenu a von, tak jako: Aha, jo já jsem zapomněl! a třeba to pak ani nepošle. To je takový hloupý a já to pak zas musím shánět ještě složitěji.

B: Pokud se ještě můžu vrátit k těm kamarádům s FB, jak ty sama vnímáš své postavení mezi kamarády? Z pohledu toho, že nemáš FB.

P: Tak jako občas mně trošku něco uteče (smích), nebo jsou tam třeba nějaké přednášky a já o nich nevím. Když se tam třeba o něčem baví a pak se o tom druhý den baví ve škole, tak druhý den se úplně nechytám. Ale jinak si myslím, že mně to nijak zvlášť nevyčleňuje.

B: Jaké to v tobě vyvolává pocity, když se, jak říkáš, nechytáš?

P: No, přemýšlením, jestli je to dobře, že se nechytám nebo ne. Záleží hlavně na tom, o čem se baví. Když se baví o nějakém filmu třeba, tak když bych na něj šla, tak je mi to líto, že tak úplně nevím. Ale když je to nějaké téma, které mě nezajímá, tak je mi to jedno a nevadí mi, že o tom nevím.

B: A co se týká kolektivu?

P: Z kolektivu mě to určitě nevyčleňuje.

B: Znáš ještě někoho, kdo nemá FB a je ze stejné věkové skupiny, řekněme vrstevníků?

P: Ano, překvapivě docela dost lidí, z mého zájmu, tancování. Moje, řekněme spolutanečnice, tak tam jsou asi tři, které nemají FB.

B: To je velice zvláštní, že jste se takhle sešly hned čtyři na jednom místě.

P: Já si třeba myslím, že je to náhoda, ale nemůžu to tvrdit. Za taky by se to dalo odůvodnit tím, že máme jiný zájem a tak projevujeme nezájem o FB. Ale to, tím že se to nedá nějak dokázat, že bych třeba řekla, že kdybych chodila do flétničky, tak tam by určitě taky byl někdo bez FB. Takže to nemůžu úplně podložit. To bych musela znát víc, abych mohla říct, jo, tam ta chodí na basket a taky nemá FB.

B: Jak jsou holky starý?

P: Jedna je stejně stará jako já, tak se mnou dokonce chodila do třídy na základní škole, a dvě chodí do prváku na střední, jsou o rok mladší.

B: To není příliš obvyklé v této věkové kategorii.

P: No já znám vlastně jenom je a sestru, ale to není má věková kategorie. (zamyslí se) No třeba, když jsme v tom tancování, a vím, že tam slečna nemá FB, tak si řeknu: aha, ta je na tom stejně jako já, tak si o tom můžeme povídat. Tak si z toho děláme legraci. A myslím si, že když takhle působíme i na ty ostatní, že nám je jedno, že ho nemáme... Nepřijde nám důležitý, když nám někdo nelajkne fotku, takže se třeba i ostatní holky nad tím zamyslí, že to, že mi nelajknul fotku není konec světa, což si hodně z nich myslí.

B: Co si myslíš, o vystavování se na FB, které je dnes celkem běžné?

P: Já si myslím, že to je zrovna z těch věcí, která by se dělat neměla. Protože když se zase vrátím k té práci, tak co si asi pomyslí zaměstnavatel, pokud to nebude nějaký úchylák, o tom, když se podívá na historii fotek a uvidí tam tu svou potencionální zaměstnankyni, jak se tam ve čtrnácti fotila jenom v podprsence a kalhotkách. Tak nevím, nepřijde mi to úplně rozumné, protože tyhle věci jsou intimní. A vím, že se řekne, že v plavkách taky člověk chodí na koupaliště, ale to je něco jiného, protože v tu chvíli jsou kolem tebe všichni v plavkách a je to normální, takže člověk si nepřipadá divně. Ale nemyslím si, že je normální mít na profilovce sebe ve spodním prádle.

B: Proč myslíš, že mají tito lidé potřebu takhle svoje tělo vystavovat?

P: Tak mohou chtít ukázat, že mají hezkou postavu. Nebo si třeba chtějí vystavit, aby zaujali druhé pohlaví. Nevím, nenapadá mě, proč to jinak dělat, protože mně to přijde fakt špatný.

B: Ovlivňují tyto fotografie tvé nahlížení na toho konkrétního člověka? Když se o takových fotografiích dozvíš?

P: Je to asi špatně, ale ovlivňuje mě to, protože jsem třeba teďka viděla fotky své spolužačky a můžu říct, že bych to do ní nikdy neřekla, že se takhle vyfotí. Mně to

přišlo, že sama sebe uráží tím, jak se vyfotila. A vážně jsem se nad tím zamyslela, že jsem si o ní udělala naivní obrázek. Takže i přesto, že FB nemám, tak mě to ovlivnilo, to, že jsem se dozvěděla, že se ona takhle vyfotila. Tak jsem se tak jako zklamala, bych řekla, respektive, ona mě zklamala. Prostě si myslím, že ona je jako taková fajn a hezká, tak si nemyslím, že se tam musí fotit zrovna takhle hloupě, jak tam byla vyfocená, proto aby někoho zaujala. Že má dost jinejch předností, když to řeknu hloupě, než aby tam musela dávat takovéhle fotky. Jako ona má pěknou postavu, má ploché břicho a je aji pěkně vytvarovaná, ale i tak si nemyslím, že to je dobré dávat na FB, i přesto, že jí to tam sluší. Ono se to všechno posouvá, dřív bylo hustý, když pán viděl kotník dámy a dneska z ní vlastně vidí všechno a ztrácí se... Bere se to úplně jinak, dneska se s tou nahotou obchoduje. Třeba místo toho, aby vyniklo, že slečna je hodná a pracovitá, tak dnes se prostě ukáže, že je hezká a i když nic neumí, no tak je aspoň hezká. Člověk by se měl zkrátka koukat na člověka jak ja na jeho vnější znaky, což je pochopitelné, tak i na jeho vnitřní. Jestli to třeba není nějaký zlej chlap, tak i když je hezkej, tak třeba vím, že mě bude mlátit. Nebo když vidím támhle slečnu, která působí jako plachá, ale já vím, že je docela vtípná, je chytrá a šikovná na něco, tak ju nebudu soudit jen proto, že má brýle a rovnátka. Tak si nebudu říkat, že je nějaká horší než ostatní. Myslím, že by se mělo soudit podle toho, jak se člověk chová, jak jako veřejně, tak i skrytě, protože taky se může přetvařovat.

B: Přijde ti tedy, pokud dobře chápu tvou odpověď, že je dnešní společnost příliš zaměřená na vzhled a zevnějšek?

P: Přesně a z mého pohledu je to špatně, protože si myslím, že je plno... Jo, každý je trochu povrchní a každý přihlíží i k tomu, jak ten druhý vypadá, ale přijde mi důležitější, když je ta osoba jakoby správná duševně, jakože je někdo třeba veselý a hodný nebo starostlivej nebo pečující typ. Tak mi to přijde důležitější než to, jako že má někdo akné. Jako je pravda, že jsem povrchní, ale myslím si, že hodně přihlížím i na tu vnitřní část člověka.

B: Bavíte se spolu s holkama někdy o FB?

P Občas jo, protože se vždycky nejvíc pobavíme, když jedna z nás řekne, viděla jsem na FB. A teď my se všechny ustrašeně podíváme a řekneme: "jakože co, ona má FB?" a ona "no kamarádka mi to ukazovala", nebo něco v tomhle smyslu. Takže je to spíš taková zábava, než že bysme si sedly a řekly: no jo ten FB, to je ale zvláštní stránka. Jakože takhle se o něm nebavíme, ale třeba co je tam nového, nebo věty typu: "Zase to

někdo dal na FB a my jsme to zase neviděly". Takže spíš takhle, jakože z legrace, než nějak že bysme se bavily o tom, jak funguje, nebo co se tam dělá a tak.

B: Utvrzujete se třeba v tom, že je dobře, že ho nemáte?

P: Jo (smích). Když se tam koukáme třeba na fotky, když nám někdo ukáže fotky a člověk si řekne: "Jejda, jak se takhle mohla vyfotit? Tak si řekneme, že je dobře, že ho nemáme. Že když bysme byly v takovéhle hrozné situaci taky byly vyfoceny, tak že my samy aspoň nevidíme, že nás tam někdo dal. Nebo, že nám to taky nezabírá tolik času. Tak celkově v tom spíš vidím výhodu, že znám i někoho, kdo jej nemá. A tak to není jenom:" Jo, viděls na FB a tak." A že se bavím i třeba: Četl sis v novinách, že?

B: Jak jsi mluvila o těch fotkách, na kterých můžeš být i ty? Víš o tom, že jsi na FB?

P: Vím, například když jsem byla na nějaké školní akci, škola má vlastně FB účet, tak vím, že jsem tam byla. Ale tím, že tam byli i ostatní z té třídy, tak mi to vůbec nepřipadalo divný, protože to bylo z akce. Jakože mi nevadí, že to bylo dáno na FB. Myslím to tak, že kdybych se třeba procházela se psem a někdo by mě vyfotil, tak to by mi připadalo špatně, že bych pak byla na FB. Zatímco takhle, kde já jsem jakoby souhlasila s tím focením, tak mi to nepřijde špatné. Ale je to docela zvláštní, že já ty ostatní nevidím a oni vidí mě.

B: Vnímáš v tomto případě otázku FB a tvého soukromí?

P: Mně do soukromí nějak nezasahuje. I když tak nějak si nemůžu vybrat, jestli chcu nebo nechcu o Facebooku slyšet. Baví se o něm spolužáci, potřebuju ho ke škole. Nebo teda jako všechno je tam, Tudíž, když tam jsem takhle i já...

B: Ani v těchto případech?

P: To ano, ale zase se uklidňuju tím, že když jsem na té fotce, tak tam samozřejmě nejsem označená a tak si mě jakoby nenajdou. Jen si řeknou: "Jo, nějaká holka". A poznají mě jenom ti, co mě znají. A když mě znají, tak to není problém, že mě poznají na té fotce.

B: Můžeme se ještě na chvíli vrátit k tobě a tvým kamarádkám bez FB? Zajímalo by mě, jak vy samy na sebe pohlížíte?

P: Jak na sebe pohlížíme?

B: Jestli jste na sebe třeba pyšné, že FB nemáte, či něco takového. Teď jsem tě možná trošku zmanipulovala, promiň. Prostě jak na sebe nahlížíte z hlediska toho, že nemáte FB.

P: Tak je to určitá chuze proti proudu a každý chce být trošku v něčem výjimečný. Tak i v tomhle je to samozřejmě ten pocit, jakože Jo! Já to zvládnu i bez FB. Maj ho všichni, ale já to zvládnu bez něj, nepotřebuju ho. Zvládnu si to zařídit i jinak. A už jakoby si myslím, že nám nedochází, že když začínali třeba rádia, tak když ho někdo neměl, tak jakoby on nebyl frajer, on jenom zbrzd'oval ten pokrok, takže nevím, jestli já nejsem spíš ta brzda, než ten frajer. Ale osobně se cítím dobře, že ho nemám. Mám více volného času, cítím se víc v bezpečí. Že mě to třeba nerozptyluje a nevidím tam třeba katastrofické věci, které tam někdo dává. Tak tím, že to nevidím, tak to pro mě neexistuje... Víím, že to zní hloupě, ale ne všechny věci, co se tam dávají, tak jsou pravda. Takže bych se zbytečně třeba bála něčeho, co vůbec není. Takže by mě mohl ovlivňovat, jako všeobecně média.

B: Jaké jsou nevýhody, nemít FB?

P: Třeba v té škole, že bych si mohla psát s větším spektrem lidí. Takhle jsem zaměřená jenom na ty svoje fakt kamarády, kteří mají tu chuť si se mnou napsat i třeba tou esemeskou i když je to něco stojí. I když na FB napíšete i těm, který třeba úplně nemusíme, protože si řeknete, je to zadarmo, tak zjistím, co je novýho, nebo tak. Takže si myslím, že v tomhle je víc cítit, že ty lidi projevím zájem si se mnou napsat, popřípadě já s nimi. Než když bych měla FB. Ale nevýhodu vidím v tom, že takhle se ne seznámím s lidmi, kteří by třeba později ten zájem měli, když překlenu tady tohle období. Takže asi nevýhoda je, seznamování.

B: Ve smyslu, že ti může něco utéct?

P: Ano.

B: Třeba v čem?

P: Třeba: „Nemáš FB?“ A já řeknu: nemám. Tak je to takový, jakože: „tak čau“ a nic z toho. Že, když se dva spolu seznámí, tak si na sebe většinou v dnešní době bere FB. Tak já mu za to můžu nabídnout tak možná telefon? Ale už to není takový, že? Přece jen když se řekne FB, tak všichni řeknou: Jo, tak já si tě tam najdu, tak v tom je to jiné.

B: Cítíš se tím být o něco ochuzena?

P: Zatím asi ani ne. Protože se mi zatím moc nestalo, že by mi někdo řekl o FB (smích). A vlastně ti, co mně o něj řekli, tak ti si pak se mnou vlastně domluvili třeba přes ten mail, když něco potřebujou nebo já. Takže zatím v tom... Jako je to nevýhoda, ale ne tak velká, aby mě to donutilo s tím něco udělat.

B: A jaké pocity v tobě vyvolává ten fakt, že musíš někomu sdělit ten fakt, že nemáš FB?

P: Jsou velmi ambivalentní. Jako takovej pocit úzkosti a zároveň i radosti. Jakože úzkostlivě si říkám: jejda a na druhou stranu si říkám: jo

B: Proč pocit úzkosti?

P: Protože můžu působit jako divná. Dneska je to špatně ho nemít. Jasně, když si třeba přijde kluk a řekne: nemáš FB? A já mu odpovím: nemám, tak si třeba může myslet, že jsem nějaká divná. Jako klidně si může říct o něco jiného, ale tak občas i člověk je z toho na rozpacích, jestli je to špatně, že ho nemá.

B: A to jooo?

P: Říkám si, jo neztrácím zbytečně s tímhle čas. Promrhám ho nějak jinak. A myslím si, nechci nikoho urazit, ale myslím si, že plno lidí je neustále na FB jen proto, že si nedokáží najít jinou zábavu. A já si říkám, jo, já ji dokážu najít jinde, ať už jsou to knížky, ať je to hraní her s rodinou, ať je to třeba i jen ležení v posteli, tak mně to přijde mnohem lépe zaplněný čas. Ale je to jenom můj názor a možná, že kdybych měla FB, tak bych ten názor měla jiný.

B: Takže ještě nepřevážilo nic, kvůli čemu by stálo za to, aby sis ho založila?

P: Zatím ne, jakože fakt mám ty kamarády, kteří mně pošlou cokoli do školy, tak furt jsem si nenašla ještě žádněj důležitěj důvod, abych to změnila.

B: A stalo se ti někdy, že ses kvůli tomu, že nemáš FB nedostala na internetu k něčemu, k čemu jsi chtěla? Napadá mě typická situace, chceš vidět video, ale nejdřív ho musíš sdílet, atd.

P: To se mi stalo, že jsem se chtěla podívat na jednoho známého a nemohla jsem si ho najít, jinak než přes Fb. A tím, že sama FB nemám, tak jsem si ho jakoby na tajnačku najít nemohla. Že jsem musela za někým jít a říct: prosím nemohla bych ti někoho ukázat? A nešlo to jako tak jednoduše, jak bych si představovala, že tam prostě zadám, prostě jeho jméno a vidím ho. V tomhle je to zas docela dobrý. Ale i se mi to stalo třeba i s cukrárnou, která nemá žádné webové stránky a je pouze na FB. A abych se na ni mohla povídat, tak bych musela být já sama na FB. Tak na tu jsem se třeba nemohla podívat.

B: Pochopila jsem správně, že využíváš své kamarádky k hledání jiných lidí na FB?

P: No většinou spíš k tomu, abych jim ty lidi ukázala, než že bych já sama na ně podívala. I když i to jsem už jednou udělala.

B: Nebylo by pak jednodušší si ten FB založit?

P: Asi bylo, ale i je to docela zajímavá. Že jim třeba řeknu: pojd'te se podívat, kdo se mi líbí a ony: jo, tak ho ukaž. Aha, no ten je dobrej, nebo ne ten je špatnej. Takže o tom potom aspoň takhle mluvíme. Takže se mi líbí, že já sama ho mít nemusí, ale vždycky se najde někdo, kdo mi s tím pomůže.

B: Ukazují ti pak naopak kamarádky své objevy?

P: Samozřejmě, to je v tomhle věku snad úplně normální. Řešíme, jak se jmenujou, jaké z nich máme pocit a že jsou šílení, atd. Ten se nám líbí a ten je takovej a ten zas jinej. Takže v tomhle je to dobrý, protože pokud se někdo někomu líbí a nepopíše vám ho opravdu do podrobná, tak si ho nepředstavíte. A pak je to vyprávění takový neúplný. Ale když ho ukážete, tak už k tomu obličejů si všechno přiřadíte. Jako, jsou to jenom pocity naše, že si třeba myslíme, že je krásnej.

B: Probírala jsi někdy svůj postoj k FB s rodiči?

P: Ne! Moji rodiče ví, že nemám FB, ale nic víc jsme si o tom neříkali.

B: Ráda bych se tě ještě zeptala na tvůj volný čas. Můžeš mi prosím popsat svůj typický den.

P: Vstanu, uvařím si čaj, nachystám si snídani i svačinu do školy, chvílku se ještě učím nebo si čtu nebo dodělávám nějaké práce na internetu. Jedu do školy, jsem ve škole, po škole se vrátím domů, většinou jdu do nějakého kroužku, po něm dodělávám nějaký věci do školy a pak se koukám na televizi, hraju společenské hry s rodinou, vyšívám, popřípadě háčkuju, relaxuju. Dělam toho docela hodně. Taky dost ráda poslouchám rádio, mluvené slovo.

B: Do jakých chodíš kroužků?

P: Chodím do keramiky, baletu, doučuju slečnu, ještě mám taneční.

B: Co děláš ve volnu, kdy se nevěnuješ svým kroužkům?

P: Tak buďto dělám školu, nebo jen tak relaxuju, že třeba jenom ležím v posteli a nic nedělám, hraju hry, dívám se na televizi, ale asi nejčastěji čtu.

B: Co internet?

P: Koukám na email, koukám, co je novýho, popřípadě čtu horoskopy (smích).

B: Myslíš si, že se liší tvůj volný čas oproti času lidí, kteří mají FB?

P: Tak lidé s FB na něm určitě tráví mnohem víc času než já (smích). Oni třeba touto činností vyplňují čas, zatímco já se koukám na televizi. Popřípadě možná zvládají obojí. Ale myslím si, že jim jako víc toho času zabírá FB než mě mé zájmy. Ale určitě né

všem. Někteří ho třeba taky využívají jen ke studijním účelům, stejně jako já. Já kdybych si ho založila, tak taky jen kvůli tomuhle. Takže nemůžu říkat, že všichni. Já třeba mám kamarádku, co si při čištění zubů prohlíží, co je nobého na FB, hodně zvláštní. Ale zas, pro ni je to normální a přijde jí zvláštní, že já při čištění zubů chodím. Je to člověk od člověka.

B: Poslední otázka. Můžeš mi prosím FB popsat jedním slovem?

P: Modrá... Určitě ne přátelství, protože tam lidí píšou i škaredý věci.

B: Ještě mě napadá, může být podle tebe Facebook nástrojem pro tvorbu identity?

P: Může to tak být, ale nemusí si to to lidi uvědomovat a můžou si vybudovat identitu, která vůbec není jejich. Třeba když pouze přijímají věci od jiných lidí a přizpůsobují se, aby prostě působili frajersky, tak si tam dají fotku, jak letí v letadle, nebo takovéto věci. Takže záleží už jenom na těch lidech. Někteří ano a někteří ne.

B: A co si myslíš o přátelství na Facebooku?

P: Znáš ten vtip o přátelství na jeden klik? Takže asi tolik k přátelství na Facebooku, kde jich můžeš mít během pár minut stovky.

B: Tak jo, děkuji, už tě nebudu zdržovat. Chtěla bys k tomuto tématu ještě něco říct?

P: Já bych chtěla říct, že toto je velice zajímavé téma na práci a jsem ráda za nás bez FB, že se na to takhle v rámci studií poukáže. Jsem ráda, že se konečně někdo ptá taky nás, protože většinou se všechno děje na FB.

B: Takže si někdy přijdeš přehlížená?

P: V rámci internetu určitě ano. Na FB se vždycky dělají takový ty výzkumy – kdo by chtěl, co by sis vybral, atd. A nás se nikdo neptá, protože nemáme FB. Tak jsem ráda, že se nás někdo ptá, i kdy tam nejsme. Ale v reálném životě, si přehlížená nepřijdu, to vůbec.

B: Myslíš si, že tady toto vyptávání může být prospěšné druhým?

P: Určitě, když tohle někdo uvidí, že to jde, tak si řekne: tak to zkusím taky a třeba si ho, ten FB, deaktivuje, bude chvíli bez něj a třeba díky tomu najde cestu k jiným zájmům. Nebo taky ne (smích).

B: Poslední otázka, myslíš si, že to může být prospěšné pro vás samotné?

P: Možná spíš k těm otázkám, že se člověk nad tím musí zamyslet, proč vlastně říká ne. A co mu to dává a co mu to bere, opravdu se nad tím zamyslí. A nemůže to odbýt nějakou typickou frází, která se používá.

B: Díky moc, za tvůj čas.

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s Gábinou

B: Ahoj, díky, že se zúčastníš mého výzkumu na téma Středoškoláci bez FB. Tvé odpovědi budu s tvým předchozím souhlasem nahrávat na diktafon, přičemž se nemusíš ničeho bát, celý rozhovor je anonymní. V případě, že bys něčemu nerozuměla, tak se mě zeptej.

G: Dobře.

B: Tak jo, začneme první, nejobecnější otázkou. Znáš Facebook?

G: Jo, dneska není moc lidí, co by ho neznalo.

B: Dokážeš mi ho nějak popsat?

G: Facebook je prostě sociální síť, kde je spoustu lidí. Určitým způsobem se tam spolu baví.

B: Odkud víš, jak funguje?

G: Spolužáci, vlastně škola.

B: Setkáváš se s ním i někde jinde?

G: Reklamy na internetu. Všude jsou like, aji venku jsou často: sdílejte nás, dejte like. Ale vyloženě jako takhle bezprostředně ne.

B: Jaké spatřuješ výhody a nevýhody ve svém rozhodnutí nevlastnit FB?

G: No tak když se chystají třeba nějaký akce, asi nejčastěji ve škole, že se tam na něčem domluví, napíšu si to na tu svoji skupinu. Baví se tam spolu, víc toho o sobě ví, když něco chystají, tak o něčem nevím. A ve škole mi obvykle jen oznámí, jak to dohodli. Víš, takový, že člověk je vyčleněnej z toho, že se takhle nebaví. Že když člověk vidí, že někdo řekne: jo, toho jsem viděl na Facebooku, tak ho jdu pozdravit. A toho jsem viděl na Facebooku... A teď člověk nic, je odříznutej.

B: Jaké to v tobě vyvolává pocity? Tohle odříznutí.

G: Mně to ani tolik nevadí. Já nejsem ten typ, kterej by měl kolem sebe půlku třídy a spoustu kamarádek. Mně to ani tolik nevadí, vlastně spíš jsem ráda. Ale jako v tomhle smyslu je to nevýhoda, ale jinak jsem ráda, že ho nemám.

B: Jaké jsou tvé důvody, proč jsi ráda, že ho nemáš.

G: Nějak mě to nezavazuje k ničemu, že bych si musela říct: jo, tak to dám na FB a jakože dá se na to vymluvit. Nemusím se vázat na různý FB akce, jakože třeba – všichni, co mají FB, tak... a něco. Takže to se mě úplně netýká a navíc, cokoliv, co tam člověk napíše, nebo tam dá různé fotky, tak ten Fb si to strádá a dá se to kdykoliv najít. Ale je pravda, že kdybych už chtěla mít nějaký FB, náhodou, tak bych si tam nedala

jako prostě moje jméno a příjmení, ale spíše nějakou přezdívku, jako třeba elf s nějakým dračím něco, nebo nějaký zvíře, aby mi to moc nezasahovalo do soukromí.

B: Takže jestli tomu rozumím, jedním z důvodů, proč ho nemáš, je ochrana vlastního soukromí. Souvisí to ještě s něčím?

G: No tak je to taky protest, že člověk dneska, kdy všichni ten FB mají, tak je rebel, že ho nemá. Je prostě mimo proud.

B: Mimo proud?

G: Tak jako já nejsem stádovej typ, to se mi příčí. I když, ono, jak kdy. Ale tak třeba ve škole, když se tam domlouvají třeba s učitelama, že tam dají známky a pak jakože, kdo si chce napsat opravku, tak zítra přijde. A prostě já jsem o ničem nevěděla a opravku jsem chtěla, ale prostě jsem to nevěděla, takže jsem měla smůlu. Je to v tomhle blbý, to jsem byla hodně naštvaná.

B: Připadalo ti to nespravedlivé?

G: Jo, ale to udělali jenom jednou.

B: Stává se ti často, že na tebe takhle ostatní zapomenou?

G: Jo.

B: V jakých případech?

G: No tak třeba, že se něco domlouvá, to asi nejčastěji. Nebo že se něco plánuje a oni zjistí, že já tam mám být taky, tak teda řeknou: jé, tak to předěláme a tak teda jako dobře.

B: Co se tam plánuje?

G: Třeba výlet, kam se pojedete, kdy se pojedete, kdy se to komu hodí, třeba termín. Což taky, mně se nehodí a nikdo se mně na to neptá.

B: Když už by sis FB založila, tak z jakého by to bylo důvodu?

G: Právě z toho, že by se člověk přidal do té školní skupiny, aby věděl.

B: Ještě z jiného důvodu?

G: Asi ani ne.

B: Tudíž jediným důvodem by bylo studium?

G: Ano.

B: Jen skrz ty výlety nebo třeba i kvůli studijním materiálům?

G: Studijní materiály většinou dávám děckám já a on j pak někdo dá na FB (smích). Já si většinou píšu, takže s tímhle problémem fakt nemám.

B: A jak se dostáváš k informacím ohledně studia, které jsou na FB?

G: To se spíš vyptávám, jestli tam něco bylo nebo. V tomhle jsou učitelé féroví, že to pak řeknou i ve škole nebo když se něco plánuje, že se tam ptají. Něco k některým těm tématům se prostě nevyjádřím, že mi na tom zas tolik nezáleží. Že bych si řekla: teď přesně musím říct svůj názor, že tam a tam nechci. Jinak se spíš jako ptám, jestli tam něco nebylo. A jako občas i přijdou za mnou, jako, že tam řešili a já tam nejsem, tak něco.

B: A jak s tvým názorem pracují dál?

G: Já nevím, co tam mají, ale přijde mi, že to tam k tomu nedávají pak na tom FB, ale řeknou si: jo dobrý, tak ona může taky, fajfka. Ale jakože jinak asi nic.

B: Vzpomeneš si, kdy jsi o Facebooku slyšela poprvé?

G: Na přelomu, jak jsem se dostala na gympl. Tak tam prostě jakože jo budeme si povídat a chatovat a všichni si založíme Facebook, sláva. I když možná, že na základce taky někdy, jakože existuje něco jako Facebook. Ale jako víc, jako že by člověk si řekl, vyloženě znal někoho, kdo má FB, tak to fakt až spíš v té šesté.

B: Vzpomeneš si, jaké byly tenkrát tvé důvody, proč sis ho nezaložila. Všichni ho přece chtěli mít.

G: Tak jednak nejsem stádovej typ, jakože všichni si založí, tak já si taky založím. A jednak jsem neměla tolik lidí se kterými bych si tam povídala. Neměla jsem důvod, proč si ho zakládat. S kým si tam povídat. No, tak, někoho si tam najdeš. Nebo další připomínky – no tak na Facebooku, tak ten je strašně nebezpečnej, takže si tam můžeš povídat jenom s kamarádama, co víš, kdo to je, zrovna. A jelikož jsem nikoho takovýho neměla, tak nebyl důvod.

B: Tudíž tvým tehdejším důvodem byl nedostatek kamarádů?

G: Jo no.

B: Je to pro tebe i nyní nějaká bariéra v komunikaci, že ho nemáš?

G: V mých očích ne, ale pro někoho ze spolužáků možná trochu je. Ale já jsem, jak už jsem říkala, já se nebavím hned tak s někým, spíš jen s pár lidma. Mám pár lidí, se kterými si rozumím, ale není jich moc.

B: Tudíž ti ostatní jsou ti jedno?

G: Asi jo. Jakože je pravda, že oni se většinou tak jako baví spolu, jo jakože vyloženě za nima jako fakt musím zajít a zeptat se: hele ahoj, tak co, něco. Jakože, že bych automaticky se s nima bavila, tak to ne. Ale tak těch pár minut za den s některými bavím.

B: Pár minut?

G: Tak přestávky delší nejsou. (smích)

B: Pravda. A co o obědové pauze?

G: No tak o té jde ta skupinka čtyř jinak, oni chtěou mít asi takovou svou soukromou skupinu, protože jsou to kluci. Takže třeba jdou hrát Call of duty.

B: Takže ta tvoje malá skupinka lidí, se kterýma se bavíš, se skládá ze samých kluků?

G: No, jo.

B: Můžu se zeptat, z jakého důvodu se nebavíš s holkama?

G: Já nevím, já si s nima prostě moc nerozumím. Jednak mně přijde, že když ony se baví se mnou, tak mi přijde, že jsou takový nervózní. Občas mi to tak přijde, nebo se se mnou prostě nechcrou bavit. A když už někdo jo, tak je to takový, jakože je mi to nepříjemný ten styl, jak se se mnou baví. Že mají jako tendenci se povyšovat na něco. Typu: ty neznáš ten film? A prostě něco v tom smyslu, že prostě jsem naprostá kráva, že neznám ten film. Totální outsider, co nezná ten film, prostě katastrofa.

B: Kluci se s tebou takhle nebaví?

G: Ti jsou hodní a tohle neřeší.

B: Jak je to s tvým volným časem.

G: No, to bude zajímavý, protože já mám v poslední době volnýho času tak 15 minut, co jedu ze školy autobusem. Ráda čtu a tancuju.

B: Ještě něco dalšího?

G: Vyrábím všechno možný i nemožný z papíru. Jinak zbytek, teď je toho tak nějak víc, jakože pomáhám hodně doma a tak. Jo a ještě chodím na mládež.

B: Jakože křesťanskou?

G: Jojo.

B: Takže chodíš i do kostela?

G: No, to zase ne. Ono je to takový složitý, já chodím na shromáždění do jedné církve, s děčkama pomáhám ve druhé církvi, a mládež chodím ještě do třetí. To je neobvyklý.

B: O jakou se jedná církev?

G: Protestanskou.

B: A při těchto aktivitách s ostatními komunikuješ jak? Předpokládám, že tam bude také stěžejní Facebook.

G: No, ani ne. Na té mládeži je normálně mailová skupina, aby jsme se mohli bavit fakt všichni. Pak je i nějaká Facebookovou, ale všichni se bavíme výhradně přes mail.

B: Aha. A myslíš si, že tě třeba i víra formovala ve tvém postoji k Facebooku?

G: Asi jo.

B: V čem?

G: No jakože, podle mě se člověk tomu Facebooku tolik nepoddává. Nenabízí se tam třeba tolik, jako někdo, kdo o sobě všechno obkecá a všechno. Jakože nesouhlasí se vším, má nějaký svůj názor. Jo, je tam třeba, co se líbí Bohu, tak nad tím člověk přemýšlí. A teď někdo, řeknu extrémní případ, napíše na Facebooku: satanisti jsou super, všichni dáme like. Jo tak to je prostě ta protiskupina. Že tam člověk nedá ten like, protože s tím prostě nesouhlasí. A není to jak většinou: no nevím, co to je, tak tomu třeba hodím like. Prostě hloupost.

B: A jak ty tohle všechno víš, když ten Facebook nemáš?

G: No ta jednak nějaký stránky Facebookový jsou veřejný. Nebo taky děcka o přestávce když sedí, tak si čtou, to co tam někdo přidal. A když člověk slyší tu komunikaci, co si tak lidi píšou, tak mně to nepřipadá normální. A navíc ještě teda je to takový, že škola má parlament a tam se teda taky baví přes Facebook a pro lidi, kteří ho nemají, tak tam právě založili takovej jako účet, kam se přihlašuje asi pět lidí. Nepřidávají se tam žádný příspěvky, nedávají se tam žádný fotky, nic, je to vlastně jenom na to, aby se přidali do té skupiny toho parlamentu. A prostě si to četli. Takže jako jo, tam jsem. Ale není to jako můj Facebook, takže se od toho jako tak trochu distancuju. Jo prostě to nepokládám za svůj Facebook, jenom si prostě přečtu, že tam někdo něco dal a to je celý. Oni nám ho vlastně založili, řekli mi jméno a heslo, s tím, že se tam můžu podívat. Člověk se prostě tam podívá, řekne si: hm, nic novýho, a dál to neřeší. Takže se podívá jednou za týden, nebo za čtrnáct dní, jestli něco nepřišlo a to je celý. Takež to rozhodně za svůj Facebook nepovažuju.

B: Jasně, tomu rozumím. A jak jsi říkala, že některé ty stránky Facebooku jsou veřejný, tak na ty se třeba koukáš?

G: Jako moc ne, spíš jako občas náhodou, když něco narazím, nebo když přes vyhledávač Google mi vyplivne nějaký informace, který jsou jenom na tom Facebooku, na nějaké veřejné stránce, tak se na to třeba podívám.

B: Jak jinak tedy sháníš informace?

G: No tak většinou sháním věci do školy, třeba na referáty a tak to si hledám na internetu, nebo je třeba školní stránka, tak na tu se podívám. Tak maximálně ještě, když

jsem někde viděla nějakýho člověka a třeba mě zajímá, kdo to je, tak zkouším, jestli mi to vyhodí nějakou jeho veřejnou fotku nebo tak něco.

B: Koho jsi takhle třeba hledala?

G: G: No tak, když k nám třeba přišel jeden maturant a měl u nás přednášku na nějaký téma, no a na konci pak ještě něco říkal o nějaký informaci, kterou našel na internetu, tak jsem se třeba koukala, jestli bych se k těmto informacím nedostala i na jeho Facebooku.

B: A našla jsi?

G: Ne, protože se mi na jeho Facebook nepodařilo dostat.

B: Nebylo by pak jednodušší si účet na Facebooku založit?

G: Je pravda, že to jsem navrhovala i dalším těm dvěma spolužákům ze třídy, kteří taky nemají Facebook, tak že bychom si ho založili, abychom se do té třídní skupiny nějak přidali, stejně jako s tím parlamentem. Oni ale nechtěli ani tady toto. A že bych tam byla sama, to mě zase za to nestojí.

B: Vás je ve třídě víc bez Facebooku?

G: Asi čtyři nebo pět.

B: To je opravdu zajímavé, dnes to totiž není moc typické.

G: To jsou právě ti tři nebo čtyři kluci, se kterými se bavím (smích). To jsou takoví. Ne, je pravda, že to jsou jedni z mála kluků, kteří nejsou takoví ti nejvíc frajeři, kteří prostě jdou, mají sluneční brýle v zimě. A když ej nějaká aféra knírků, tak mají knírky a když je aféra něčeho jinýho, tak zase toho. Jsou to, nevím, prostě takoví ti chytří. Někteří jsou ajťáci, myslím, že dva chodí do skautu a i ostatní se něčemu věnují. A myslím, že nejsou prostě takoví zblbnutí dnešní dobou.

B: Myslíš, že vás spojilo to, že nemáte Facebook?

G: To určitě ne, já jsem to zjistila až teďka si před půl rokem, že nemají Facebook. Ono se to špatně zjišťuje, když ho člověk nemá. (smích)

B: A bavíte se spolu třeba o Facebooku?

G: No u jednoho vím, že si vzal poučení ze své sestry, která se na Facebooku stala závislou, Přitom si založila Facebook jenom na to, aby se mohla připojit do skupiny s tím, že sama tam nebude nic dělat. No a nakonec se to zvrhlo, že nad tím Facebookem sedí strašně dlouho. Takže ten je tím takovej odstrašenej tím, že jeho rozumná sestra, která když je teď doma, tak je pořád jenom na Facebooku. Což já vlastně vidím i kolem sebe.

B: Proč myslíš, že je pro všechny takovým lákadlem? Co může nabídnout?

G: Tak určitě jednoduchý spojení s těma kamarádama a různýma lidma. Pro některý to může být třeba i dobrodružství, že se třeba s někým seznámí nebo třeba něco najdou. Pro některý, třeba takový ten stádovej typ: všichni to mají, tak já si to založím taky.

B: Těch věcí je na Facebooku strašně moc, lidí je tam strašně moc, příspěvků je tam strašně a pořád je se na co dívat. Mně přijde, že tam je takový to, že i když mám jen pár kamarádů, tak: je obrázek, odkaz, další člověk, pěkný obrázek, odkaz, další člověk... A že prostě toho je tam strašně moc a než to člověk všechno prohlídne. A čím víc kamarádů, tím víc informací, tím příspěvků a tím obrázků a tím všeho. A když to chce člověk všechno prohlídnout, tak mu to vezme i celý den.

B: Jak vnímáš přátelství, která jsou na Facebooku?

G: Je pravda, že někteří jsou možná umírnění, a že jich mají fakt jenom pár, jakože třeba spolužáky nebo z koníčků někoho. Ale pak takový ti, že člověk má tisíc přátel, že si prostě každého, že si každý profil, na který najede, tak mu dá nějakou žádost o přátelství nebo každého člověk, co kdy, kde nějak, za jakýchkoliv okolností viděl, tak si ho dát jako přítele. To je jakože takový přítel na Facebooku není to stejný jako přítel v nefacebookovém prostředí.

B: Jaký v nich spatřuješ rozdíl?

G: Na Facebooku je člověk takovej jakože nevázanější, že rozdává slova typu úžasný, jó, nádherný, prostě je odhodlanější a pak v normálním světě prostě nic.

B: Čím je to daný?

G: Že se prostě s tím člověkem nevidí přímo, ale píše to do toho textovýho políčka. A že to prostě není ten člověk. I z toho psychologickýho hlediska mně to připadá podobný jako v casinu, kde jsou žetony, aby se člověk nemusel dívat na skutečné peníze. Pak má člověk tendenci víc rozhazovat, protože si řekne, jsou to jen žetony a nejsou to jeho peníze. Takže takhle je to jen nějaký textový políčko a není to přímo ten člověk. Člověk si netroufne do očí toho říct tolik, jako prostě na Facebooku, kde člověk napíše každou hovadinu, co ho napadne.

B: Tudíž ty za sebe preferuješ setkání tváří v tvář?

G: Jo, protože člověk je prostě s tím druhým v užším kontaktu, takže když člověk chce mít nějakýho přítele, jakože fakt, se kterým se baví a takhle, tak na Facebooku je to, jakože člověk si sice udělá přítele, ale pak se to hned tak má tendenci rozprsknout. Nebo prostě když se s ním přestane bavit, tak to není takovej ten šok, protože to je jeden,

jedna položka z toho dlouhého seznamu a jenom těch pár příspěvků. A když fakt člověk je s tím člověkem a ví, jak se tváří, nebo prostě jak je v té verbální komunikaci, že, je to prostě takový normálnější.

B: B: Jak moc často si uvědomuješ, že ti Facebook ovlivňuje život?

G: Tak jelikož chodím každý den do školy, tak skoro každý den. Jako, když člověk přijde od třídy a už je po zvonění, jako všichni jsou ve třídě a prostě polovina lidí má vytáhnutej mobil a je někde na mobilu, pravděpodobně na internetu, pravděpodobně na Facebooku, tak je to takový, že člověk se jenom dívá a vidí jen mobil, mobil, mobil a říká si, co je? Taky mě dojalo, že prostě seděly dvě holky vedle sebe a psaly si na Facebooku, jako zprávy, jako kdyby si povídaly, ale prostě si to psaly. A to nebyla ani hodina, to byla přestávka, mohly si svobodně povídat, ale oni si to psaly na Facebook, prostě sranda. A asi jo, asi je to zajímavý, ale mně to přijde zvláštní. Jako já si třeba taky s někým ráda píšu mailem, nebo po tom chatu, ale zas, když už vedle někoho sedím, tak je pro mě cennější si s ním povídat, jako povídat a ne si s ním psát prostě přes internet.

B: Třeba nechtěly být slyšeny.

G: Ale stejně, i když to na tom Facebooku nedají nějak veřejně, tak se to dá najít. Facebook si všechno uchovává. Já nevím, tak mají jít někam pryč. Jako stejně se může každý podívat na tu jejich obrazovku, co si tam píšou, protože teďka ty mobily mají pořád větší a větší obrazovku, je to pomalu jak malej tablet. Jo, takže je to hovadina si takhle psát.

B: Ovlivňuje chování lidí na Facebookí tvůj pohled na ně?

G: Určitě. Čím víc oni na tom Facebooku machrujou, tak tím víc jsou pro mě trapnější. Že přijde mi to jako taková hodnota toho, že si člověk povídá, nebo že dělá věci s rozmyslem, že prostě hodnota toho člověka, že je prostě na nějaké, že je na nějaké myšlenkové úrovni, že prostě se dokáže ovládat a nedělá impulzivní všechno. Nepíše prostě každou hovadinu, i když je to prostě Facebook a je to tam už normální v téhle době. Prostě tímhle tu úroveň každej prostě snižuje, když dělá na Facebooku takový věci. Jako dřív prostě lidi dělali jiný hovadiny, tak teď dělají hovadiny na Facebooku, protože to je snadný je tam dělat.

B: Jaké hovadiny máš na mysli?

G: Já nevím, že tam třeba člověk píše každou myšlenku, která ho napadne, nebo že se třeba fotí v nějakých nesmyslných pozicích, třeba teďka ty selfička v poslední době, to

mi přijde úplně strašný. Jako fotit sebe sama nějak. To je tak trapný. Ale to už není Facebook. Jo ale takový to: no tak zkusíme, co to udělá když... A teďka tam něco někomu napíšu divnýho nebo pošlou nějakýj ujetej obrázek, i když, kdyby ho měli třeba tištěnej, tak by ho tomu druhýmu nikdy neukázali, tedy pravděpodobně. Jo, tak mu to raději pošlou. Dělají prostě bez rozmyslu věci, který by normálně nedělali a nerozumný věci.

B: Co jim dodává odvalu?

G: Určitě určitá anonymita, že sice člověk ví, že je to někdo jo, jméno příjmení, věk, bydliště, pomalu všechno, tak jako člověk se nevidí právě tváří v tvář. Jakože já teďka viděla obrázek o tom, jak Facebook rozděluje blízké, kdy tam byli dva lidi, co si psali i když spolu seděli na gauči a přibližuje vzdálené a to tam zase byl obrázek dvou lidí na různých kontinentech.

B: Vraťme se prosím ještě ke tvé dřívější odpovědi, říkala jsi, že taky chatuješ?

G: No tako, když už se naskytne ta vzácná příležitost, že někdo ochotnej si se mnou chatovat, tak ano. Jako přes mail. Anebo si píšu přes telefon, jakože esemesky.

B:

G: Navíc jako i když si člověk hledá o tom Facebooku něco, tak když ono se to nemaže, takže když si člověk zaplatí, třeba zaměstnavatel, tak může dohledat prakticky všechno, co tam kdy ten člověk napsal. A i když to ten druhý smazal, tak to jde najít, pokud si zaplatíte. Navíc teďka aji když ten Facebook automaticky rozlišuje ty lidi na těch fotkách, nějak podle očí nebo co. Ale že prej i ten Facebook si to hledá sám, že jako člověk jde poznat podle postoje, barvy vlasů, oblečení stejného, nebo tak něco. Já jsem na to viděla pěkný video, kdy zvali různý lidi z ulice do stanu, že jim budou věštit. Takže se nejdřív zeptali na jméno, příjmení a pak tam ten borec různě poskakoval, zapaloval vonný tyčinky a najednou začal těm lidem říkat bydliště, počet dětí, kde byli naposledy na dovolené, číslo jejich účtu, kolik maj na účtu a jaký mají dluhy. A ti lidi byli úplně v šoku a říkali si: wow, nějaká vyšší síla. A oni pak vlastně odhrnuli plentu a za ňou byli dva lidi, kteří byli na Facebooku a všechno hledali. Já jsem třeba byla v šoku, že někdo na Facebook číslo svého účtu. Napřed jsem si říkala, že to ani není možný, proč by to dával na Facebook, ale ono to fakt je. To je děsivý.

B: Kde ses dozvěděla o tom, že tohle ti zaměstnavatelé dělají?

G: Ověřený to nemám, že ty lidi si to takhle zjišťujou, ale říkalo mi to celkem dost lidí. Jo třeba rodiče, nebo někteří z dospěláků, že si řeknou: a copak píšou na Facebooku, tak

se podíváme. A když vidí, co tam někteří mají, tak si řeknou: no to je teda člověk, toho ve firmě fakt nechcu. A jako nepřijmou ho.

B: Proč jsou podle tebe lidé tak sdílní?

G: Já bych řekla, že je k tomu určitým způsobem nějak nabádají nebo donutí a oni se nechají. Jo, jakože ta vůle už jde taky do háje, že si řeknou, že to všichni dělají, tak já jim to taky automaticky napíši. Už nad tím nepřemýšlí, že už je to jejich bydliště, nebo byt nebo pin nebo něco. Nevím, už taková otupělost. U těch extrémních případů jako fakt netuším, proč to tam lidi dávají, je to přece jenom soukromí.

B: Ty si své soukromí chráníš?

G: Jo tak snažím se. I když teda Google je taky strašně vlezlej, mezi náma. Jako Facebook jako pro mě sám o sobě je vlezlej jako Google, ale tam ti lidi už to dávají sami. Jakože on se třeba ptá pořád na tu stejnou určitou otázku, ale člověk si může vybrat, jestli odpoví nebo ne. Má určitou svobodu. Ale stejně to tam většinou napíšu a ostatní si to tak můžou přečíst.

B: Proč si myslíš, že lidi dnes tak moc baví sledovat životy druhých?

G: To fakt nevím, mě to třeba nezajímá. Ale tak třeba když má člověk kamarádku a ona mu dlouho nenapíše, tak se podívá na její profil, co teda dělá a jak se má.

G: To fakt nevím, mě to třeba nezajímá. Ale tak třeba když má člověk kamarádku a ona mu dlouho nenapíše, tak se podívá na její profil, co teda dělá a jak se má. Občas to třeba může být i zajímavý, že tam jsou fotky, že se vyfotí nějak, dají tam příspěvky nějaký vtípný, a tak. Jakože upřímně, možná, že kdybych s tím začala a podívala se na jednoho člověka, druhého, třetího, pátýho, a pak bych chtěla vidět, co dělá ještě tenhle a tamten. Ale jelikož se člověk do toho víru ještě nedostal. Tak mi to nechybí, protože vlastně nevím, co. Takže to pro mě není takový lákadlo, když jsem si to ještě nezkusila. Ale zas, nevím, jestli by mě bavilo číst příspěvky typu: byl jsem na záchodě, a co měl k večeři a kdy šel spát. To si vždycky říkám: no to si děláš srandu, že tam tohle někdo napíše!

B: Tohle je dneska docela normální...

G: Jo, sedíš u počítače a jenom sleduješ to, co dělají ostatní, co bys vlastně dělal i ty, kdybys šel ven. To je prostě úplně zabíjej čas.

B: Takže tě to vůbec neláká?

G: Jako je fakt, že jsem to jednou udělala, přes ten parlamentskéj účet, tak tam je Facebook i ředitele našeho. Tak jeho profil jsem si prohlídla a to mně teda stačilo. Jo a

tam přesně bylo to, že jsi viděla: já, toho člověka znám, tak si můžu prohlídnout i jeho. Najednou tam byli všichni ze školy a ty lidi, kterým znám i z jiných. Takže ona je to jako taková droga. Ale ze zkušenosti člověk ví, co to s těma lidma dělá a nechce skončit tak jako oni. Někteří jsou fakt odstrašující případy, no hodně z nich. (smích)

B: Myslíš si, že Facebook může pomáhat s budováním identity?

G: Prakticky jo, protože se tam setkává s řadou názorů a pokud se jima nechá ovlivnit, tak je to třeba tak, že o něčem něco neví. A tak si říká: jo, přítel si myslí tohle, tak já si to budu taky myslet. Tak jo, že už má nějaký ten svůj postoj, kterej není jeho, ale je od někoho převzatý. Takže má na dosah ruky názory strašně moc lidí, jo takže si může, říct tohle se mi líbí, tohle nelíbí, vybírá si. Anebo občas je tam i to, že si člověk říká: no, moc se mi to nelíbí, ale kamarádka si myslí, že je to super, tak to asi bude dobrý a já si budu taky myslet, že je to dobrý. Jakože někteří jsou z toho úplně zblblí.

B: A myslíš si, že Facebook pomáhá člověk hledat si své místo ve společnosti?

G: No tak záleží na tom, v jakých kruzích se ten člověk pohybuje. Jako můžu uvést příklad sama na sobě, že třeba v té třídě jo. A je pravda, že třeba pokud to je někdo, kdo se v té třídě úplně neangažuje, nebo je takovej tišší, tak na Facebooku prostě dává šílený fotky a hodně se tam baví a pořád a pořád, tak lidi ho možná začnou trošku brát, jako, že je trošku živější. Jo ve třídě je sice tichej, ale jinak je ukecanej. Takže ho to možná pozvedne v té komunikační činnosti.

B: Jak si své místo buduješ ty?

G: Já se chovám podle sebe a podle toho, jak se chovám, tak oni si o mně něco myslí a chovají se podle toho. Ale právě, že taky, dřív si o mně lidi mysleli, že jsem nějaká moc divná, protože jsem jednou nějak zachovala. Jo, ale jedna situace neurčuje celýho člověka, takže je třeba na to pohlížet z více úhlů.

B: Jaké místo máš ve třídě teď?

G: Já jsem člověk, kterej když někdo něco neví, tak ví, že za mnou můžou přijít. Ale že by za mnou třeba přišli a řekli: tak co, jak se máš a co jsi měla na večeři a tady ty kecy, tak to jako úplně ne. Mají určitěj odstup a i respekt, kterej ten Facebook docela stírá. Protože když se mi něco nelíbí a já prostě řeknu že ne a lidi fakt jako přestanou. Protože mají respekt, zatímco ostatní, když něco takovýho řeknou ostatní, tak oni ví, že tam na tom Facebooku plácaj cokoliv, takže už ho neberou, jako, že to myslí vážně. Že si řeknou, třeba to řeknou jen tak a pokračují v tom dál. Jo ale já jako taky se snažím jim ukázat, že jsem celkem fajn, že nejsem jen ta učená šprtka. Tak když mi nejde matika,

tak se teda jako snížím a přijdu za ní, že prostě mi to jako vysvětlí. To zase ne. Takže se jako snažím se všema bavit, ne ve stylu: ty to nevíš? Jo, já si o sobě myslím, že nejsem jenom šprtka, ale že jsem i člověk, se kterým se dá normálně bavit i jinak než na akademické úrovni. Což si možná mnozí mysleli. Jakože jo, já jsem spíš introvert, ale jak v jaké společnosti. Mně třeba nedělá problém bavit se s více lidma, ale jak kdy... Já se jako moc nebavím s holkama a u nás je bohužel valná většina holek. Takže se ta skupina lidí, se kterými bych byla schopná se bavit, se docela zužuje a ještě když oni sami si tam dělají svou skupinku, tak je to těžký no.

B: Jaké v tobě vyvolává pocity, když někomu máš říct, že nemáš Facebook?

G: Hrdost, nebo nějaká průbojnost, že jsem jedna z mála těch, kteří ho nemají.

B: Jaké jsou reakce ostatních?

G: Jak kdy, někdy někdo řekne něco jako: hm, to seš dobrá, že ho nemáš. Už jsem se setkala i s větou jako: to máš dobrý, že nemáš Facebook, nejseš závislák jako já. (smích) Nebo třeba: hm, odolala tlaku. Někdy lidi řeknou jen: hm, tak nemá. A někdy: hm, nemá Facebook, intonací jakože podřazenej člověk, atd.

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Terezou

B: Tak jo, ahoj, ještě jednou ti děkuji, že jsi ochotná zapojit se do mého výzkumu, který realizuji v rámci psaní bakalářské práce. Jak už jsem ti říkala do telefonu, celý rozhovor se bude točit kolem Facebooku.

T: Jasný, žádný problém.

B: Začneme úplně jednoduchou otázkou. Znáš sociální síť Facebook?

T: Ano. (smích) Nežiju v amazonském pralese, takže ano. To je dobrá otázka na začátek, ale já ti k ní teda něco řeknu. Občas už mám z toho modrýho rámečku s efektem fakt tiky v oku. Jdeš na nějakou internetovou stránku, je tam v rohu, dostaneš ve městě leták, je tam v rohu, chceš se dostat k nějaký informaci a mimo jiné se můžeš přihlásit přes tlačítko s efektem... (povzdych) Tak nějak čekám, kdy se to tlačítko objeví i na lidech

B: Můžeš mi ji prosím popsat?

T: Jakože objektivně nebo subjektivně?

B: Můžeš objektivně i subjektivně.

T: Dobře, tak nejdřív objektivně. Objektivně je to, sociální síť, kterou založil Mark Zuckerberg, aby děcka z univerzity mohly posuzovat fotky holek. Použil k tomu fotky z

ročenky. No, děcka spolu vlastně mohly o těch fotkách komunikovat a tak vlastně chtěl, aby se ta univerzita o sobě něco dozvěděla. Pak se to rozrostlo v to, že tam teď lidi mají profily k tomu, aby mohli informovat svoje okolí a zbytek světa o tom, co dělají. Mohli se chlubit tím, co mají a nemají. Prostě o nich všichni věděli všechno a mohli jim tam psát, jak je to boží, atd.

B: Aha a jaký je tvůj subjektivní názor?

T: No, tak podle mě je to úplně zbytečná věc, dá-li se to tak říct, která ti pouze ubírá čas a nic moc zajímavého ti nepřináší.

B: Dobře, k tomu se ještě dostaneme. Odkud víš, že právě takhle Facebook funguje. Myslím to, že tam mají uživatelé profil, sdílí tam s ostatními fotky či videa a další.

T: No tak hodně jsem se toho dozvěděla ve škole. My jsme se o Facebooku bavili v informatice, vlastně i o tom Zuckerbergovi, dost mi řekli děcka nebo třeba i moji kamarádi, co ten Facebook mají. A ono je to tak nějak obecně známý. Podle mě existuje jen opravdu málo lidí, kteří by pojem Facebook neznali, jestli vůbec takoví jsou. Možná nějaká starší generace.

B: Kde všude se ve svém běžném životě s Facebookem setkáváš?

T: Nejvíc ve škole, vždycky jenom slyším: „Ty jo, četla jsem na Facebooku, že tohle a tamto...“ Nebo: „Jo, oni to házeli na Facebook, tam jsem to četla.“ Takže ve škole hodně, mezi kamarádama, kteří tam žijou podstatnou část svého života. A pak třeba, nevím, v dopravním prostředku, kdy sedím vedle člověka, kterej furt čumí do mobilu a teď projíždí, co se kde stalo novýho.

B: Uvažovala jsi někdy o tom, že by sis Facebook založila?

T: Jenom pokaždé, když prožívám nějakou chvíli, která se mi zdá zajímavá, tak si tak jako říkám, že když už bych ten Facebook měla, tak bych tam dala nějakou cool fotku z toho, a přemýšlím, jaký cool popis bych k tomu dala. (smích) Jako často aji přemýšlím, jak by vypadal můj profil, co všechno bych tam dala za zážitky a jaký fotky. Chápeš ne, jela bych na „linky“ a komentáře typu: Wow, to je skvělý, kde to bylo? A vypadáš tam bezvadně. (smích)

B: A proč jej tedy nemáš, když o něm v podstatě velmi často přemýšlíš?

T: Jakože teď, v tuto chvíli?

B: Pokud se tvůj vztah k Facebooku nějak vyvíjel, můžeš mi ho klidně popsat.

T: No, tak Facebook je spojený s internetem. A třeba na základce ho měli všichni hlavně na mobilu a já internet neměla, takže jsem ho mít nemohla. Nebo jako mohla, ale

doma na notebooku a já jsem ještě neměla svůj, my měli jeden společnej i s rodičma a to bych byla pořád pod kontrolou. Navíc bych tam nemohla trávit ani moc času, protože mamka na notebooku hodně pracuje. A rodiče vlastně ani nechtěli, abych si ho zakládala.

B: Nechtěli?

T: No, to bylo někdy na základce. První stupeň asi úplně ne, spíš někdy ten přelom prvního a druhého stupně, pátá až šestá třída.

B: Ty sis v této době chtěla založit profil?

T: Ne, to ne. Ale mluvila jsem o něm, že jsem třeba říkala, co tam dala kamarádka za fotky a tak. No oni vždycky říkali, že na Facebooku se seznámíš s cizíma lidma, že nikdy nevíš, na kdo sedí na druhé straně počítače. Že ti prostě někdo pošle žádost o přátelství a klidně tam může mít falešnou fotku. A blablalabla, znáš to, ne? Jo a teďka zpětně jim dávám za pravdu, protože tam o sobě lidi fakt napíší všechno, jako i hodně osobní věci a kdokoliv si to na světě může přečíst. Jakože, je to nebezpečný. Nebo jako, ono se to asi dá určitým způsobem zablokovat, že ten, kdo tě nemá v přátelích, tak tě nevidí, ale i tak, mně to přijde jako znásilňování. Že si tě tam kdokoliv může najít, vytipovat si tě. Proto nechápu třeba ty celebrity, co tam o sobě píší i dost intimní věci. Jako, když tam máš jméno a jednu fotku, tak snad ok, to ti Facebook slouží ke komunikaci s ostatními a nesloužíš ty Facebooku, ale u řady lidí je to dnes spíš ten druhý případ. No, nicméně, já si někdy v osmé založila Gmail a s ním přišel i Google+. A to mě teda začalo strašně obírat o čas.

B: Promiň, co je Google+?

T: Aha, no to je něco hodně podobnýho, takovej nižší level Facebooku. Tam třeba sleduješ různé skupiny lidí a tady tam je chat a je to dost podobný, ale ne tolik známý. No a já jsem v té době třeba klidně na dvě hodiny zasekla na tom, kdo tam jakou dal fotku nebo, co je tam novýho. No, a když už to vlastně bylo teď na gymplu, tak já jsem najednou začala zjišťovat, že jsem ztratila dvě hodiny času úplně ničím. A to mě strašně deprimovalo, protože jsem na to furt jenom čuměla a čekala, kdy se tam objeví něco novýho, co jsem ještě neviděla. Pak jsem ti to teda zrušila, jakože měla jsem dost silnou vůli na to, abych si to zrušila. (smích) A takže se bojím, že kdybych měla Facebook, tak by to bylo ještě horší, protože na Facebooku, tak toho máš ještě víc všech tě kanálů a víc lidí a možností, co dělat. A ona ta představa, že bych nad tím třeba tři hodiny čekala a jen čekala, než se tam objeví něco novýho... Já bych toho byla schopná. Ona se

samozřejmě najde spousta jiných věcí, nad kterými ztrácím čas, ale Facebook to není, v tom tak trochu vybočuju a vůbec mi to nevadí.

B: Vybočuješ ráda?

T: Asi jak v čem, ale zrovna v tomhle na tom nevidím nic špatného, ale ani nic zajímavého. Respektive, já na to koukám tak, že pro ostatní lidi, kteří mají Facebook je třeba zajímavý poznat někoho, kdo Facebook nemá, kdo nešel zrovna touhle cestou. Že se prostě dá žít i bez něj. Já jim většinou do těch jejich udivených obličejů řeknu, no co, nemám Facebook a světe div se, žiju! Opravdu si nemyslím, že Facebook je naši nedílnou součástí a rodíme se s ním, ačkoliv nám to všude tlačí. Navíc mi vadí, jak hrozně ovlivňuje lidi. Všechny ty pitomý výzvy, kdy jsou lidi schopni snést lžičku skořice, protože to dělají všichni a je to moderní. Jo nebo jak všichni sdílí něco, o čem třeba ani nic neví, ale dělají to všichni, tak já taky, aby byl součástí funclubu..

B: Mohla bys mi tu poslední větu víc vysvětlit, s tím rozením?

T: Třeba, když chodím do divadla, jakože do kroužku, tak tam se všechny informace o představeních a zkouškách házou na Facebook, máme tam udělanou skupinu a vše se řeší tam. No a já pak prostě přijdu do školy a někdo mi řekne: „Jo Teri, ty asi nevíš, že dneska máme extra zkoušku, že? Jarda to dával na Facebook. Jo, počkat, ty vlastně nemáš Facebook. Proč ho sakra nemáš?“ Jo, takže je to velkej problém a člověk občas cítí i takovej neviditelný tlak od ostatních, abych ulehčila práci. Nebo když se třeba chceme na něčem dohodnout nebo když třeba celý svět ví o tom, co se děje na Facebooku a mě se pak někdo zeptá na názor a já o ničem nevím. „Ty nevíš?“, ptají se mě s údivem, no, nevím sakra, jak bych mohla. Ale platí to i naopak, pro ty ostatní lidi je zase komplikovaný, že těm druhým, co nemají Facebook, musí dávat vědět nějakou jinou cestou. Občas se mi zdá, že tady tím, že všechno všichni ví z Facebooku, tedy kromě mě, tak trochu přidělávám práci, jak se mi furt musí něco dovysvětlovávat a hlavně myslet na to, že to ještě musí poslat někomu jinému. Takže jako občas jsem mimo dění, zkráceně řečeno. (smích) Teda, do doby, než mi to někde přetlumočí. Jo ale ten tlak třeba je aji mimo školu, nevím, třeba že se někde musíš přihlásit přes Facebook nebo podstatný věci se sdílí tam, takže zase, je to tlak i není. Já ho cítím, ale je skrytej. Chápeš? (smích)

B: Až moc dobře. Jaké to v tobě vyvolává pocity, že jsi občas mimo dění?

T: (zamyslí se) Jako, to lze těžko vyjádřit. Mimo dění jsem jenom po ránu, protože to přijdu do školy a nevím nic, co se přes odpoledne nebo večer řešilo na Facebooku. Ale

není to zas tak strašná věc, se kterou by se nedalo žít. Ale zas jako mě to občas pěkně štve, že prostě všichni všechno ví z Facebooku, baví se tam třeba o testu a já to nevím. Ale zas chápu, že oni předpokládají, že je zcela normální, že všichni Facebook mají. To je jako když dneska všichni předpokládají, že máš mobil. Představ si, že bys ho neměla.

B: To je pro mě, vzhledem k tomu, že nemám Facebook, docela nepředstavitelné.

T: No vidíš a já nedávno četla o nějakým týpkovi, kterej vede nějakou firmu a strašně ho štvalo, že mu pořád někdo volal i domů a nemohl být vůbec s rodinou, tak si ten mobil zrušil a taky to jde. Ale to už mi přijde takový... Nevím no, jako kdyby se někomu něco stalo, chcu to vědět co nejdříve. Ale jako s tím Facebookem to je v poho. Fakt mi vadí, že ho nemám jen z nějakých praktických důvodů, skrz tu školu, že třeba nevím o úkolech, atd.

B: Vytvoříš nějakou vlastní iniciativu, aby ses k potřebným informacím dostala?

T: No, když vím, že se něco bude domlouvat na Facebooku, tak na to se pak zpětně zeptám. Ale když se tam třeba stane nějaká událost, já nevím, plácnu blbost, když třeba bude mít můj spolužák nehodu, tak to samozřejmě v danou chvíli nevím a ostatní se o tom přes ten Facebook dozví. I když, tohle by asi zrovna na Facebook nedával. Že by tam dal třeba selfie z operačního sálu. Je to sice trošku sadistický, ale v dnešní době normální. (smích) No a já bych o to přišla.

B: Ovlivňuje to, že nemáš profil na Facebooku, tvé postavení v kolektivu?

T: No, jak kdy. Tedy, Facebook samozřejmě není to jediný, co udává tvé postavení. Kdyby to tak bylo, už bychom to tady rovnou mohli zabalit, ne? (smích). Jo, já to vlastně můžu dokázat i na sobě, protože si myslím, že jsme v některých věcech ve třídě nepostradatelná. Jo a pak hodně věcí, co je na Facebooku, tak o těch i vím, že mi to někdo řekne, nebo se řeší zpětně něco, co se řešilo už ve škole. Ale myslím, že to že nemám Facebook mé postavení nijak neovlivňuje, takže vlastně ne. Takže, ehm... (smích) To, že nemám Facebook nemá žádný vliv na moje postavení ve třídě. I když je fakt, že já si občas přijdu jako přítěž pro ostatní, protože na mě musí brát ohledy a ještě mi něco preposílat.

B: Předpokládám, že to dělají z přátelství.

T: (smích) No, možná spíš z povinnosti. Třeba zrovna v tom divadle je potřeba, abych na tom představení byla, takže mi to musí poslat. Ale v té třídě to tak nejspíš bude, protože mi holky často posílají i věci, které se studia netýkají. (smích)

B: Právě, to jsem myslela, že v ti v podstatě můžou unikat třeba nějaké drby o učitelích, které třídu mohou svým způsobem spojovat.

T: Jo, tak to asi jo, ale to já zas hodně doháním na Skypu.

B: Aha.

T: No, já jsem si Skype musela založit zase kvůli jiné věci, protože jsme měli jednu akci s kamarádama v Ostravě a v Praze a taky jsme se museli na něčem domluvit a oni na všechny domluvy používaly Skype, takže jsem si ho založila. Takže, co já nemám ty komunikace s děčkama na Facebooku, tak podle mě je to z hlediska komunikace tomu vyrovnané. Je to jako dobrá náhrada, akorát tam nikdo nedává obrázky a videa, nepíše statusy. A my tam vlastně máme i třídní fórum, kde je napojených asi dvacet lidí a píšeme si tam. Takže tam sice nejsme celá třída, všech třicet dva lidí, ale je nás tam dost.

B: Kde se tedy v tom kolektivu vidíš?

T: No, tak z hlediska mého místa ve třídě jsem mezi šprty, protože sedím v první lavici. (smích) Ale já nejsem ten šprt, kterej dojde domů a hned se učí. Ale tím, jak chodím do toho divadla, tak znám hodně učitelů i víc soukromě a díky tomu hodně věcí vím, navíc si často dělám zápisky a mám přehled o tom, co se děje a i proto si myslím, že jsem ve třídě nepostradatelná. Což jsem říkala už před chvílí, protože hodně děček se mě pak třeba ptá, jestli nevím, kde je ten a ten učitel a jakej byl úkol.

B: Když pomineme tvé sezení v první lavici, kde ještě se vidíš?

T: (přemýšlí) Já nevím, jestli to tak připadá jenom mně, ale naše třída spolu vychází dost dobře jako celek. Takže já nemám problém se bavit s kýmkoliv a v podstatě i o čemkoliv, vůbec se nepříjdu nějak odřízlá. Asi je to i tím, jak po mně pořád někdo něco chce, tak stále se všemi komunikuji. Jo, funguje takovej ten výměňej systém, že já ti dám zápis a ty mně úkol. Takže v tomhle si přijdu, že stojím tak nějak uprostřed. Ale jako samozřejmě, že si v některých věcech nebo teda spíš situacích přijdu vyčleněná. Třeba, že nevím, že tamhle ta holka má novýho kluka, protože dávala na Facebook fotku s novým klukem, nebo že se ti dva už zase rozešli. To obvykle zjistím až tak s třítydenním zpožděním, takže ta holka už má dávno jinýho. (smích) Ale tohle jsou zrovna věci, bez kterých opravdu dokážu žít. Navíc, když je něco opravdu důležitého, tak mi to holky řeknou, myslím jako, co se týká naší třídy, která mě pochopitelně zajímá nejvíc. Občas je zase fajn, když člověk něco ví a může to proti druhýmu použít. (smích)

B: Proč myslíš, že tolik lidí baví sledovat životy druhých?

T: Tak určitě proto, aby byli v obraze. Aby přesně věděli, kdo s kým je a není, kdo kde byl a co dělal. Možná i proto, aby mohl srovnávat svůj život s životy těch druhých. Já nevím, může si třeba říct: aha, tady ten nedal za celý víkend nic na Facebook, tak to asi nedělal nic zajímavého, zatímco já jsem byl ve Vídni. Jo a naopak, když někdo něco na Facebook dá, tak je to asi něco, co stojí za zmínku a chce se o to podělit. A to já bych pak samozřejmě taky chtěla rychle udělat něco skvělého, abych to mohla dát na Facebook a pochlubit se tím. Jo, takže to dost vlastně ovlivňuje nás samotný, v tom jak se vnímáme. Někdo, kdo nemá co dát na Facebook si může sám pro sebe připadat hrozně nudnej a přitom třeba žije bohatší život než ostatní, ale jen se o to nechce podělit nebo mu dost zajímavěj nepřipadá. No a zase ten, co tam pořád něco přidává, si může připadat jako nejvíc cool a přitom je jeho život nudnej.

B: Tudíž si myslíš, že užívání Facebooku ty lidi nějak formuje?

T: Určitě. Jako všechno, co prožíváme a vnímáme, nás jistým způsobem formuje. Ale ten Facebook, třeba právě v tom, jak lidi koukaj na profily druhých, tak to u nich může třeba dopomáhat vytvářet obraz o těch druhých, tedy samozřejmě předpokládáme, že to lidé na Facebooku myslí upřímně. (smích)

B: Teď tomu úplně nerozumím, můžeš uvést nějaký příklad?

T: (zamyslí se) Myslím to třeba tak, že já Facebook nemám, tudíž když se mi stane jedna nějaká událost třeba s klukem, nevím, vrazí do mě ve škole, neomluví se, tak si řeknu, že je to nějaký blbec. Nebo třeba, když mi někdo není sympatickej, protože působí namachrovaně, atd. No a já, pokud ho nepoznám osobně, na něj budu mít pořád tady ten pohled, protože nemám moc šanci, jak ho změnit. Ale lidi, co mají Facebook si ho třeba můžou najít a tam o něm zjistit, plácnu, že třeba dělá každej týden dobrovolníka nebo něco takovýho. Je jasný, že to je ovlivní, protože si řeknou: aha, on dělá dobrovolníka, tak to asi nebude tak špatnej. A v tomhle smyslu vlastně může Facebook ovlivňovat a formovat všechny. Formuje to pak třeba i toho kluka, kterej si řekne, lidem na Facebooku se líbí, že dělám dobrovolníka a třeba ho to ještě víc podnítl k další aktivitě. (zamyslí se) Ono je to složitý, protože pak to zas může někoho ovlivňovat, aby dělal jen určitý věci pro to, aby je mohl vyvěsit na zeď. Tudíž je z toho jen pak jedna velká přetvářka. A je pak třeba schopnej zabít celý den u počítače jen proto, aby koukal, kolik dostal líků a odpovídal na všechny láskyplný komentáře.

B: To se dostáváme k dalšímu bodu, že Facebook dokáže pěkně okrádat o čas.

T: To rozhodně, já někde dokonce četla, že řada lidí ještě skoro ani neotevře ráno oči a už jsou na Facebooku. Jo, a že se v Americe rozešla nějaká holka s klukem, když si on při sexu prohlížel fotky na zdi. (smích) Tak to už je fakt ujetý ne? Jakože Facebook je fakt všude s námi a to pořád. Lidi pořád dokola aktualizují svou zeď, aby viděli každou pitomost.

B: Co děláš ve svém volnu ty, když nemůžeš ostatním prohlížet profily?

T: Chodím do divadla ve škole, do francouzského, protože se vlastně už čtvrtým rokem učím francouzsky. Jo a víš, co, jsou tam asi tři další lidi bez Facebooku. Potom chodím tančit asi dvakrát týdně. Pak máme takový setkávání asi jednou týdně s lidma, kteří věří v Boha. No a ještě jsem chodila do tančních, ty už teďka skončily. A pak samozřejmě zabíjím čas tím, že třeba nedělám vůbec nic. Ale to se moc často neděje, obvykle si spíš píšu s děčkama na tom Skypu a to třeba i tři hodiny v kuse, ale spíš až v noci, třeba od jedenácti do dvou. No a pak... Já ani nevím, ten čas se tak ztrácí, aniž bych si to uvědomovala. (smích) Ráda chodím do města na nákupy, občas si čtu nebo hraju na ukulele. Ale ono, když se ještě občas musím učit, abych tou školou tak nějak proploovala, tak toho volného času moc není. No a pak jsem někdy taky s přítelem, ale to opravdu jen hodně málo. On vlastně taky patří do té křesťanské skupiny, tak se někdy vidíme o víkendech, když zrovna třeba máme setkání.

B: Myslíš si, že je tvůj volný čas pestřejší než u lidí, kteří mají Facebook?

T: To je otázka. Záleží na tom, jak moc člověk dokáže svůj čas využít. Protože existuje spousta lidí, kteří mají Facebook a dokáží ho využít nějak efektivně, to znamená, že se informují o nových událostech, který potřebují, domlouvají se tam na záležitostech třeba s kamarády, kouknou, kde je co nového a pak jdou dělat, co potřebují, třeba něco důležitého. No a pak existují lidi jako já, kteří nemají Facebook, ale i tak dokážou zabít dvě hodiny tím, že koukají na sousedovic kočku, která si hraje se záclonou. (smích) Jo, takže Facebook samozřejmě může ovlivňovat tvůj volný čas, ale záleží to vždycky hlavně na člověku. I když je fakt, že já neznám moc lidí, co mají Facebook a co by ho zvládli nějak časově omezit. A za mě osobně vím, že kdybych já měla Facebook, tak by to bylo totálně zabitý.

B: Tohle je i jeden z důvodů, proč Facebook nemáš? Strach ze zabití času?

T: Jo, já se totiž znám, takže vím, že to už bych úplně ztracená. A taky nějak nemám potřebu nebo nevím, trochu mě děsí, že bych něco musela dávat. Protože se očekává, že tam prostě budeš dávat nějaký informace nebo fotky, budeš tam něco psát. Jo a někdy je

člověk v takovém rozpoložení myslí, že by neměl zveřejňovat vůbec nic, co ho v té chvíli napadne. Já bych to přirovnala ke stavu, kdy je člověk opilý a má najednou potřebu někomu něco hrozně říct, za pár hodin si to přečteš a chceš se jít odstřelit. Takže se bojím, že bych třeba v nějaké euforii nebo v nějakém rozpoložení bych tam prostě někde něco napsala, sdílela bych to se sto padesáti lidma a potom bych se na to podívala třeba za týden a řekla bych si, panebože, co si o mně teď ti lidi asi myslí? Jako, že bych musela vždycky dvě hodiny rozvažovat, než bych tam napsala. Jako, že bych potřebovala nějakou cenzuru.

B: Nejsi ve věku, kdy máš právo psát „šílený“ věci, který šokují a pobuřují?

T: Jo, to rozhodně, ale taky si musíš uvědomit, že na tom Facebooku nejsi jenom s kamarádama. Že tam máš kamarády ze třídy, rodiny, kamarády z práce. Že tam máš přátele, nebo dá se očekávat, že přátele, z různých skupin. A málokdo se chová stejně ve všech skupinách, do kterých patří. Ve třídě se třeba člověk chová jako blázen, v rodině se snaží chovat slušně, někde se třeba zas snažíš chovat víc zodpovědně. No a Facebook je prostě místo, kde se všechna tady ta celá tvá osobnost střetává. Že těžko se dá asi některý věci sdílet s určitou skupinou lidí a pro tu skupinu na Facebooku se chovat nějak jinak, než pro jinou skupinu lidí. Jako já se prostě děším toho, že já bych tam něco dala a teď by o tom věděli všichni moji přátelé. Bych tak jako celou svou osobnost, která je tak nějak hodně rozkouskovaná, tak bych ji musela nějak koncentrovat. Protože když by třeba moje rodina věděla, jak se chovám ve třídě, což je samozřejmě strašný. (smích) Jako, chápeš, ne? Prostě s přátelama se člověk vždycky chová jinak než s rodinou. Prostě na Facebooku těžkou můžeš hrát všechny role, tam hraješ jednu roli. Respektive hraješ všechny v jedné a dozví se o tom všichni diváci. Jako představ si, že by mi třeba moje máma dala like nebo nějaký komentář. Nebo by viděla, co bych tam psala. To by si určitě říkala, že to není možný, jaká jsem.

B: Maminka má Facebook?

T: Má, pracovní. A já úplně vidím, jak by říkala: „Proč sis mě nedala do přátel? To ze za mě, vlastní matku, jako stydíš? Jak si to mám vysvětlit?“ (smích) Jako občas by se tam asi všem hodila nějaká kontrola.

B: Narážíš na něco konkrétního?

T: No, třeba, na polonahý holky, i když těm by se kontrola asi zrovna moc nelíbila. Jako je fakt, že mě třeba taky nějak nenaplnuje, když tam vidím spolužačky s takhle obrovským (naznačuje rukama) výstřihem před zrcadlem a fotí si tam selfie.

B: Když vidíš takovou fotku spolužačky, ovlivňuje to nějak tvůj pohled na ni samotnou?

T: Aha, nad tím jsem nikdy nepřemýšlela. Ale jako třeba občas jdu k mamce na profil a podívám se třeba na profily našich příbuzných, kteří mají malí děti. Jo podívám se, abych se je třeba neviděla jen jednou za půl roku. Takže u nich třeba vím, jací jsou, a když dají něco na Facebook, tak mě to nijak neovlivňuje, protože je znám. Nebo třeba mí spolužáci, taky je dobře znám, takže když pak dají na Facebook nějaký úlet, tak se můj názor na ně moc nezmění, protože je znám, jak se chovají normálně. Ale zase tam někdo, koho třeba neznám tak dobře, třeba jen od vidění a moc se spolu nebavíme a pak vidím, že tam posledních dvacet příspěvků jsou jen selfiečka u toho dvacet like typu: O, ty jsi nádherná zlatíčko. Tak to si říkám, hm, tady asi něco bude špatně a je vlastně docela fajn, že se spolu až tak moc nebavíme. Ale zase věřím, že kdybych toho člověka poznala, nějakou náhodou a osobně, tak že bych ten názor třeba změnila. Jo, mně občas připadá, že třeba lidi se snaží na Facebooku prezentovat takoví, jací by chtěli být, ale ve skutečnosti jsou třeba jiní. A někomu se to, co prezentují na Facebooku nelíbí, ale líbili by se jim to třeba ve skutečnosti. Myslím si, že nelze člověka posuzovat a znát jen podle profilu na Facebooku. Někdy to odpovídá tomu člověku, ale doufám, že vždycky ne.

B: Jak vnímáš přátelství uzavřená na Facebooku?

T: Jako pokud jsou lidi fakt kamarádi i v reálu a přátelství na Facebooku je už jen nějaká třešnička, tak proč ne. Pak je úplně jedno, že je máš i na Facebooku nebo Skypu nebo jiné sociální síti, protože se opravdu znáte. Ale takový to, že někoho vidím na Facebooku, vypadá fakt cool, má tam dobrý fotky, cestuje po celém světě, ve škole je oblíbená, tak si ju přidám do přátel. A v životě si spolu nenapíšete, ale ty odebíráš její fotky, takže víš, co dělá a ona odebírá tvoje fotky, takže ví, co děláš ty a jste BFF. To se mi zdá strašně povrchní. Jako přidáš si kdekoho, jen abys tam měla více přátel, protože to vypadá líp, když tam máš přátel dvě stě než třeba jen třicet. I když třeba v reálu máš těch kamarádů jen pět. Prostě dvě stě vypadá líp pro ostatní. Člověk se zdá populárnější, je pro všechny atraktivnější. Kdežto když tam má někdo pět přátel, tak první, co tě napadne, bude, že je to nějaký podivín, co má jen pět kamarádů, nikdo se s ním nebaví. Protože kdyby to byl vážně oblíbený člověk, tak tam má přece víc přátel. Jasně, jsou to všechno jenom předsudky, ale Facebook v podstatě je hodně o předsudcích. A podle mě třeba to, kolik má člověk přátel, tak to o něm hodně vypovídá. Z Facebooku člověka neznáš zevnitř, jaký je. Mně přijde strašně povrchní a já bych ráda nebyla povrchní.

Jakože se mi zdá, že Facebook popírá spoustu nějakých základních hodnot. Třeba hned to přátelství. To se tam uzavírá i s někým koho vůbec neznáš a jste nejlepší kamarádi a to jen proto, že je ten člověk populární. To mi jako přijde strašně falešný. Mě třeba úplně šokovalo, proč ten Facebook je vlastně založenej, nebo něco jako demo verze Facebooku, proč to ten Mark založil. Jenom proto, že se tam daly fotky holek z univerzity a kluci porovnávali, která z těch dvou holek je třeba hezčí. Vždyť to je přece nechutný!

B: Vidíš na Facebooku i nějaké výhody?

T: Určitě je to dobrý komunikační prostředek, i když, to jak už jsem řekla, můžeš mít cokoliv. Jako pro mě třeba je nevýhoda v tom, že ho nemám, a že mám spoustu přátel ze zahraničí a z Prahy, se kterými vlastně takhle nejsem moc v kontaktu. A když jsem někoho dva roky neviděla, ale prostě známe se a je mi po něm smutno. A já vlastně ani nevím, co dělá, jak se má a jelikož na něj nemám žádný kontakt, tak jako ani s ním nejsem v žádném kontaktu. Kdežto ti, co mají Facebook si je klidně můžou najít a psát si s nimi. No, takže výhoda je v tom, že jsi v kontaktu se vzdálenými lidma, jakože přátelama. Pak tě to taky udržuje v obraze. Ale zas, když potřebuješ vědět něco důležitého, tak to můžeš najít i jinak.

V rámci výměnného pobytu s Francouzama si třeba děcka, když dostaly jejich jméno, je mohly hnedka najít. Já jsem třeba musela poprosit kamarádku, jestli by mi ju nenašla, zda nemá Facebook a nezjistila mi její věk a co třeba ráda jí.

B: Jaké v tobě vyvolává pocity, když někomu musíš říct, že nemáš Facebook?

T: Ono je smutný, že většinou to ani nemusím říkat lidem, kteří jsou úplně noví a neznám. Ti většinou chtějí třeba email nebo telefonní číslo. Ale většinou jsou to děcka, který znám a řeknou mi: „Jo, však si napíšeme na Facebooku.“ A já jim vždycky musím říct, že žádný nemám a oni: „Aha, ty vlastně nemáš ten Facebook.“ A když jim to řeknu poprvé, tak oni vždycky zůstanou stát s otevřenou pusou a s mírnou ironií řeknou: „No dobře a co máš jinýho? Máš třeba telefon?“ A já vždycky: jasně, že telefon mám. Jako většinou jsou překvapení a to mě strašně štve, že každéj předpokládá, že ho máš. Facebook prostě není část těla. Jako já chápu, že někoho překvapí, že někdo nemá třeba vlasy nebo nohu, i když to není asi nejlepší příklad, ale s Facebookem se člověk prostě nenarodí. To je celkem smutný. Ale tak zas to není tak hrozný, protože ti lidi jsou překvapení, ale snaží se vždycky najít nějakou alternativu. I když je fakt, že mě to

vždycky naštvě. Teďka třeba kamarádka, se kterou se znám už čtyři roky, mi na něco řekla, že mi to pošle na Facebooku a pak se zarazila a řekla: „Jo, ty vlastně nemáš Facebook.“ A já jsem říkala: bože, nemám Facebook, ale mám mobilní číslo, email, Skype, doma máme fax, mám adresu, můžeš mi poslat dopis! A teď pokaždé, když se spolu bavíme a je tam třeba ještě někdo s náma, tak říká: „Jo, ale můžeš jí poslat fax.“ A já jim vždycky musím říkat, že fax je přece úplně normální komunikační prostředek. Tak pošlete dopis a oni: „Jo a odpověď mám očekávat za jak dlouho? Do měsíce to stihneš?“ (smích) Takže mě občas tak trošku škádlí a já zase je. Ale jako už se s tím, pokud jsou to vyloženě dobří kamarádi, tak by jim to mělo být celkem jedno, pokud jsou to vážně dobří kamarádi. Jo, takže občas si z toho dělají srandu, ale v našem vztahu není rozhodující, jestli Facebook mám nebo nemám.

B: Ovlivňuje Facebook tvůj partnerský vztah s přítelem?

T: No, trošku mě překvapilo, když tam dal, myslím selfie, když jsme byli spolu... Protože, když máš nějaký vztah, tak se spolu fotíte, zvlášť když je to partnerskej vztah, tak abych za dvacet let mohla vzpomínat, jaký to bylo. No, tak on si dal tu fotku napřed jako profilovej obrázek na Skype a pak si to dal na Facebook. A teďka tam hnedka šedesát like, tak to jsem mu říkala, že se mě mohl aspoň zeptat, jestli mi to nevadí. Což se mě nezeptal, tak to mě trošku šokovalo, když jsem se tam najednou viděla, na tom profilu.

B: Jak ses o tom dozvěděla?

T: Přes mamčín profil. (smích) Jo, jako on mi to pak aji řekl, když jsem mu pochválila profilovku na Skypu, tak mi řekl: „Jo a jsme aji na Facebooku.“ Tak to jsme se možná trošku hádali, bylo to trochu nepříjemný. Jakože mě přijde normální, když si tam fotky spolu dávají třeba manželé. Ti mají společný kamarády, koukají třeba, jak jim rostou děti a tak. Ale my jsme spolu, já ani nevím, asi půl roku, většina ještě ani donedávna nevěděla, že spolu chodíme. Já znám asi dva jeho kamarády, Facebook nemám a teď mě tam jako vrazí, takže šok. Jo, kdybychom spolu byli třeba těch dvacet let a všichni už o tom věděli, tak dobrý, ale takhle.

B: Používáš mamčín profil často?

T: No, jako většinou se tam dívám na příbuzný, který jsem třeba neviděla půl roku a na jejich děti, protože se vidíme třeba jen na Vánoce. A já, kdybych je tam neviděla a oni tam nedávali ty fotky, tak bych vůbec nevěděla, jak vypadají.

B: Chceš k tomu tématu ještě něco dodat?

T: (dlouze se zamyslí) Já myslím, že je to teď fakt špatně. Jako já chápu, že Facebook mnohé ulehčuje. Já bych třeba taky řadu věcí, co napíšu na Skype asi do očí úplně neřekla, přece jen, takhle seš za něčím schovaná. Ale zase kvůli tomu může dojít ke spoustě nedorozumění. Neslyšíš tón hlasu, takže nevíš, jestli to někdo myslí vážně, všude se píšou smajlíci. Jakože komunikace hodně degraduje. Mně třeba strašně štve, když se s někým bavím a on kouká do mobilu. Chceš si psát na Facebooku nebo se bavit se mnou? Rozhodni se! Jako ti lidi jsou tím úplně posedlí. Já mám fakt strach, že za pár let, jak se narodí děcko, tak hned automaticky dostane profil na Facebooku. Občas mi fakt připadá, že lidem už dneska přijde normálnější, že lidi mají rakovinu, než to, že někdo nemá Facebook. Že ho přijali jako samozřejmou součást života a že vlastně kvůli němu dělají věci jen proto, aby to tam mohli napsat. Jo a třeba o sobě i píšou věci, který ani nedělali, jen aby vypadali líp. A vytrácí se nám komunikace. Prý dokonce v nějaké restauraci je majitel, kterej dává lidem slevu, když se baví spolu. A to podle mě vystihuje vše...

B: Děkuji za rozhovor.

T: Není zač, doufám, že z toho něco vydoluješ a hlavně, že si kvůli tomu nezaložíš Facebook... (smích)

Příloha č.4: Přepis rozhovoru s Hanou

T: Ahoj díky, že jsi souhlasila s rozhovorem k mé bakalářské práci. S tvým svolením si budu náš rozhovor nahrávat na diktafon a následně jej celý doslovně přepisovat a analyzovat. Kdybys některé otázky nerozuměla, neváhej se mě zeptat a já ti ji ráda upřesním. Můžeme začít?

D4: Jasně.

T: Bezvadný. Tak začneme tou nejzákladnější otázkou. Znáš sociální síť Facebook?

D4: Zním.

T: Můžeš mi ji prosím nějak stručně popsat?

H: Můžu, ale musím tě předem upozornit, že to třeba všechno bude negativní (smích).

B: Fajn, tak povídej.

D4: Tak jako obecně je to vlastně, jak už jsi sama řekla, sociální síť na internetu, která slouží převážně ke komunikaci mezi lidma, k posílání nějakých zpráv, fotek, videí. Můžeš na ní zakládat zájmové a jiné skupiny nebo dávat vědět o různých akcích. A je to v poslední době dost velké hit mezi mladou generací, i když už mu začínají propadat i

lidi starší. No, co bych k tomu ještě řekla? Jako já to, nebo spíš ho, jakože ten Facebook, vidím jako virtuální zmenšeninu našeho světa. Možná třeba i svět sám pro sebe. (zamyslí se) Zakladatelem je Mark Zuckerberg, kterej ho původně založil jen pro Harvard nebo nějakou takovou školu, ale jelikož to byl dobrej nápad a mělo to úspěch, tak se to vlastně takhle rozšířilo do celýho světa. No a teď je to jako nemoc, která postupně všechny ochromuje, a to ať chtěou nebo ne.

T: Děkuji za vyčerpávající odpověď. Odkud ho tak dopodrobna znáš?

D4: Z každodenní reality. Vzhledem k tomu, že mě, jakožto obyčejnýho člověka, obklopuje téměř na každým kroku, tak není těžký si nějak odvodit, jak funguje. Jakože, jak to říct... Prostě je všude kolem, neustále ho sjíždí moji spolužáci a pořád se o něm baví a je i na každé druhé, teď už možná první internetové stránce, modré efko vídáš i na plakátech, billboardech, letáčcích, v televizi, takže člověk ho samozřejmě musí brát na vědomí a za pomoci okolí tak nějak oduší, jak funguje... Navíc já si o něm aji dost přečetla na netu, protože mě dřív zajímal.

T: Z jakého důvodu tě zajímal?

D4: No jako v době, kdy začal být na vzestupu, což je tak, já nevím, osm let dozadu, možná deset, já už ani nevím, no tak jsem si o něm hledala na internetu. Jakože byla jsem zvědavá, co to vlastně je, protože já do té doby znala jenom ICQ a o žádným Facebooku jsem v životě neslyšela. Akorát teda je fakt, že o něm nebyly skoro žádný informace, teda jakože česky... Teď ani nevím, proč o tomhle mluvím. (smích)

T: Ptala jsem se, proč ses o něm zajímala.

D4: Jo aha. No já si o něm vlastně začala hledat v době, kdy bylo strašně trendy si za něm zakládat profil. Jenže já nejsem moc stádovej typ, navíc jsem měla a ještě pořád mám dostatek zdravýho rozumu na to, abych se nepřidala ke každé moderní blbosti, která má trvání jen pár týdnů. Jako je teda pravda, že Facebook je tady už dýl, jak pár týdnů, ale i tak, prostě jsem si o něm chtěla zjistit víc, než bych se tam přidala.

T: Jak na tebe tenkrát působil?

D4: No, popravdě, moc jsem se toho o něm nedozvěděla. Jak už jsem řekla, na webu skoro nic nebylo, nebo jsem možná jenom neuměla hledat, nevím. Každopádně mám pusy a dokážu se zeptat, sondovala jsem teda ve svém okolí a snažila se zjistit co nejvíc. Třeba někdy v té době, si ho založila i moje starší ségra, takže jsem vlastně byla přímo u toho, jak se tam ten profil zakládá, jak se tam nahrávají fotky, viděla jsem fotky jejich přátel. A asi jsem fakt divná, ale mně to třeba nepřišlo vůbec zajímavý. Nebo, jako

jasně, když tam napsal někdo, koho jsem znala taky, že se s někým vyspal nebo rozešel, tak to byl dobrej skandál, o kterým jsme se mohly se ségrou aspoň bavit. Ale jinak, nic moc zajímavýho. Jakože podle mě tam lidi už tenkrát dávali příspěvky, jen aby se mohli pochlubit a to mě moc nebralo a nebere. Navíc, já jsem už snad od narození dost stydlivej typ a mám potřebu bránit si svoje soukromí, takže tohle vystavování mi vlastně bylo proti srsti.

T: Už tenkrát se ti teda nelíbil?

D4: No jako divej, jestli mám být upřímná, tak já jsem třeba v pubertě, nebo prostě na základce, měla docela problémy smířit se s tím, jak jsem vypadala. Nepřipadala jsem si moc hezká, nosila jsem brýle, docela dost mi narostly boky. A já se prostě styděla za to, jak jsem vypadala, takže jsem se ještě někde nechtěla vystavovat. Bála jsem se, že mě ostatní budou až příliš hodnotit, že by mě třeba mohli začít pomlouvat. Jakože vím, zní to ujetě, ale já to tak tenkrát fakt měla. Jakože celkově to období byla pro mě dost velká hrůza a je možný, že když bych třeba měla Facebook, tak by to bylo ještě horší. Ale možná i jednodušší. Těžko to posoudit.

T: V čem myslíš, že by to pro tebe bylo těžší?

D4: No tak právě v tom, že bych měla mindráky nejen z toho, jak vypadám, ale i z toho, jak třeba mou fotku hodnotí ostatní. Chápeš, já se chtěla líbit stejně jako všichni ostatní a Facebook je dobrý místo pro lichocení a flirt, ale tak pro šikanu a bolest.

T: A v čem by to bylo jednodušší?

D4: No tak třeba dneska, když tam máš kamarády nebo spíš kamarádky, tak oni tě tam prostě můžou dost podržet. Jakože ti třeba napíšu k fotce, že ti to sluší nebo tak něco. Jo, takže bych tam naopak mohla najít nějakou oporu nebo možná spíš podporu. Takže bych na to nebyla sama. Nebo jako já měla samozřejmě kamarádky, nebyla jsem nějaká mimo kolektiv nebo tak něco, a samozřejmě jsme si dávaly nějakou tu podporu třeba ve škole nebo venku, ale na tom Facebooku by to bylo ještě něco jiného.

T: V čem by to bylo jiné?

D4: No... Jak to říct? Jakože já ti to řeknu z mého pohledu, jak to teď vnímám zpětně, jo?

T: Ano.

D4: Já tam třeba hrozně vidím, tu podporu okolí. Třeba, že ti tam ty kamarádky napíšu, jak seš pěkná a tebe to potěší, jak jinak. Navíc tyhle komentáře mají určitě neskutečný vliv i na ostatní, takže když by si tam třeba tenkrát nějaký kluk přečetl, že jsem podle

kamarádek hezká, tak by si to třeba taky mohl začít myslet. Jakože by převzal ten jejich názor, nebo spíš by ho to mohlo ovlivnit. Ale to si jenom domýšlím, nevím, co je na tom pravdy.

T: Tenkrát jsi to takhle nevnímala?

D4: Ne, to mi od toho chyběl ještě ten správný odstup nebo spíš mi chyběl nadhled.

T: Měnil se nějak tvůj pohled na Facebook během přibývajících let?

D4: Ty jako ani ne, spíš se mi měnil pohled na mě samotnou. Jakože na té základce jsem se fakt hrozně řešila, asi jako každéj, nevím. No a já jsem pak vlastně při přechodu na středních, tak jsem se o prázdninách před nima úplně jinak ostříhala, přestala jsem nosit brýle a dost jsem se výtahla, takže jsem najednou byla hubená. No a to už se samozřejmě nabízelo mnohem víc, abych si založila profil. Jenže já to zase neudělala. (smích)

T: Co bylo důvodem tentokrát?

D4: No, jako já jsem hrozně stydlivej člověk. A já jsem prostě ani v té deváté třídě neměla dost odvahy na to, abych se někde vystavovala. Nebo spíš, jsem si ho nechtěla zakládat, protože jsem pořád přemýšlela, co by tomu asi řekli spolužáci ze základky a všichni by vlastně viděli tu mou proměnu. A mně to jako fakt slušelo, já se zároveň ale hrozně styděla, že takhle někoho potkám. No psychouš... (smích)

T: Co v nové třídě na střední škole, jsi jediná, kdo nemá Facebook?

D4: No, jakože stabilně po celý tady ty čtyři roky, jakože chápeš, prostě až do teďka jsem to byla jenom já, ale jinak tam byly asi čtyři děcka, který si ho během studia tak různě rušili a zase zakládali. Většinou z důvodu nějakých nepodařených lásek a tak.

T: Jaké máš ve třídě postavení?

D4: Dobré. Já nejsem ten typ člověka, co kolem sebe má tisíc kamarádů a musí být středem pozornosti, takže mně moje postavení vyhovuje. Sedím už čtvrtý rok pořád se stejnou kamarádkou, plus se bavím ještě i s dalšíma pár holkama a to mi stačí. Jakože já se s nima stejně nemám ani moc kdy bavit, protože o přestávce jsem většinou se svým klukem. Takže třeba jen o obědovce. (smích)

T: Myslíš si, že to, že tvé rozhodnutí nějak ovlivňuje vztah s ostatními spolužáky?

D4: Ty jako já to ani nějak moc nevnímám. Stejně na Facebooku si většinou jen s tím druhým píšeš, tak to můžou dělat i se mnou, každý kdo potřebuje, má můj telefon nebo mi můžou napsat na mail. Jo, nebo mi můžou cokoliv říct ve škole, já zas nejsem ten typ, že bych je odpálkovala... Takže v komunikaci nijak ošizená nejsem. No, a jestli

ostatním chybí, že nemůžou vidět, co jsem dělala o prázdninách nebo s kým jsem byla na drinku, tak to už není můj problém. Kdo to chce vědět, ten to ví a ostatním do toho vlastně ani moc není. Já taky nemám nějakou extra potřebu koukat do jejich životů. Navíc, mně stejně všechno řeknou a ukážou holky, takže já jsem skoro, jak kdybych ho měla. (smích)

T: Říkala jsi, že tě to extra nezajímá...

D4: Tak to víš, že mě něco zajímá, každou holku zajímají drby. Navíc holky jsou takový můj cedník, vždycky mi vyberou jen to fakt zajímavý, z toho všeho nudného. Ke mně se tak dostávají jen informace fakt zajímavý.

T: Co si mám představit pod pojmem zajímavý?

D4: No tak nějaký vztahy, skandální fotky mladých kurviček... Ježiši pardon, ale chápeš mě ne? Prostě všech těch holek, co jsou buď úplně nahý, nebo mají třeba alespoň kalhotky. No, ale popojedem, pak třeba mi holky říkají aji věci, co se týkají školy anebo mi třeba aji řeknou o nějaký akci, která se chystá a na kterou bychom mohly zajít. Ale tím nemyslím nějakou diskotéku nebo něco takového, ale třeba zajímavý přednášky a jiný smysluplný věci.

T: Tyto věci tě zajímají?

D4: Jo, ale hlavně ty akce a škola.

T: Mohl by být přístup k těmto informacím důvodem k založení Facebooku?

D4: Jakože pro mě?

T: Ano.

D4: Asi ani ne. Holky mně všechno důležitý řeknou, nevidím teda jediný důvod, proč si ho založit. Jakože navíc se dá plno informací dozvědět i jinak, než jen na Facebooku, stačí trošku číst a zajímat se.

T: Neuteče ti občas něco?

D4: Jasně že jo. Teď třeba asi dva měsíce dozadu měl na Masaryčce pro veřejnost přednášku nějaký borec se schizofrenií. Já bych na ňu šla, ale protože tohle zrovna asi žádné kamarádce nepřišlo důležitý, tak se to ke mně nedostalo. Ale zas víš co, žádná věda, borec bude určitě vystupovat znova a k životu tu jeho přednášku nepotřebuju. Šla bych ze zvědavosti.

T: Považuješ tady tu svou neinformovanost za jednu z nevýhod, které s sebou přináší nevlastnění účtu na Facebooku?

D4: Jak se to vezme. Vezmu-li v potaz, kolik je tam určitě denně prezentováno akcí, tak to možná ani nevýhoda není. Já bych si jich totiž podle mě vybrala jen pár. Ale nevím, nevidím do toho.

T: Dobře. Spatřuješ tedy nějaké nevýhody na tom, že nemáš Facebook?

D4: Dobrá otázka. Jakože teď už asi ne, ale k tomu jsem určitě musela dozrát. Dřív, třeba na začátku střední, než jsem se tak nějak začlenila do kolektivu a našla si ty kamarádky, jsem hodně vnímala, jak spolu všichni komunikují přes Facebook a já byla tak trošku mimo. Takže to mně vadilo ohledně těch vztahů. Jenže to netrvalo moc dlouho a já si ke všem potřebným našla cestu přes normální lidskou komunikaci, která je ještě pořád lepší, než jen přes písmenka na počítači. Jinak ale v tom nevýhody zas tak moc nespátřuju. Jakože dívej, když jsou nějaký informace třeba dostupný jen na Facebooku, tak si třeba řeknu, že je to škoda, ale tak z vnitřního popudu si říkám, škoda pro ty druhý lidi, protože takhle se ochuzují o široké spektrum čtenářů. Dneska ještě pořád, kdo má alespoň trošku rozumu, tak má informace i jinde, než jen na Facebooku, protože pořád ten Facebook ještě není naprostou samozřejmostí. Nebo jako, je, ale jen u mladých generací. Můj děda nemá nejspíš o nějakým Facebooku ani páru a přitom to je děsně vzdělanej a zvidavej člověk.

T: Já v tom trošku z tvé strany cítím vzdor.

D4: To cítíš správně. Mě osobně totiž uráží, když někdo dává na Facebook informace pro širokou veřejnost. Nezlob se na mě, ale to je sobecký jak sviňa. Jako já, jakožto mladej člověk jsem schopná se k nim dostat nějak oklikou. Ať už přes ty kamarádky nebo prostě jinak, ale co ti lidi, kteří tyhle možnosti nemaj nebo je spíš neznají. Já vím, za padesát let budou už všichni senioři na Facebooku, protože k tomu doroste tato generace, ale co ti dnešní? Ale celkově i všichni ostatní. Proč by to, že nemám Facebook mělo nějak ovlivňovat můj přístup k informacím? To není fér. Jo takže... Jaká byla ta otázka?

T: Říkala jsem, že mi to připadá jako vzdor.

D4: Jo, jasně. No takže, když se třeba o něco zajímám nebo spíš o někoho, může to být kdokoliv, cokoliv, třeba kdy má otevřeno nějaký podnik a jaký tam jdou akce a pokud tohle všechno mají jen na Facebooku, tak na ně kašlu. Už z principu k nim prostě nepůjdu a nenechám jim tam ty svoje peníze, nebudu je v případě, že bych byla spokojená šířit dál. Je mi teda jako jasný, že nejsme žádný Zorro mstitel a jeden člověk

je nevytrhne. Já v tom ale vidím, nějaký vlastní zadostiučinění. A zatím to je 1:0 pro podniky a veřejné osobnosti. (smích)

T: Myslíš si, že se tohle může někdy změnit?

D4: Dřív jsem si myslela, že Facebook bude stejně jako všechny tyhle ostatní aplikace jen roční záležitostí, teď už tak naivní nejsem. Netroufnu si odhadnout, jestli přijde něco nového a Facebook vyšachuje ze hry. Ale vzhledem k tomu, že má několik miliard uživatelů, tak to moc nevidím. S čím novým by se totiž ještě tak mohlo dojít? Já bych to spíš viděla tak, že změna proběhne s postupem let. Jakože teď už jsou skoro všichni mladí na Facebooku, takže v budoucnu už se všechno bude dít jen tam.

T: A co ti, co jej nemají?

D4: Ti se buďto nechají zmámit a přidají se taky anebo si založí vlastní sociální síť. (smích) Samozřejmě legrace. Nevím no, co s nima. Budeme taková ztracená generace...

T: Počítáš tam tedy i sebe?

D4: Jasně, já nevím, co by se muselo stát, abych si ho založila. Snad jediné, kdyby to bylo podmínkou něčeho, co by mi za to fakt stálo, třeba jednou práce. Ale zase, tady to svazování nebo donucování, chtěla bych si o tom rozhodovat sama. A nebýt kvůli tomu, že nemám nějakou pitomej Facebook nějak znevýhodňována nebo k něčemu nucena.

T: Nemůže to být třeba pro tvého budoucího zaměstnavatele spíš výhoda?

D4: Možná i ano. Já četla, že lidi, co mají Facebook, tak v práci strašně prokrastinují a stráví tam třeba až hodinu svého času. To je docela hustý, když se pracuje osm hodin denně. Takže jo, já můžu nabídnout, že budu prokrastinovat úplně jinak. (smích) Ne, ale někdo mi říkal, že prý občas ti zaměstnavatelé si vás jakože na tom Facebooku proklepnou. Prý, když si člověk zaplatí, tak mu ukážou, co si tam kdo dal a co tam dělal. A ukážou i to, co už uživatel dávno smazal. Děsivý, že? Při tomhle si vždycky vzpomenu na ty holky, který jsem nazvala tím slovem na „k“ a říkám si, že ty snad může zaměstnat jen nějaký borec, co se rád kouká na laciný holky. Takže jo, v tomhle třeba budu mít výhodu, protože moje tělo nikde nevisí a nikde nevisí ani moje názory, který by třeba někomu nemusely být po chuti.

T: Jsi ve čtvrtém ročníku, kam chceš pokračovat dál?

D4: Já se přiznám, že vůbec nevím. Podala jsem si plno přihlášek, na pajdák do Brna i do Olomouce na logopedii, pak na fakultu sociálních studií na psychologii a žurnalistiku, no a pak jsem si dala ještě na fildu na psychologii. Ale jestli bych něco z toho chtěla dělat, to fakt nevím. Jakože já se fakt ještě necítím na to, abych mohla

rozhodovat o tom, co chci jednou dělat. Pokud se ale nějak dostanu a hlavně pokud udělám maturitu, tak to rozhodně nebude viset na Facebooku, což bude můj největší trumf. (smích)

T: Trumf?

D4: Přesně, Tak víš co, dneska tam každej vyvěsí o sobě téměř i velikost poprsí či něčeho jinýho, takže jen těžko se tam třeba moji spolužáci nepochlubí maturitou. No, takže všichni budou vědět, že ju dali nebo taky nedali. O mně to nikdo vědět nebude a už se fakt těším, jak to sdělím jen těm, kteří o to budou fakt stát.

T: Chráníš si své soukromí?

D4: Jasně, určitě víc, než všichni z mého okolí. A nejen tím, že nejsem na Facebooku. I když to je podle mě moje největší ochrana. Já si dávám dost bacha na to, kam třeba vypisuju svoje údaje, jakože jméno, příjmení, telefon a tak. Dneska se dá všechno hrozně zneužít. A mně třeba přijde, že většina lidí z mého okolí, teď teda myslím hlavně spolužáky, tak že v tomhle nemají vůbec ani špetku nějaké soudnosti. Jakože když mi třeba kámoška řekne, že tam někdo napíše svůj telefon, udá svoje bydliště a téměř i číslo účtu, tak mně to přijde fakt ujetý. Vždyť člověk je v tomhle tak zranitelnej a dohledatelnej. Kdybych třeba já byla nějakej... No, jak to říct? Prostě úchylák, tak si můžu vybírat svoje potencionální oběti a dojít si pro ně až domů. A skoro přesně bych mohla odhadnout, jaký na sobě třeba budou mít spodní prádlo. Jakože, jasně, nedělá to každej a někdo si svoje soukromí chrání, ale většinou mi přijde, že o tom lidi ani nepřemýšlí. Jakože, chybí jim nějaká soudnost, co je ještě v normálu a co už za hranice intimity.

T: Je ochrana soukromí jeden z důvodů, proč na Facebooku nemáš založený účet?

D4: Určitě taky.

T: Jaké jsou další důvody?

D4: Kromě toho, že je tam člověk jak ve výkladní skříni, tak to taky dokáže sežrat neskutečný množství času. To vidím na svých spolužácích, kteří jsou na něm snad úplně pořád, i v hodinách a ještě o přestávkách a ještě během jízdy ze školy a do školy a pak určitě pro jistotu i doma. Protože, co kdyby se náhodou zrovna něco událo? Takže zatímco oni pořád sjíždí Facebook, na kterým stejně zdechl pes, tak já si jdu raději zaběhat, po cestě do školy a ze školy si čtu a přestávky trávím s přítelem nebo zcela normální komunikací s holkama.

T: Jak jinak trávíš svůj volný čas?

D4: No tak teďka jsem ho měla hodně studijní, ale jinak ráda hledám kešky, s přítelem rádi chodíme po horách, se ségrou chodím dvakrát týdně cvičit. Jinak ráda čtu, hraju na klavír, hraju s rodinou společenský hry, dělám toho spoustu. Jen s tím rozdílem, že o tom nikdo neví.

T: Myslíš si, že se tvůj volný čas liší od volného času přátel?

D4: Jako určitě, každý ho přece tráví jinak. Ale ty asi myslíš kvůli Facebooku. A to si myslím, že taky, respektive jsou lidé, kteří jsou schopni na Facebooku opravdu strávit celý den. Od těch se můj volný čas liší zcela diametrálně. Ale pak jsou tu i tací, kteří třeba chodí do basketu, na hokej, a tak. Takže ti ho třeba mají taky zajímavě, ale pořád ho ještě dost zabijou tím Facebookem. Tím ale nechcu říct, že já svůj čas občas nepromrhám, určitě taky. Třeba koukáním na seriály nebo bezúčelným brouzdáním po internetu. Nicméně to tvoří minimum z mého volného času, snažím se ho využít na maximum.

T: Říkala jsi, že trávíš čas s přítelem.

D4: Jo, celkem dost. (smích)

T: Má tvůj přítel Facebook?

D4: Má.

T: Ovlivňuje Facebook nějak váš vztah?

D4: Jo!

T: Řekneš mi prosím jak?

D4: Tak za prvé se musím přiznat, že jsem strašně žárlivá, takže mě na začátku vztahu hrozně hryzalo, když jsem nevěděla, kdo mu tam může psát, teda vadily mně hlavně holky, že jo! (smích) Jako on je (jméno přítele) docela dost pěkný, nebo teda mně přijde extrémně hezký, takže je jasný, že jsem měla strach. A já jako vím, že ho plno holek i nabalovalo, už když jsme spolu chodili. No chápeš to? Čůzy. Každopádně jsem z toho byla dlouho taková špatná a dlouho mi trvalo, než jsem pochopila, že tohle podezřívavý chování je to nejlepší k tomu, aby mi fakt utekl s nějakou jinou. Tudíž jsem to přestala řešit, začala jsem mu plně důvěřovat a celá situace se uklidnila. Tohle bylo taky období, kdy jsem chvíli uvažovala o tom, že si ten Facebook založím. Jenže mi došlo, že bych si stejně nepomohla, protože do jeho soukromých zpráv bych se stejně nedostala. No a teď, když už spolu chodíme skoro dva roky, mi spíš vadí, když třeba jsme spolu a Facebook je s námi. Tím myslím, že si třeba s někým píše, vyřizuje svoje

pracovní záležitosti. Už to ale naštěstí moc nedělá, protože pochopil, že se mi to nelíbí. Takže Facebook je pro mě vlastně dost dobrým zdrojem žárlivosti. (smích)

T: Ještě nějak ovlivňuje váš vztah?

D4: No, dřív jsme se ještě dost hádali skrz to, že jsem nechtěla, aby si tam se mnou dával fotky. Respektive, aby si je tam dával bez mého souhlasu. A teď nemyslím nějaký nejvíc romantický, kdy se dva drží za ruce a líbají, ale normální fotku, třeba z dovolené. Nebo, mně jako ani tolik nevadilo to, že si tam dal fotku se mnou, jako spíš to, že mi o tom neřekl. Ten pocit, že na to všichni koukají, píšou tam k tomu komentáře a já jsem úplně mimo to, mi byl hrozně nepříjemnej. To jsme si ale asi po prvních dvou fotkách vyjasnili a byl klid. To je ale asi veškerý vliv Facebooku na nás dva.

T: Jak ovlivňuje tebe samotnou v běžném životě?

D4: Ty jako úplně nějaký bezprostřední vliv na sobě necítím. Ale když se nad tím víc zamyslím, tak mě samozřejmě ovlivňuje každý den. Ať už se to týká té školy, třeba že se tam sdílejí nějaký materiály nebo i toho běžného života. Dneska je na Facebooku už i každá kavárna a restaurace, atd. Ale jak jsem řekla, když někdo dává informace jen na něj, tak ho prostě bojkotuju, protože mi to přijde sprostý. Jinak mě ale vlastně ani moc neovlivňuje, spíš se s ním jakože setkávám na každém kroku, nijak ho ale nevnímám.

T: Studijní materiály si obstaráváš jak?

D4: Buď si sama píšu, nebo si informace dohlédám, nebo mi je pošle některá z kamarádek. S tím nemám absolutně žádný problém. A víš co, mně byla vždycky škola taková volnějšší, takže já na ty materiály nikdy moc nehrála. (smích) Ale když mi teklo do bot, tak vždycky pomohly kamarádky. Bůh jim žehnej. (smích)

T: Můžeš mi popsat svůj vztah ke kamarádkám?

D4: No, takže na začátku, jakože v prvnáku jsem se bavila s celou řadou holek. Měly jsme takovou svou skupinku asi osmi holek, jezdily spolu o prázdninách na chatu, chodily na výlety. Ale s postupem času, jak jsme se poznávaly víc a víc a aji se měnily, tak se nám tady parta jakoby rozpadla, respektive ochabl zájem. Víš co, každá jsme si buď našla kluka, nebo jiný zájmy, takže teď mám dvě fakt hodně blízky kamarádky, se kterými se budu určitě vídat i po střední a ty ostatní holky jsou mi tak nějak jedno. Jakože jasně, když je potkám třeba na ulici, tak je neobejdu a nebudu dělat, že je neznám, ale ani nejspíš nebudu sama od sebe kontaktovat, už jsme každá někde jinde.

T: Vidíš třeba i v tomhle vliv Facebooku?

D4: Jak se to vezme. Možná, že kdybych měla Facebook a psala si tam s nima, tak bych vlastně neustále udržovala ten kontakt. Ale jde o to, jestli by to nebylo až moc uměle udržovaný. Jakože chápeš ne? Když se spolu dva nedokážou bavit na živo, tak proč by měli provozovat konverzaci přes net. Nevidím v tom smysl.

T: Třeba by vám to naopak pomohl k naleznutí společných témat...

D4: To je zcela určitě možný, ale moc si to nemyslím. Víš co, když si s někým už po deseti minutách rozhovoru nemáš co říct, tak si nemyslím, že by mě bavilo si s ním něco vypisovat. Takový trochu lámání přes koleno. Ale nemůžu to tvrdit na sto procent, nemám tu zkušenost... Nevím, no, já si myslím, že to člověk prostě cítí, kdo mu sedí a kdo ne. Poznáš na nějaké lehkosti, se kterou plyne konverzace, máš společný témata, směješ se s tím člověkem stejné věci. Jako třeba ty dvě holky, se kterými se teď nejvíc bavím, tak za ty bych dala ruku do ohně a pevně věřím, že i ony za mě. Jsme skoro jako sestry, až si občas děláme legraci, že určitě působíme jako lesbičky. (smích) A právě jsem teďka nedávno přemýšlela nad tím, že se už brzo rozejdeme každá na jinou školu a přišlo mi to hrozně líto.

T: Proč ti to přišlo líto?

D4: Protože mi najednou došlo, že náš vztah projde nějakou proměnou, kterou už nepůjde vrátit, budeme si muset najít nové kamarády na nových školách, ubude společných zážitků. Pro mě osobně je to noční můra, protože nejsem moc dobrou seznamovací typ a na začátku na dost lidí působím odtažitě, protože nejsem schopná se jim hned otevřít. Ale, kdo si počká, ten neprohloubí, jsem totiž docela vtipná, takže se mnou rozhodně není nuda. Teda ale musím mít ochotu vídat se se mnou na živo. (smích)

T: Právě to může být občas zádrhel ne?

D4: Tak, to víš, že jo. Vsadím boty, že kdybych si s některými lidma psala přes nějakou síť, tak by se z nás třeba stali i hodně blízcí přátelé. Ale k čemu by mi bylo přátelství, když bych ho mohla provozovat jen přes síť? Protože upřímně, dneska už se na nějaký chození ven nehraje. Každý si sedí doma, je lenošnej vstát a jít si třeba zaběhat nebo se i jen úplně normálně projít. Velká škoda pro nás všechny.

T: Vidím, že ty jsi téměř zarputilá, když se jedná o internetovou komunikaci.

D4: Protože mně to přijde praštný. Proč si třeba dva lidé, kteří sedí vedle sebe, spolu píšou? Nebo proč, když bydlí pár set metrů od sebe, tak raději nejsou na dvě hodiny ven, místo sezení u počítače? Vždyť osobně si toho člověk stihne říct mnohem víc. Jakože, já nejsem úplně proti této formě komunikace. Vidím na ní aji určitý výhody.

T: Jaký třeba?

D4: Já třeba za svůj život potkala spoustu lidí, se kterými jsem si neskutečně rozuměla. Obvykle to bylo na nějakých akcích, na dovolených na horách nebo na kurzech. Nebo taky třeba v zájmovém kroužku, na táboře. No a zrovna tady s těma lidma, bych třeba moc ráda zůstala v kontaktu, jenže jsem si na ně vždycky třeba zapoměla vzít telefon nebo jsem jim chtěla napsat až po skončení té akce, atd. Takže kdybych třeba měla Facebook, tak je docela možný, že bych si je našla přes jejich jméno a mohla jim napsat takhle a udržovat s nima už navázané přátelství. Jakože hodně těch lidí mi chybí a na řadu z nich si při nějaké příležitosti vzpomenu. Je teda dost možný, že takhle bych měla přátel o dost víc nebo alespoň věděla, jak se mají, protože většina z nich není ani z Brna.

T: Ani toto by nebylo důvodem k založení Facebooku?

D4: Asi ani ne. Některý ty lidi jsem potkala třeba už před šesti, sedmi lety, takže u těch už si pomalu nepamatuju ani jméno a když se mi něco takového stane dneska, tak už si pamatuji, že si mám vzít telefonní číslo a email. A s některými komunikuji alespoň takhle. Takže ten důvod k založení Facebooku nevidím, leda, že bych chtěla sledovat jejich fotky a příspěvky a to zas takovou potřebu nemám. Jakože stejně mi to napíšíou přes ten mail, a když mě to zaujme, tak mi většinou ty fotky i pošlou, takže o nic nepřicházím.

T: Chtěli po tobě třeba tito lidé Facebook?

D4: Tak, to víš, že jo.

T: Jaký v tobě vyvolávalo pocity, když jsi jim musela říct, že ho nemáš?

D4: Hele jako dřív jsem z toho byla taková nesvá

T: Jaký je vlastně tvůj vztah k Facebooku?

D4: No... Jak bych to řekla? Můj vztah k Facebooku prošel postupným vývojem od: možná bych ho chtěla, až po: jsem ráda, že jej nemám. Ale tady k tomu stanovisku jsem musela... Asi dospět. Jakože dřív jsem po něm, i přesto, že jsem třeba za sebe styděla, nebo jsem se nechtěla prezentovat, tak jsem ho možná i chtěla, nebo o něm minimálně uvažovala. Moje stydlivost však nakonec zvítězila. No a jak jsem se bez nějak nakonec naučila a postupně slýchávala a vídávala informace, co tam o sobě lidi dávají, tak mu došlo, že je bezva, že ho nemám. Už z toho důvodu, že mě to činí v očích jiných lidí zajímavou a tajuplnou. Nikdo o mně totiž nic neví a to ho určitě nutí k přemýšlení nebo k přímé komunikaci se mnou. Navíc připočtu-li k tomu ještě tu možnost dohledatelnosti, tak jsem fakt ráda, že ho nemám. Dřív jsem si ale tak jistá nebyla.

T: Můžeš mi prosím ještě jednou vyjmenovat faktory, které tě ovlivňují ve tvém stanovisku nemít Facebook?

D4: No tak největším důvodem je určitě moje soukromí, které se snažím si bránit. Pak určitě i to, že Facebook je hroznej žrout volnýho času a já raději místo sezení u počítače vyrazím na výlet s naším psem nebo s přítelem. Dál mi na něm vadí, že je místem pro obrovské projevy nenávisti, pro vystavování nezletilých těl, pro šikanu a to, aniž by kdokoliv přemýšlel. Jako všechny ty stránky typu: Nenávidíme Islám, Romové do plynu, Tlustí lidi na pustej ostrov, atd. Všichni to sdílí, aby šokovali, ukázali, jak se ničeho nebojí, aby vybočili. Jakože teď záměrně přeháním, ale myslím, že o té islámské stránce jsem někde četla. Každopádně tam můžeš vytvořit stránku úplně o čemkoliv, může být nenávistná a může být inspirací pro lidi, kteří v životě nemají nic lepšího na práci, než brouzdat po Facebooku. Jo, takže takhle se přidají třeba ke stránce Romové do plynu a najednou mají svůj životní cíl, kterej je totálně postavenej na hlavu a je nenávistnej. Jo a dál tam určitě frčí šikana jednotlivců, kdy tam můžeš nějakýho chudáka šikanovat tím, že tam vyvěsíš nějakou jeho hroznou fotku, konverzaci s ním, video, cokoliv. A všichni se k tomu moc rádi přidají, protože přes síť je všechno jednodušší. Takže já prostě nechci být tady té hrůzy součástí. Příčí se mi to.

T: Považuješ Facebook za nebezpečné prostředí?

D4: Určitě. Promiň, ale už jsi někdy slyšela nebo četla o tom, že by některou z těchto stránek zrušili nebo by zablokovaly účty násilníků? Já ne. A ono se to možná děje, ale Facebook je tak obrovský místo, že ho jen těžko uhlídáš. Nevím, v tomhle mně ten dnešní svět přijde strašnej. Jakože já se o kyberšikanu docela zajímám, četla jsem nějaký knížky a pár textů na netu a je to fakt strašný. Dneska lze všeho hrozně snadno zneužít a nejvíc to odnáší děti, který se v tomhle prostředí nemůžou vůbec vyznat.

T: V čem bys viděla řešení?

D4: Ty jo, nevím, těžko říct. Určitě by to chtělo ještě větší osvětu ohledně bezpečnosti na netu, kterou by do těch děcek měli lít už od školky. Už tam totiž děcka třeba hrajou hry, atd. Svou roli na tom ale určitě mají i rodiče, kteří se často nezajímají o to, co tam jejich dítě dělá. Já teď třeba viděla nějaký video a tam práce bylo řečeno, že hrozně moc obětí nenahlásí, že je někdo přes internet vydírá nebo nějak šikanuje, protože se bojí. Někdy to zajde až k pornografii a to je přece hrozný! Já si vůbec nedokážu představit, co ty děcka zažívají, ale vyfackovala bych hlavně jejich rodiče. No, ale to už jsme

odbočili, každopádně Facebook je podle mě v rukách dětí nebezpečnej nástroj a jeho věková hranice by měla být od patnácti a více.

T: Dobře, napadají tě ještě další důvody, proč nemáš Facebook?

D4: Přejde mi hrozně povrchní a přátelství tam v podstatě nic neznamená. Jeden tejdenn se kámošíš s tímhle, druhej s tamtím, no, a když už tě nebaví ani jeden, tak si prostě najdeš a přidáš do přátel někoho dalšího. O tom přece Facebookový přátelství je, ne? Lidi tam žijí v jakési bublině vlastních iluzí, dávají tam svoje nejhezčí fotky, mají potřebu se líbit. Vytváří si tam mnohdy nereálnou představu o sobě samých, která ale v reálu neexistuje. Takže je místem velké přetvářky, neupřímnosti. Takže bych musela být neustále na pochybách, zda ten like, co mi někdo dal, myslel vážně, atd. Taky bych měla hlavu zaplácanou zbytečnostmi, nad kterýma bych třeba musela přemýšlet.

T: Co máš teď konkrétně na mysli?

D4: Já nevím, takový ty katastrofický příspěvky typu: Vědma předpověděla, že ho třiceti let budeme všichni mrtví, atd. Jako já bych se tomu asi zasmála, ale třeba by tam bylo něco, co by znepokojilo a já nad tím přemýšlela. Takhle mám alespoň v rámci možností čistou hlavu. Taková sladká nevědomost.

T: Takže ti vyhovuje ten stav být tak trošku mimo?

D4: Vyhovuje, tomto směru určitě. Jako já neříkám, že bych občas třeba nechtěla kouknout, co dělají moji příbuzní nebo někteří spolužáci. Ale vždycky, kdy si zastesknu, tak zvednu telefon, zavolám nebo napíšu zprávu, sejdeme se a je po problému. Jakože, je to složitý, mě k Facebooku, když o něm občas přemýšlím, napadá, že je dobrý sluha, ale zlý pán. Takže předpokládám, že když je člověk uvážlivej a dokáže používat mozek, tak pro něj může být dobrej nástroj ke komunikaci s ostatními, k plánování akcí a získávání informací. Jo, takže jako já nejsem člověk, kterej by si napsal transparent s textem: Všichni zrušme Facebook, je to to největší zlo na světě a běhal s ním třeba po Brně, to fakt ne. (smích) Ale ještě se pro mě nestal tak nezbytnou součástí života. Nebo spíš už.

T: Dobrá, chtěla bys k tomuto tématu ještě něco říct?

D4: Asi ani ne. Snad jedině teď, jak teď koukám z okna, vidím, že zase po dlouhé době svítí sluníčko, už se teda těším, jak půjdu na procházku se psem. A je mi docela dost líto těch, kteří místo toho budou sedět u sítě a koukat na fotky lidí, kteří jsou venku. Asi... No asi bych každému přála, aby dospěl k nějakému uvážení a začal více žít život v

reálu, než mu proteče mezi prsty. Na sledování fotek na Facebooku bude dost času ve stáří. A nakonec, dá se dost dobře žít i bez něj.

T: Díky moc, měj se hezky.